

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1965 | ΑΡΙΘ. 1

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΛΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ

*«Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμφαν-
τός με, ἕως ἡμέραν ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε
οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι».*

(Ἰωάν. θ', 4-5)

Τί εἶνε χρόνος; Οἱ φιλοσοφοῦντες ἄλλοι ἄλλως ὀρίζουν αὐτόν. Ἄρκετόν νά μάθωμεν ἡμεῖς ὅτι χρόνος εἶνε ἡ διάρκεια τῆς ἐπιγείου ζωῆς μας. Ὁ χρόνος οὗτος εἶνε πολύτιμος. «Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν» (Ἐκκλ. γ', 1), διότι εἰς πάντα τὰ πράγματα καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶνε ἀναγκαῖος. Ἄνευ τούτου οὐδὲν γίνεται καὶ οὐδὲν δύναται νά προοδεύσῃ. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ δέντρα, τὰ πτηνὰ καὶ τὰ ζῶα ἔχουν ἀνάγκην τοῦ χρόνου καὶ μόνον δι' αὐτοῦ δύνανται ν' αὐξηθοῦν καὶ νά καρποφορήσουν ἢ νά στερεωθοῦν καὶ ἀκμάσουν. Καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἐργασίας εἶνε ἀναγκαῖος ὁ κατάλληλος χρόνος. Δὲν ἔσπειρας, χριστιανέ μου, τὴν γῆν κατὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον τῆς σπορᾶς; Μάτην θὰ ἐργασθῆς εἰς ἄλλην ἐποχὴν.

Ἄλλ' ὁ χρόνος, πολλῶν περισσότερον, εἶνε ἀναγκαῖος καὶ πολύτιμος διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τοῦ χριστιανοῦ. Ἀληθῶς ὁ χρόνος εἶνε πολύτιμον δῶρον τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, εἶνε θησαυρὸς ἀνεκτίμητος διότι, μὲ αὐτόν, δυνάμεθα νά κληρονομήσωμεν οὐχὶ δόξας καὶ τιμὰς τοῦ κόσμου, αἴτινες ὡς καπνὸς, διαλύονται, ἀλλὰ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν καὶ τὰ αἰώνια καὶ τὰ ἄφθαρτα ἀγαθὰ. Ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς μας ἐξαρτᾶται ἡ αἰώνιος εὐτυχία μας ἢ ἡ αἰώνιος κακοδαιμονία, διότι «ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι». Ὁ χρόνος, λέγουσιν, εἶνε χρυσὸς ἢ καλλίτερον, ἕκαστον μόνιον τοῦ χρόνου ἀξίζει περισσότερον ὄλου τοῦ χρυσοῦ τῆς γῆς· διότι αὐτὸς δαπανᾶται ἢ

ἀποβλέπει μόνον εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ θεραπείας τοῦ σώματος, ἐν ᾧ ὁ δαπανώμενος χρόνος ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ψυχικῆς ὠφελείας φέρει τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ σωτηρίαν. Ἄλλως τε ὁ χρόνος τοῦ ἀνθρώπου εἶνε βραχύτατος. Τί εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου; «ἀτμὶς πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ ἀφανιζομένη» (Ἰακ. δ', 14). Ὁ ἀνθρώπος δὲν ζῆ ἐπὶ τῆς γῆς ἢ ἐλάχιστον χρόνον, διότι οὐδεὶς γνωρίζει πότε θ' ἀποθάνῃ. Εἶνε οὕτω ὅμοιος πρὸς τὰ πλανώμενα φῶτα, τὰ ὁποῖα βλέπομεν ἐπὶ μίαν στιγμήν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἐν μέσῳ ἀσελήνου νυκτός, εἰς ἣν ἐξαφανίζονται ἢ πρὸς ἀστραπὴν, ἣτις σβέννυται ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς. Ὡ! πόσον βραχὺς εἶνε ὁ χρόνος τῆς ζωῆς μας!

Τὸ παρελθὸν παρῆλθεν, τὸ μέλλον εἶνε ἄγνωστον καὶ μόνον τὸ παρὸν εἶναι εἰς τὰς χεῖράς μας. Ἄν λοιπὸν ἀφίνης τὸ παρὸν καὶ ἀναβάλλῃς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου εἰς τὸ ἄγνωστον καὶ σκοτεινὸν μέλλον, εἶσαι ἄφρων, διότι λησμονεῖς ὅτι δυνατὸν ν' ἀκούσῃς καὶ σὺ τὸ «ταύτη νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἤτοίμασας, τίνοι ἔσται;». Θὰ πάθῃς ἴσως ὅ,τι ἔπαθεν ὁ Ἀρχίας, τύραννος τῶν Θηβῶν. Ἐναντίον τοῦ τυράννου τούτου ἐξυφάνθη συνωμοσία, ἣτις ἐσκόπευε ν' ἀφαιρέσῃ τὴν ζωὴν του. Ἐπιστήθιος φίλος ἐξ' Ἀθηνῶν, πληροφορηθεὶς ταύτην, διεμήνυσεν εἰς αὐτὸν τὰ γεγονότα ἐσπευσμένως δι' ἐπιστολῆς, τὴν ὁποῖαν ἔστειλε μὲ τὸν ὑπηρέτην του, παραγγείλας συνάμα ν' ἀναγνώσῃ ἀμέσως τὴν ἐπιστολὴν, διότι περιεῖχε σπουδαῖα. Ἀλλ' ὁ Ἀρχίας διεσκέδαζε μὲ τοὺς φίλους του καὶ ἦτο ἐν εὐθυμίᾳ καὶ κραιπάλῃ. Δὲν ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν εἰπὼν «ἐς αὔριον τὰ σπουδαῖα», ἀλλ' ἡ αὔριον ἦτο ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ ἀσυνέτου τυράννου, διότι ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καὶ δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ διαφύγῃ τὸν κίνδυνον.

Καὶ σὺ, χριστιανέ μου, ὅστις ἀναβάλλεις εἰς τὸ μέλλον τὴν σωτηρίαν σου, ἴσως ἡ σήμερον θὰ εἶναι ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ζωῆς σου καὶ τότε φεῦ «ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι». Πόσοι ἐμαράνθησαν πρὶν ἢ ἀκόμη ἀνθήσουν! Πόσοι νέοι καὶ ὑγιεῖς δὲν πίπτουν ἀμέριμνοι ἐν ὥρᾳ, τὴν ὁποῖαν δὲν περιμένουν! Πόσοι ἀποθνήσκουν αἰφνιδίως καὶ ἀνέτοιμοι διὰ τὴν μέλλουσαν ἐκείνην καὶ φοβερὰν κτίσιν τοῦ Θεοῦ! Ἀλλ' ὁ χρόνος εἶνε καὶ ταχύτατος. Ποῖον πρᾶγμα δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ταχύτητα τοῦ χρόνου; Βλέπετε τὸ πτηνόν, τὸ βέλος, τὴν ἀστραπὴν, τὰ ὁποῖα διασχίζουν τὸν ἀέρα; Καὶ ὅμως οὐδὲ κατ'ἐλάχιστον δύναται νὰ παραβληθῶν πρὸς τὴν ταχύτητα τοῦ χρόνου. Ὡς ὁ χεῖμμαρος τρέχει ἀκαταπαύστως ὀρμητικὸς καὶ τεθολωμένος καὶ σύρει βιαίως πᾶν τὸ προστυχόν καὶ σύρεται ὁ ἴδιος ὑπὸ τῆς ὀρμῆς τῆς ταχύτητός του.

«Ρεῖ ὁ χρόνος, λέγει ὁ Ἰ. Βασίλειος, καὶ συνδέχεται τὸν βραδύνοντα· ἐπείγονται αἱ ἡμέραι τὸν ὀκνηρὸν παρατρέχουσαι» (Ὁμιλ. ἐν λιμῶ καὶ αὐχμῶ). Ὁ ἀπολεσθεὶς χρόνος δὲν ἐπανέρχεται. Οὐδεὶς δύναται νὰ τὸν κρατήσῃ νὰ μὴ τρέχῃ καὶ εἰς τὴν καταπληκτικὴν του ὁρμὴν οὐδὲν δύναται ν' ἀνθέξῃ· τὰ πάντα μαραίνονται καὶ ἐξασθενοῦν· τὰ πάντα καταστρέφονται ὑπὸ τοῦ χρόνου.

Εἶναι λοιπόν, ἀνάγκη νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὸν πολῦτιμον τοῦτον χρόνον καὶ νὰ ὠφεληθῶμεν ἠθικῶς ἐκ τούτου, διὰ νὰ μὴ κλαίωμεν κατόπι ματαίως. Δὲν πρέπει νὰ χάνωμεν τὸν χρόνον. Βεβαίως ὀφείλομεν νὰ ἐργαζώμεθα σωματικῶς καὶ νὰ κερδίζωμεν τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας μας ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τιμιότητι, διότι ἡ ἐργασία συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν πρόοδόν μας καὶ τὴν ἠθικὴν μας ἀνεξαρτησίαν, ὃ δὲ ἄεργος εἶνε ἄχθος ἀρούρης, ἀνωφελὴς εἰς ἑαυτὸν καὶ τὴν κοινωνίαν. Δυστυχῶς ὅμως πλεῖστοι σπαταλοῦν τὸν πολῦτιμον χρόνον εἰς τὴν ἀργίαν καθήμενοι εἰς τὰ καφενεῖα καὶ χαρτοπαίζοντες καὶ ἀναπνέοντες τὸν μεμολυσμένον ἀέρα, ὅστις βλάπτει τὴν υἰείαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ χαρτοπαίξις εἶναι πάθος, μανία, ἣτις δὲν δαπανᾷ ματαίως τὰς πολυτίμους ἡμέρας μας, ἀλλὰ καὶ καταστρέφει τὴν περιουσίαν μας καὶ φέρει τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀπόγνωσιν καὶ τὴν αὐτοκτονίαν. Ἡ χαρτοπαίξις εἶνε αἰτία πολλῶν κακῶν καὶ δυστυχημάτων εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ἐπὶ τὸν βεβαίως καὶ διὰ τὸν ἀληθῆ χριστιανὸν ἀναπαύσεις, ἀλλ' ἀναπαύσεις ἄθῳαι καὶ ἀγναί, ἀναπαύσεις, αἰτινες ὠφελοῦν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Ὡ! πόσοι ρίπτονται εἰς τὰς ὑλικὰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις ἢ ἐργάζονται ὑπερανθρώπως διὰ τὴν ἀπόκτησιν ὑλικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια αὐριοῦν ἐγκαταλείπουν ὀπίσω! Διὰ τοὺς τοιοῦτους ὁ χρόνος χάνεται ἢ μᾶλλον χρησιμοποιοεῖται ἐπὶ βλάβει ἀνυπολογίστῳ διότι, ἀντὶ νὰ κερδίζουσι τὴν σωτηρίαν τῆς ἀθανάτου ψυχῆς των, βλάπτονται ἠθικῶς καὶ τιμωροῦνται ὑπὸ τῆς θείας Δικαιοσύνης. Ἐὰν οἱ ἐν τῷ Ἄδῃ ἀνθρώποι, οἷτινες ματαίως θρηνοῦν, εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των πολυτίμους στιγμὰς χρόνου, τὸν ὅποιον ἔχομεν ἔμεῖς, πόσον θὰ τὸν ἐχρησιμοποιοῦσαν διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς των! Ὁ ἔχων εἰς τὴν διάθεσίν του τὸν χρόνον δύναται νὰ ὠφεληθῇ μὲ ἓνα μόνον ἀναστεναγμὸν μιᾶς στιγμῆς, μὲ ἓν μόνον δάκρυ τῆς μετανοίας, διὰ τῆς ὁποίας ἐξαλείφονται αἱ ἁμαρτίαι μας, τὰς ὁποίας διεπράξαμεν. Μὴ ἀπατώμεθα. Μετὰ θάνατον δὲν ὑπάρχει μετάνοια καὶ τρόπος σωτηρίας. Ἡ παροῦσα ζωὴ εἶνε προπαρασκευὴ καὶ ὁδοιπορία τις μικρὰ διὰ τὴν αἰώνιον πατρίδα, διὰ τὴν πόλιν, ἧς «τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός» (Ἐβρ. ια', 10).

Ὁ ἀληθὴς λοιπὸν χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ σπαταλᾷ ματαίως τὸν χρόνον τῆς ζωῆς του, ἀλλ' ἐργάζεται, ἀλλὰ μοχθεῖ, ἀλλὰ κοπιᾷ διὰ τὴν ἠθικὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν σωτηρίαν του. Ἐκτελεῖ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐργάζεται εἰς δόξαν Θεοῦ. «Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με Πατρός, ἕως ἡμέρα ἐστίν». Ἄν δαπανήσης, χριστιανέ μου, τὸν πολῦτιμον χρόνον τῆς ζωῆς σου πρὸς ἀπόκτησιν γνώσεων πολλῶν καὶ ποικίλων ἢ πρὸς πλουτισμὸν τῆς ἐπιστήμης, οὐχὶ πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ ὠφέλειαν τοῦ πλησίον, ἀλλὰ πρὸς ἰδίαν δόξαν καὶ ὑλικὸν συμφέρον, δὲν ὠφελείσαι ποσῶς, διότι ὁ Θεὸς δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τοὺς κόπους τούτους καὶ μόχθους. Ἄν δαπανήσης, χριστιανέ μου, τὸν πολῦτιμον χρόνον τῆς ζωῆς σου πρὸς νίκας καὶ θριάμβους καὶ κατακτήσεις χωρῶν, ἐργαζόμενος καὶ κοπιᾷζων νυχθημερὸν πρὸς τοῦτο, δὲν ὠφελείσαι ποσῶς, διότι οἱ τοιοῦτοι κόποι εἶναι μάταιοι. Αὐτοὶ δὲν ἀποβλέπουν πρὸς τὴν σωτηρίαν σου, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἰδίαν δόξαν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγένετο ὑπηρέτης τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους ἔσωσεν ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀμαρτίας. «Διῆλθεν εὐεργετῶν» (Πραξ. β', 38). Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ πράττωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ γνήσιοι μαθηταὶ τοῦ Κυρίου. Οἱ ἀληθῶς ἅγιοι ἄνθρωποι, οἵτινες εἰργάσθησαν διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σωτηρίαν των, ἔλυπούντο διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ χρόνου, διότι ἤθελον περισσότερον νὰ κοπιᾷσουν καὶ μοχθήσουν τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐν σχέσει πρὸς τὴν αἰωνιότητα εἶνε μία στιγμή, εἶνε σταγὼν ἐν τῷ ὠκεανῷ. Δυνατὸν ὁ χριστιανὸς νὰ ἔχη εἰς τὴν ζωὴν πολλὰς πολλὰς κίς θλίψεις καὶ πειρασμοὺς καὶ δὴ ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ὑψηλῶν του καθηκόντων, ἀλλὰ δὲν εἶναι «ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς» (Ρωμ. η', 18). Αἱ θλίψεις παρέρχονται· ἡ ζωὴ μας ταχύτερον ἀστραπῆς φύγει καὶ ἡμεῖς, διὰ τοῦ θανάτου εἰσερχόμεθα εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ἔνθα ἡ αἰώνιος χαρὰ καὶ ἀνάπαυσις. Διὰ τοῦτο εὐτυχεῖς καὶ μακάριοι ὅσοι ἐργάζονται τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ καὶ βαδίζουσι «ἐν ὁδῷ δικαίων», ὅσοι προσεύχονται ἔκτενῶς καὶ ἀναγεννῶνται ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ, ὅσοι, ὡς καλοὶ Σαμαρεῖται, ἐπιχέουσι ἔλαιον καὶ οἶνον εἰς τὰς πληγὰς τῶν ἀσθενῶν, ὅσοι, ὡς φωτεινοὶ λαμπτήρες, λάμπουν καὶ φωτίζουν τοὺς ἀδελφούς των.

Ὁ χρόνος, Ἄγαπητοί, εἶνε πολῦτιμον δῶρον τοῦ Θεοῦ· ἀνεκτίμητος θησαυρὸς, τὸν ὅποιον ὀφείλομεν νὰ χρησιμοποιῶμεν πρὸς ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς μας καὶ τοῦ πλησίον. Οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀρχαίου φιλοσόφου Πυθαγόρου καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ἔλεγον: «Πῆ παραβῆν; τί δ' ἔρρεξα; τί μοι δέον καὶ οὐκ ἐτελέ-

ΤΟ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΤΕΧΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΣΘΕΝ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΛΥΤΡΩΣΕΩΣ

*« Ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται
παντὶ τῷ λαῷ ὅτι ἐτέχθη ἡμῖν σήμερον Σωτὴρ, ὃς
ἔστι Χριστὸς Κύριος ἐν πόλει Δαυὶδ »*

(Λουκ. 2, 10-12).

Τοὺς λόγους αὐτοὺς ἀπηύθυνεν Ἄγγελος Κυρίου πρὸς τοὺς ἀγραυλοῦντας ποιμένας τῆς Βηθλεέμ κατὰ τὴν νύκτα τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, οἱ ὅποιοι ἐφοβήθησαν, ὅτε ἄπλετον φῶς περιέλαμψεν αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐμφάνισιν καὶ λαλιὰν πρὸς αὐτοὺς τοῦ Ἄγγελου. Οἱ λόγοι τοῦ Ἄγγελου ἦσαν τὸ μήνυμα τῆς μεγάλης χαρᾶς πρὸς ὀλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος, τὴν ὁποίαν συνώδευσεν ὁ ὕμνος τῆς οὐρανόου στρατιᾶς « δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία ». (Λουκ. 2, 14-15).

Αὐτὴν τὴν μεγάλην χαρὰν αἰσθάνονται ἕκτοτε ὅλοι οἱ χριστιανοὶ τοῦ κόσμου, « ὅτι ἐτέχθη σήμερον Σωτὴρ, ὃς ἔστιν Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ ». Τὸ χαρμόσυνον αὐτὸ γεγονός ἐορτάζομεν πανηγυρικῶς κατὰ τὴν μεγάλην καὶ κοσμοσωτήριον ἐορτὴν τῶν Χριστουγέννων. Δοξολογοῦμεν τὸν τεχθέντα Κύριον, ὅπως οἱ Ἄγγελοι. Προσκυνοῦμεν τὸ Θεῖον Βρέφος, ὡς οἱ Ποιμένες καὶ οἱ Σοφοὶ τῆς Ἀνατολῆς, ὑποκλινόμενοι μετ' εὐλαβείας πρὸ τῆς Ἁγίας Φάτνης Αὐτοῦ.

Μὲ τοὺς ὑπερόχους ὕμνους, τὰ ἱερά ἀναγνώσματα, τὰς

σθη;» Οὕτω πρέπει νὰ πράττη καὶ πᾶς χριστιανὸς. Ὅφειλε δηλαδὴ νὰ ἐξετάζη καλῶς καὶ ἐπισταμένως ἂν παρέβη τὴν ἡμέραν ἠθικὴν τινα ἐντολήν, ποῖον ἀγαθὸν ἔργον ἔπραξε καὶ ποῖον καθῆκον ἔπρεπε νὰ πράξῃ καὶ δὲν ἔπραξεν. Ἐκάστη ἡμέρα καὶ ὥρα καὶ στιγμή εἶνε πολύτιμος καὶ οὐδόλως πρέπει νὰ φευγη ματαιῶς, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιῆται πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς μας. « Βλέπετε, λέγει ὁ Ἀπόστολος, πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι· μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου » (Ἐφεσ. ε', 15-18). Οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς θὰ διέλθωμεν τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μας ἐν χαρᾷ πνευματικῇ καὶ ἐν οὐρανῷ θὰ τύχωμεν τῆς αἰωνίου μακαριότητος.

Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ (†)

ῥδᾶς, τοὺς ψαλμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ χαρμόσυνα τροπάρια μεταφερόμεθα νοερῶς εἰς ὅσα θαυμαστὰ σημεῖα ἔλαβον χώραν κατὰ τὴν ἁγίαν νύκτα τῶν Χριστουγέννων.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὅπως προανήγειλον οἱ Προφῆται τοῦ Ἰσραὴλ, γεννᾶται πτωχὸς καὶ ταπεινὸς μέσα εἰς τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ, ἵνα τῇ Ἐκείνου πτωχεῖᾳ ἡμεῖς πλουτίσωμεν. Χάριν ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ἐταπεινώθη τόσον πολὺ ὁ Μεσσίας, ὁ Λυτρωτὴς πάσης ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὁ Ἐμμανουήλ, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ μᾶς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν σωτηρίαν.

Τῶ ὄντι ὅσα κατὰ τὴν θείαν Αὐτοῦ γέννησιν συνετελέσθησαν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἐπεσφράγισαν τὸ ὑπερφυσικὸν γεγονός τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ χάριν τῆς λυτρώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τοιοῦτοτρόπως τὸ θαῦμα αὐτὸ γίνεται ἐμπειρικὸν γεγονός, ἀφ' οὗ μάλιστα συνοδεύεται μὲ τόσα θαυμαστὰ σημεῖα, τοῦ ὕμνου τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ καινοφανοῦς Ἀστέρος, τοῦ ὁδηγήσαντος τοὺς μάγους τῆς Ἀνατολῆς εἰς προσκύνησιν Αὐτοῦ.

Χριστούγεννα σημαίνουν ἀληθινὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐπαναστασίαν μέσα εἰς τὰ ἔθνη καὶ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς. Ἀπὸ τὸ μεγάλο κενὸ τῆς ἀμφιβολίας καὶ ἀπογνωσεως ὠδηγήθη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν λύτρωσιν καὶ ἐξύψωσιν αὐτοῦ. Ἀπέκτησε διὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τὴν πραγματικὴν ἀναγέννησίν του, τὴν ἀπελευθέρωσίν του ἀπὸ τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ, τὴν ἀνυπέβλητον ἀξίαν του, τὴν σωτηρίαν του, τὴν ὁποίαν εἰς μάτην ἐπέζητει μέχρι τότε εἰς τὰ διάφορα θεωρήματα τῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὰ κοινωνικὰ συστήματα. Οὕτω διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διελύθη τὸ σκότος τῆς πολυθείας καὶ ἡ πλάνη τῆς εἰδωλολατρίας, ἀπεκαλύφθη ἡ ἔννοια τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ ὁ τρόπος τῆς λυτρώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ἡ χάρις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ εἶναι ἱκανὴ νὰ καλύψῃ κάθε ἄνθρωπον, πάσης φυλῆς, ἐθνικότητος, τάξεως καὶ ἡλικίας. Δι' αὐτοῦ σώζεται καὶ ὁδηγεῖται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν θέωσιν.

Ταπεινοὶ καὶ εὐλαβεῖς προσκυνηταὶ τοῦ Θείου Βρέφους προσερχόμεθα ὅλοι σήμερον, διὰ νὰ τοῦ προσφέρωμεν τὰ πολλὰ ἀλληλούϊα τῆς ψυχῆς μας. Ἡ βαθεῖα καὶ θερμουργὸς πίστις μας πρὸς Αὐτόν, ὁ ἐσωτερικὸς καθαρμὸς τοῦ εἶναι μας, ὁ ἐξαγνισμὸς τῆς ψυχῆς μας ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὰς κακίας μας, ἡ ἐσωτερικὴ γαλήνη τῆς συνειδήσεως, αἱ ἀγαθαὶ πράξεις μας, εἶναι τὰ ταπεινὰ δῶρα, τὰ ὁποῖα πρὸ Αὐτοῦ ἀποθέτομεν, ὅπως οἱ μάγοι τῆς Ἀνατολῆς.

Μικροὶ καὶ ἀδύνατοι, ὡς εἴμεθα, ἀτελεῖς καὶ ἁμαρτωλοί, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ καυχηθῶμεν ἀπολύτως διὰ τίποτα ἰδικόν μας,

εἰ μὴ μόνον διὰ τὴν Χάριν Του, μὲ τὴν ὁποῖαν μᾶς ἔσωσε καὶ ἐστόλισε τὰς ψυχὰς μας. Ἀναγνωρίζομεν τὴν ἀδυναμίαν μας, τὴν μικρότητά μας καὶ θέλομεν νὰ ζήσωμεν ἐλεύθεροι πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς κάτωθεν τῆς Ἀγίας Σκέπης Του, ἐξηρητημένοι πάντοτε ἐκ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.

Ἔχομεν ἐνώπιόν μας τὸν Νόμον Του, τὰς Ἐντολάς Του, διὰ ν' ἀποτελέσουν τὸν Κώδικα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς μας Ὅταν μένομεν πλησίον Του, διαλύονται οἱ φόβοι μας, αἱ ἀμφιβολίαι, αἱ ψυχικαὶ ἀγωνίαι μας. Εἰς τὸν Χριστὸν ἀποκτῶμεν ἀκατάβλητον δύναμιν, διαρκῆ ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν. Μακρὰν Αὐτοῦ παραπαῖομεν, ἀμαρτάνωμεν, ἀπολλύμεθα.

Καθὼς τὸ πλοῖον, ὅταν ταξιδεύῃ ἔχει ἀνάγκην πυξίδος καὶ προσανατολισμοῦ, οὕτω καὶ οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουσι νὰ θέσουν τὸν Σωτῆρα Χριστὸν, ὡς Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς καὶ Ποιμένα των. Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ ἀληθινὸν Φῶς, ὅπερ ἀνέτειλεν εἰς τοὺς ἐν σκότει καθημένους. Εἶναι ὁ «Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης», ὁ ἀναντικατάστατος Φάρος τοῦ βίου μας. Χωρὶς Αὐτὸν καταποντιζόμεθα μέσα εἰς τὰ ἀγριεμένα κύματα τῆς ζωῆς μας. Βάσανα, θλίψεις, πόνοι καὶ προβλήματα σοβαρὰ περιβάλλουσι τὸν ἄνθρωπον. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ ἡμποροῦμεν τὰ πάντα ν' ἀντιμετωπίζωμεν, νὰ νικῶμεν τὴν ἀμαρτίαν καὶ θριαμβεύωμεν. Ἐκεῖνος γεμίζει τὴν ψυχὴν μας μὲ τὸ συναίσθημα τῆς βεβαίας ἐλπίδος καὶ στερεώνει τὰς πεποιθήσεις μας, καθὼς ἡ ἄγκυρα κάμνει τὸ πλοῖον νὰ μένῃ ἀσάλευτον ὑπὸ τῶν κυμάτων. Εὐτυχεῖς ὅσοι κατορθώνουσι νὰ ζήσουν ἐν Χριστῷ, νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν εὐλογίαν Του καὶ νὰ πληρώσουν τὸν βίον των δι' ἔργων ἀγαθῶν.

Μέσα στὴν μεγάλην σύγχυσιν καὶ ἀναταραχὴν, ποὺ δημιουργεῖ τὸ κακὸν καὶ ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον, ἃς στρέψωμεν ὅλοι μας τὴν προσοχήν μας, τὴν σκέψιν μας, τὴν καρδίαν μας πρὸς τὴν Βηθλέεμ. Ἀπ' ἐκείνην ἐπήγασε τὸ ἀνέσπερον φῶς. Ἠμποροῦμεν καὶ ἡμεῖς ν' ἀναβλέψωμεν καὶ ἐργασθῶμεν ἀποδοτικά. Φῶτα σωστικά εἴμεθα μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἐθνῶν. Ἐὰν ἀκτινοβολῇ τὸ ἐνάρετον παράδειγμά μας πανταχοῦ, ἡ ἄκρα θεοσέβεια καὶ ἡ πίστις μας πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν. Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει τὶ θὰ εἴπουν οἱ ἄπιστοι, οἱ ὕλισται, οἱ ἄθεοι δι' ἡμᾶς, τὴν πίστιν μας, τὸν θρησκευτικὸν μας βίον.

Μὲ αὐτὰς τὰς προϋποθέσεις ἡμποροῦμεν νὰ ἐπικαλούμεθα τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον. Δυνάμεθα νὰ ἐνθρονίσωμεν αὐτὴν ἐντὸς ἡμῶν, καθὼς εἶπεν ὁ Χριστὸς, νὰ συμβασιλεύσωμεν καὶ συνδοξασθῶμεν μετ' Αὐτοῦ. Τότε καὶ μόνον τότε θὰ καταπαύσουν οἱ πόλεμοι καὶ τὰ ἄλλα δεινὰ, τὰ ὁποῖα μαστίζουν τοὺς λαοὺς τῆς γῆς, θὰ μάθουν οἱ ἄνθρωποι νὰ ζοῦν

ΤΑ ΗΓΙΑΣΜΕΝΑ ΥΔΑΤΑ

Α'

Ὁ Ἁγιασμός τῶν ὑδάτων εἶναι ἀπὸ τὰς ὠραιότερας τελετάς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οὗτος εἶναι ἡ τελετουργικὴ πράξις, διὰ τῆς ὁποίας ὕδωρ καθαγιάζεται δι' ὄρισμένων εὐχῶν καὶ ἐπικλήσεως τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς καὶ διὰ σταυροειδοῦς εὐλογίας καὶ ἐμβαπτίσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἡ τελετὴ αὕτη λέγεται «Ἁγιασμός» ἀκριβῶς διότι διὰ τοῦ ἡυλογημένου ὕδατος καὶ αὐτῆς τούτου μεταλήψεώς τε καὶ ραντισμοῦ πιστεύομεν, ὅτι ἁγιαζόμεθα καὶ καθαριζόμεθα τῶν ἁμαρτιῶν. Διὰ τοῦτο «δεόμεθα τοῦ Θεοῦ», ὅπως τὸ ἁγιαζόμενον ὕδωρ γένηται ἱαματικὸν ψυχῶν καὶ σωμάτων καὶ πάσης ἀντικειμένης δυνάμεως ἀποτρεπτικόν» (Ἱ.Ε. Μεσολωρᾶ, Ἐγχειρίδιον Λειτουργικῆς, Ἀθῆναι 1895, 230).

Ἡ χρῆσις τοῦ ἁγιασμένου ὕδατος ἀνέγεται εἰς τοὺς παλαιούς χριστιανικούς χρόνους. Ὁ Ἐπιφάνιος λ.χ. διηγεῖται, ὅτι δι' εὐλογηθέντος ὕδατος ἐθεραπύθη νοσῶν ἵππος τοῦ Οὐάλεντος, ὁδηγηθεὶς εἰς τὸ ἐρημητήριον τοῦ ἁγίου Ἀφραάτου, ἔνθα οὗτος «οὐδὲν μελλήσας, ἀλλὰ παραυτίκα τὸν Θεὸν ἱκετεύσας, ὕδωρ ἐκέλευσεν ἐκ τοῦ φρέατος ἀνιμῆσθαι· καὶ τούτῳ τοῦ σωτηρίου Σταυροῦ τὸ σύμβολον ἐπιθείς, προσφέρειν τῷ ἵππῳ προσέταξεν» «Φιλόθεος Ἱστορία, κεφ. 8, Migne Ἐ.Π. 82, 1376). Καὶ ὁ Θεοδώρητος ἐξιστορεῖ πῶς ὁ ἐπίσκοπος Ἀπαμείας Μάρκελλος κατέλυσε μέγα εἰδωλολατρικὸν τέμενος, ἀποστείλας πρὸς ραντισμὸν αὐτοῦ ὕδωρ σφραγισθὲν διὰ τοῦ τύπου τοῦ Σταυροῦ (Ἐκκλησι. Ἱστορία Ε', 21 ἐν Migne Ἐ.Π. 82, 1244). Ὁ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μ. Κωνσταντίνου χριστιανὸς ἐβραῖος Ἰώσηπος ἤθελε νὰ ἀνεγείρῃ μέγαν ναὸν ὑπὲρ Χριστοῦ, ἀλλ' ἤμποδίζετο ὑπὸ τῶν μαγικῶν καὶ δολοπλοικῶν τῶν ἄλλων Ἑβραίων. Τότε οὗτος, ἀφοῦ ἔλαβεν ὕδωρ καὶ ἐσφράγισεν αὐτὸ σταυροειδῶς διὰ τοῦ δακτύλου, ἐπεκαλέσθη τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. «Ἐν ὀνόματι, εἶπεν, Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ἐσταύρωσαν οἱ πατέρες ἐμοῦ καὶ τούτων πάντων τῶν περιεστώτων, γένοιτο δύναμις ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι, εἰς τὸ ἐπιτελεσθῆναι τὸν οἶκον Κυρίου». Καὶ οὕτω λαμβάνει τὸ ὕδωρ ἐν τῇ χειρὶ καὶ

ὡς ἀδελφοὶ ὅλοι μεταξύ των, ἀπολαμβάνοντες τὰ ἀγαθὰ τῆς βασιλείας Αὐτοῦ, πού εἶναι στηριγμένη ἀκράδαντα εἰς τὴν καθολικὴν ἀγάπην, δικαιοσύνην καὶ εἰρήνην. Ἔτσι δὲν θὰ ὑπάρχη ἄλυτον πρόβλημα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ὅλα θὰ ἐξυπηρετοῦν τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ προορισμόν.

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου ΤΙΤΟΣ

ραίνει, τοῦθ' ὕπερ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διάλυσιν τῶν φαρμακείων καὶ μαγειῶν (Ἐπιφανείου, Κατὰ αἱρέσεων βιβλ. Α', τόμ. β', § 12 ἐν Migne Ἐ.Π. 41, 425-428). Ὡς ὀρθῶς ἔχει παρατηρήσει ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντῖνος Καλλίνικος, εἰς τὰς διηγήσεις ταύτας «δὲν ἔχομεν βεβαίως τὸν Ἀγιασμόν, οἷον ἡμεῖς σήμερον ἀκριβῶς ἐννοοῦμεν κατὰ τε τὸν εἰδικώτερόν του σκοπὸν καὶ τὴν ἐξωτερικὴν λειτουργικὴν διατύπωσιν. Ἐχομέν τι ὅμως παραπλήσιον, δηλοῦν πῶς οἱ δι' ὕδατος ραντισμοὶ καὶ ἀγιασμοὶ, οἱ μετὰ προσευχῶν καὶ σταυρικῶν ἐπισφραγίσεων συνδεόμενοι, εἶχον εἰσαχθῆ ἤδη ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος εἰς λειτουργικὴν χρῆσιν καὶ δὴ τόσον συγχῆν, ὥστε καὶ ἐπὶ ἀσθενούντων ζώων καὶ ἐπὶ οἰκοδομῶν ἐγκαινιαζομένων ἢ κατεδαφιζομένων νὰ χρησιμοποιοῦνται» (Κωνστ. Καλλίνικου, Ὁ Χριστιανικὸς Ναὸς καὶ τὰ τελούμενα ἐν αὐτῷ, ἐκδ., 2α, Ἀθῆναι 1958, σελ. 573-574).

Μαρτυρίαν περὶ τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ παρέχει προφανῶς ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅταν ὁμιλῆ διὰ τὰ γινόμενα κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Φώτων: «Αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐβαπτίσαστο (ὁ Χριστὸς) καὶ τὴν τῶν ὑδάτων ἡγίασε φύσιν. Διὰ τοι τοῦτο καὶ ἐν μεσονυκτίῳ κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ἅπαντες ὑδρευσάμενοι, οἴκαδε τὰ νάματα ἀποτίθενται καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ὀλόκληρον φυλάττουσιν, ἅτε δὴ σήμερον ἀγιασθέντων τῶν ὑδάτων. Καὶ τὸ σημεῖον γίνεταί ἐναργές, οὐ διαφθειρομένης τῆς τῶν ὑδάτων ἐκείνων φύσεως τῷ μῆκει τοῦ χρόνου, ἀλλ' εἰς ἐνιαυτὸν ὀλόκληρον καὶ δύο καὶ τρία πόλλάκις ἔτη τοῦ σήμερον ἀντληθέντος ὕδατος ἀκεραίου καὶ νεαροῦ μένοντος» (Χρυσόστομος, Εἰς ἅγιον βάπτισμα § 2 ἐν Migne Ἐ.Π. 49, 366). Βεβαίως κατὰ τὴν νύκτα τῶν Φώτων «συνεβαπτίζοντο μετὰ τοῦ βαπτιζομένου Χριστοῦ καὶ οἱ πρὸς τὸ βάπτισμα εὐτρεπισθέντες. Ἄλλ' οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρυσόστομου δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ βάπτισμα. Ηὐλογεῖτο βεβαίως καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, ἀλλὰ δι' ἕτερον σκοπὸν. Ἐκεῖνο ἔμενε διαρκῶς ἐν τοῖς βαπτιστηρίοις ρέον, ἐνῶ τοῦτο οἴκαδε πρὸς ἀγνισμόν οἰκῶν παρελαμβάνετο καὶ ἐν οἴκῳ εἰς ἐνιαυτὸν ἐφυλάσσετο. Τὸ βάπτισμα ἦτο δυνατόν νὰ τελεσθῆ καὶ κατ' ἄλλην ἡμέραν, ἐξόχως δὲ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου· ὁ Ἀγιασμός ἐκτὸς τῶν Φώτων ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐγνώριζεν» (Κωνστ. Καλλίνικου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 574—575). Αὐτὸ ὅμως οὐδόλως σημαίνει, ὅτι οἱ χριστιανοὶ δὲν ἀπέδιδον εὐεργετικὰς ιδιότητας καὶ εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος. Πράγματι, «ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος ὁμιλεῖ περὶ τινῶν συγχρόνων του, οἱ ὅποιοι ἔφερον τὰ τέκνα των, ἵνα βαπτισθῶσι, προσδοκῶντες οὐχὶ τὰς ἐκ τοῦ βαπτίσματος πνευματικὰς χάριτας, ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ ἡγιασμένῳ ὕδατι τοῦ βαπτίσματος ἴασιν τῶν σωματικῶν ἀσθενειῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ταῦτα ὑπέφερον. Ἀλλαχοῦ δὲ μαρτυρεῖ περὶ δύο προσώπων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ βάπτισμα αὐτῶν ἔλαβον αἰφνι-

δίωσι τὴν ἴασιν ἀπὸ νόσων ἀνιάτων. Ἄλλ' ἐφ' ὅσον ἐκράτησεν ἡ πεποιθήσις, ὅτι διὰ τὰ πρόσωπα τὰ βαπτιζόμενα τοιαύτας ἐνεῖχεν ιδιότητας τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, δὲν ὑπελείπετο παρὰ μικρὸν τι βῆμα, ὅπως, τὸ ὕδωρ τοῦτο χρησιμοποιῆται καὶ ὑπὸ τῶν ἤδη βεβαπτισμένων» διὰ «τὴν ἀσφάλειαν τῶν οἰκῶν των καὶ διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἀγρῶν ἢ ἀμπελῶν των διὰ μέσου τοῦ ραντισμοῦ» (Παν. Τρεμπέλα, Ἁγιασμός ἐν «Θρησκευτικῇ καὶ Χριστιανικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ», τόμ. Α', Ἀθῆναι 1936, σελ. 136—137). Ὅτι δὲ «ὁ ὡς ἴδια τελετὴ διακριθεὶς πιθανώτατα ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος Μέγας Ἁγιασμός προῆλθεν... ἐκ τοῦ ἐπὶ βαπτισμῶ τῶν κατηγουμένων κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων εὐλογομένου ὕδατος, δύναται τις νὰ συναγάγῃ καὶ ἐκ τῆς καταπληκτικῆς ὁμοιότητος τῶν οὐσιωδεστάτων τμημάτων τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Μεγάλου Ἁγιασμοῦ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τμήματα τῆς ἀκολουθίας τοῦ βαπτίσματος» (αὐτόθι σελ. 139).

Σαφῆ μαρτυρίαν περὶ τοῦ Μεγάλου Ἁγιασμοῦ δίδει εἰς ἡμᾶς Θεόδωρος ὁ Ἀναγνώστης, ὁ ὁποῖός σημειοῖ, ὅτι Πέτρος ὁ Γναφεύς, ὁ κατὰ τὸν ε' αἰῶνα μονοφυσίτης Πατριάρχης Ἀντιοχείας, μετέθεσε τὴν εὐλογίαν τῶν ὑδάτων τῶν Θεοφανείων εἰς τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς: «Τὴν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς Θεοφανείois ἐπίκλησιν ἐν τῇ ἐσπέρα γίγνεσθαι» (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Β', 48 ἐν Migne Ἐ. Π. 86, 208). Ἐντεῦθεν ἐπεκράτησε καὶ μέχρι σήμερον νὰ τελεῖται δύο φορές ὁ ἁγιασμός τῶν ὑδάτων, «ἅπαξ μὲν ταπεινότερον κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Φώτων, δεύτερον δὲ καὶ λαμπρότερον κατὰ τὴν κυρίαν τῶν Φώτων ἑορτήν» (Κωνσταντῖνου Καλλινίκου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 576).

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΔΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ

ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1-5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εἰς τὰ Γραφεῖά μας, ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ο ΣΑΜΟΥΗΛ

Τὸ Σούλι ἦτανε ἀρχικὰ τόπος ἄγριος, δυσκολοπληθίσιαστος καὶ πυκνολογγωμένος μὲ θάμνα, ποῦ τὰ κακοτράχαλα κι' ἀπανωτὰ βουνά του ἦτανε μονιές ἀγριόχοιρων· καὶ μοναχὰ λίγοι γιδοβοσκοὶ ἐκεῖ ἔβοσκαν τὰ ζωντανά τους.

Αὐτοὶ λοιπόν, ἐπειδὴ τοὺς καταπίεζαν καὶ τοὺς παραστενοχωροῦσαν οἱ Τοῦρκοι τοῦ Γαρδικιοῦ, ἀποφάσισαν, γιὰ νὰ λυτρωθοῦνε ἀπὸ τὴν τυραννία τους, νὰ ἐγκατασταθοῦνε ὀριστικὰ ἐκεῖ, μὲ τὶς φαμίλιες τους καὶ μὲ τὰ ζῶά τους. Καὶ στὴν ἀρχὴν δὲν ἦτανε παρὰ πεντέξι φαμίλιες μονάχα. Μὰ πολὺ γρήγορα ἐγένηκαν τριάντα. Καὶ ἦτανε ὅλοι τους ἀποφασισμένοι νὰ ζήσουν ἐκεῖ ἐλεύθεροι καὶ ν' ἀντισταθοῦνε, ἕως θανάτου, σὲ κάθε καταπατητὴ τοῦ νέου τόπου των καὶ σὲ κάθε ἄρπαγα Τοῦρκο. Γι' αὐτό, ὅπως λέει ὁ Περραιβός: «Κανένas καμμίαν τέχνην ἢ πραγματείαν δὲν εἶχε, παρὰ ὅλη τους ἢ γύμνασις παιδιόθεν ἦτανε εἰς τὰ ἄρματα. Μὲ αὐτὰ τρώγουν, μὲ αὐτὰ κοιμοῦνται, καὶ μ' αὐτὰ ἐξυπνοῦν. Τὸ δὲ θαυμασιώτερον εἶναι, ὅτι καὶ πολλαὶ γυναῖκες φέρουν ἄρματα, καὶ κτυποῦνται καὶ μὲ τὸν ἐχθρόν...».

Τὴν ἐποχὴν ὅμως πλέον ἐκείνη, τὸ Σούλι εἶχε γίνει κοινοπολιτεία μὲ τέσσερα κύρια κεφαλοχώρια, τὸ Σούλι δηλαδή, τὴν Κιάφα, τὸν Ἀβαρικό καὶ τὴ Σαμονίβα, μὲ πεντακόσιες ἐξήντα συνολικὰ φαμίλιες, ποῦ κάθεμιὰ τους ἀνῆκε σὲ μιὰ φάρα, ὅπως ἐλέγονταν οἱ διάφορες γενεές. Καὶ ἡ κοινοπολιτεία εἶχε δική της ὀργάνωση καὶ δικά της ἦθη καὶ ἔθιμα.

Τὸ σημαντικώτερο χωριὸ ἦτανε τὸ Σούλι, μὲ τετρακόσιες εἴκοσι πέντε φαμίλιες, καὶ σπουδαιότερες φάρες τοὺς Τζαβελαίους, τοὺς Μποτσαραίους καὶ τοὺς Δαγκλῆδες. Καὶ κατόπιν ἡ Κιάφα, μ' ἐξήντα πέντε φαμίλιες· ὁ Ἀβερικός, μὲ πενήντα πέντε καὶ ἡ Σαμονίβα μὲ τριάντα, καὶ μὲ κυριώτερες φάρες τοὺς Ζερβαίους, τοὺς Φωταίους, τοὺς Πανταζαίους κ.τ.λ.

Καθεμιὰ ἀπὸ τὶς φάρες αὐτὲς εἶχε τὸν ἀργηγό της καὶ τὸν Καπετάνιο της, ποῦ ἦτανε πολυφημισμένος, πολῦπειρος καὶ γενναῖος πολεμιστής, καὶ σ' αὐτὸν ἐπειθαρχοῦσαν ἀπόλυτα ὅλοι πέρα ὡς πέρα. Καὶ οἱ Καπετάνιοι αὐτοὶ «σὲ κάθε περίσταση συνάζονταν κι' ἀποφάσισαν τὰ τῆς Πατρίδος ὠφέλιμα».

Κι' ἐπειδὴ τὰ χωριά τους δὲν εἶχανε παρὰ ποῦ καὶ ποῦ λίγη κοκκινογῆς καὶ ἦτανε ὅλο πέτρα καὶ γκρεμνά, ἔστειλαν μερικὲς φαμίλιες κι' ἀποίκισαν ἑπτὰ καμπίσια χωριά, κι' ἀπ' αὐτὰ ἔπαιρ-

ναν τή ζωοτροφία τους καί τούς χρειαζόμενους γιά τή συντήρησή τους καρπούς. Κι' ἔκαναν ἀδιάκοπες ἐπιδρομές κι' ἐρήμαζαν κυριολεκτικά τὰ τσιφλίκια τῶν Τούρκων ἀγάδων, πού στο τέλος ἐδέχθηκαν νά τούς πληρώνουν κάθε χρόνο, λουφέ, ἦτο μισθό, γιά νά μὴν πειράζουν τὰ χωριά τους. Γιατί εἶχε καταντήσει νά σπέρνουν καί νά μὴ θερίζουν· καί νά μὴν ὀρίζουν ζωντανό.

Ἐκτὸς ἀπὸ προφύλαξη δὲ κι' ἀπὸ φόβο, μήπως τούς ἐπιτεθοῦνε ξαφνικά οἱ ἐχθροὶ τους, εἶχανε ξεχωρίσει ἀπὸ ὅλες τὶς φαμίλιες χίλιους ἄνδρες, πού ἄλλη δουλειὰ δὲν εἶχανε παρὰ τ' ἄρματα καὶ τὸν πόλεμο. Καί εἶχανε ξεχωρίσει καὶ ὀρίσει κι' ἄλλους χίλιους πεντακόσιους ἀκόμη, πού ἦτανε πανέτοιμοι νά τρέξουνε, σὲ κάθε στιγμή, ὅπου παρουσιαζότανε χρεῖα νά συμπαρασταθοῦνε τούς πρώτους. Κι' ὅλοι τους ἦτανε δακτυλοδεικτούμενοι γιά τὴν ἀφοβία τους, τὴν παλληκαριά τους καὶ τὴν πολεμική του ἀξιάδα. Τούς ὑπόλοιπους τούς ἀφηναν νά δουλεύουν τὴ γῆ καὶ νά βόσκουνε τὰ γιδοπρόβατά τους «γιά νά ζωοτρέφονται κι' αὐτοὶ καὶ γιά νά παίρνουν καὶ οἱ ἄλλοι Σουλιῶτες τροφές· ἐπειδὴ ἡ τοποθεσία τῶν Σουλιωτῶν δὲν ζητεῖ περισσότερο ἄρματα πρὸς διαφύλαξιν τῆς Πατρίδος, ὅσον τροφὰς καὶ τὰ τοῦ πολέμου», μπαρουτόβολα δηλαδή.

Ὁ Σαμουήλ ἀποφάσισε νά ἐγκατασταθῆ στοὺ Σούλι, γιὰτι εἶχε καταπικραθῆ ἀπὸ τὶς φιλονεικίες κι' ἀπὸ τὶς θανάσιμες ἐχθρητες, πού εἶχε κατορθώσει νά σπεῖρη ὁ δόλιος καὶ σατανικός Ἀλῆς ἀνάμεσα στὶς διάφορες Σουλιώτικες φάρες. Ἔνοιωθε, πὼς ἀπὸ τὶς φιλοπρωτίες καὶ τὶς ἀλληλομαχίες αὐτὲς ἐκινδύνευε νά πέσῃ ἄδοξα στὰ χεῖρια τοῦ αἰμοβόρου αὐτοῦ τύραννου τὸ ἥρωϊκὸ Σούλι, πού εἶχε γεμίσει ἡ Ἑλλάδα κι' ὁ κόσμος ὅλος ἀπὸ τὴ δόξα του· καὶ ξαναζωντάνευεν, ἀνάστανε καὶ ξυπνοῦσε, τούς κοιμισμένους ἀντίλαλους, ἀπὸ τὶς ἰαχὲς καὶ τούς παιᾶνες τῶν παλαιῶν Μαραθωνομάχων καὶ τοῦ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου. Καὶ δὲν εἶχεν ἄδικο καθόλου νά τὸ φοβᾶται αὐτό. Γιατί εἶχε φθάσει σὲ τέτοιο σημεῖο ἡ γκρίνια τους πού ὁ καπετὰν Γεώργης ὁ Μπότσαρης, ὁ πρωτόγερος τοῦ Σουλιῶ κι' ὁ πολυσέβαστος καὶ δοξασμένος πολέμαρχός του ν' ἀποφασίσῃ νά φύγῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα του, μαζί μ' ὅλη τὴ φαμίλια του, τὰ παιδιά του καὶ τούς γαμπρούς του, καὶ μ' ἄλλες ἐβδομήντα φαμίλιες πού τὸν ἀκολουθῆσαν. Γιατί ἤθελε, αὐτὸς μόνος του ν' ἀποφασίσῃ γιά τὸ κάθετί, αὐτὸς νά μοιράζῃ, ὅπως ἤθελε «τοὺς λουφέδες καὶ τὰ κέρδη πού ἐσύναζε καὶ πού ἦταν κοινὰ εἰς ὅλους τοὺς συμπολίτας»· κι' ἀξίωεν νά ὑποτάσσωνται ὅλοι στοὺς θέλημά του, γιὰτι δὲν εὔρισκε κανέναν ἄλλον ἄξιο νά κυβερνήσῃ τὸ Σούλι! Καὶ τυφλωμένους ἀπὸ τ' ἀλό-

γιστο πάθος του, ἔφθασε στο σημεῖο νὰ κτυπηθῆ μὲ τοὺς συμπατριῶτες του στο Ραΐδοβούρι καὶ νὰ νικηθῆ. Κι' ὅπως λένε ἐφαρμακώθηκε σὲ λίγο μόνος του ἀπὸ τὴν ντροπὴ του...

Ὁ καλόγερος Σαμουήλ ἦτανε μιὰ θρησκευτικὴ προσωπικότητα ἐπιβλητικὴ, πού ξεπήδησε μέσα ἀπὸ τὴν ὁμαδικὴ συνείδηση τοῦ καιροῦ του, κι' ἐφάνερωσε μιὰ δύναμη ἠθικὴ ἀκατάβλητη καὶ θαυμαστή. Καὶ ἡ ἀσκητικὴ του ζωὴ, ἡ παλληκαριά του καὶ τὸ προφητικὸ στοιχεῖο πού τὸν διέκρινε, μεγάλωναν ὀλοένα τὴν ἀκτινοβολία του καὶ τὴν ἐπιβολὴ του, καὶ τὸν ἐστερέωναν ἀδιάσειστα κι' ὀλοένα βαθύτερα, σὰν ἡρωϊκὴ μορφή, στὴν καρδιά τοῦ λαοῦ. Γιατὶ τὰ ἔργα του ἦτανε σύμφωνα μὲ τὰ λόγια του· κατάγγελε θαρραλέα κάθε στραβὸ κι' ἀνάποδο πού ἔβλεπε νὰ γίνετα γύρω του· καὶ ζητοῦσε νὰ στηρίξη τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν προκοπὴ τοῦ Σουλιοῦ στὴν ἀρετὴ, στὴν αὐταπάρνηση καὶ στὴν ἐθελοθυσία γιὰ τὸ γενικώτερο καλὸ. Ἦτανε ἓνας ὀραματιστὴς τῆς θείας Δικαιοσύνης, πού σὲ κάθε του κήρυγμα συνήθιζε νὰ μιᾶ γιὰ τὴ «Δεύτερη Παρουσία τοῦ Χριστοῦ» καὶ διὰ τὴν «τελευταία κρίση» καὶ γι' αὐτό, ἐπωνομάσθηκε, ὅπως λέει στὴν «ἱστορία τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ» ὁ Σπ. Ἀραβαντινός, «Σαμουήλ, ἡ τελευταία κρίση». Καὶ εἶχε γίνε ἀκούρατος σπορέας τῆς ἀπεριόριστης ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα· ἀγάπης πού δὲν «ζητεῖ τὰ ἑαυτοῖς, ἀλλὰ μακροθυμεῖ καὶ τὰ πάντα στέγει καὶ ὑπομένει». Ἦτανε ἓνας ἀπλοϊκὸς μοναχὸς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, πού ἐσῆγκωσε πασίχαρος στὸν ὄμο του τὸν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ, κι' ἐπίστευε, μ' ὅλη του τὴν ψυχὴ, στο «ἐν τούτῳ νίκα» τοῦ ὀράματος τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Δὲν ἦτανε ἀπόκοσμος τύπος, πού περιμένει τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς του ἀπὸ τὶς νηστεῖες μονάχα, ἀπὸ τὴν καταταλαιπώρηση τοῦ κορμιοῦ του κι' ἀπὸ τὴν ἀπονάρκωση κάθε του ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν τρεχούμενη γύρω του ζωὴ. Ἀντίθετα μάλιστα, ἦτανε βυθισμένος ὀλόκληρος μέσα στὰ βάσανα τοῦ λαοῦ· καὶ τὸν συμπονοῦσε, τὸν παράστεκε, τὸν ποδηγετοῦσε καὶ τὸν ἐδίδασκε, πὼς «ἔρχεται ἡ τελευταία κρίση» ἂν ὁ καθένας γνοιάζεται γιὰ τὸ δικό του μονάχα καλὸ, καὶ γιὰ τὸ συμφέρον τῆς φιλίας του μονάχα.

Καὶ τὸ κήρυμά του αὐτὸ ἀπλωνότανε σὰν πυρκαϊὰ στο Σουλιώτικο λαό, ὕψωνε κι' ἐκαθάριζε ἀπὸ κάθε θολὸ στοχασμὸ τὶς συνειδήσεις καὶ μεταμόρφωνε ὅλους σὲ ἥρωες. Κι' ὅσο ἀσυναίσθητος νᾶναι κανένας, θαμπώνεται καὶ σαστίζει ἀπὸ τ' ἄφθαστο ἠθικὸ μεγαλεῖο, πού συναντᾶ κανεὶς στοὺς ἀρχαγγελικοὺς ἐκείνους πρὸμαχους καὶ ὑπερασπιστὲς τῆς μικρῆς τους Πατρίδας. Κι' ἀδίστα-

κτα μπορεί νὰ βεβαιώση, πῶς πουθενὰ καὶ κανένας λαὸς δὲν ἔφθα-
σε ποτέ του σὲ τέτοια ὕψη ἠθικῆς ἑξαρσης καὶ μεγαλείου.

Μακάρι νὰ βρίσκωνται πάντα ἀνάμεσα σὸ λαὸ μας τέτοιες
πνευματοκίνητες προσωπικότητες, ὅπως ἦταν ὁ Σαμουήλ, ποὺ
ν' ἀναπνέουने ἐλεύθερα τὸν ἄνεμο τῆς ἀνώτερης ἠθικῆς ζωῆς καὶ
νὰ γίνωνται πηγὲς δημιουργικῆς κίνησης. Γιατὶ πάντα, γιὰ νὰ
προκόβῃ κανεὶς, καὶ γιὰ ν' ἀνεβοκατεβαίνει ἐλεύθερος τὴν κλίμακα
τοῦ Ἰακώβ, ποὺ στηρίζεται στὴ γῆ καὶ φθάνει στὸν οὐρανὸ, πρέ-
πει εἴτε ἄτομο εἶναι, εἴτε λαός, νὰ αἰσθάνεται τὴν μοῖρά του καὶ
τὴν μοῖρα τοῦ κόσμου· κι' ἔτσι μονάχα θὰ μπορέσῃ νὰ κάνῃ τὴν
ἐπιλογὴ τοῦ σωστοῦ καὶ τοῦ ἀληθινοῦ.

Χωρὶς τὴν ἐπιλογὴν αὐτὴν ἀναγέννηση καὶ καθαγιασμὸς τῆς
ζωῆς δὲν ὑπάρχουने. Καὶ μάταια πασχίζουνε οἱ διάφοροι κοσμο-
φιλοὶ νὰ τὴν στηρίξουने ἐπάνω σὲ νομικὲς ἐπιταγὲς καὶ διατάξεις,
ποὺ εἶναι λιγὸζῶες πάντα καὶ καταδικασμένες νὰ μείνουने νεκρὲς
κι' ἀνενέργητες. Ὅταν ξεραθῇ τὸ χῶμα τῆς γῆς, οὔτε λουλούδια
οὔτε χόρτο δὲν φυτρώνει, ἂν δὲν πέσῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ βροχὴ,
ποὺ νὰ εἰσδύσῃ ὡς τὰ ἔγκατὰ της.

Καὶ τὸ πνευματικὸ στοιχεῖο εἶναι βροχὴ τ' οὐρανοῦ γιὰ τὶς
πετρωμένες καὶ στεῖρες ἀπὸ κάθε εὐγενικὸν ὄραματισμὸ ψυχῆς,
ποὺ θὰ τὶς κάνῃ νὰ στολισθοῦνε μὲ τὴν ἀνθοφορία τῆς μυρόπνοης
ἀρετῆς, ποὺ μόνῃ αὐτὴ δίνει ἀξία στὴν περαστικὴν αὐτὴν ζωὴ
μας. Κι' ἀλλοίμονο καὶ τρισαλλοίμονον, ἂν ἡ ἀρετὴ, ποὺ τόσο
τὴν παραθεωρεῖ καὶ τόσο τὴν ὑποτιμᾷ ἡ ἀντιπνευματικὴ αὐτὴ
ἐποχὴ μας, σβύσῃ ὀριστικὰ μέσα στὴ συνείδηση τοῦ λαοῦ μας.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

Ἄρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἱεροκέρυκος Νικοπόλεως

ΛΟΓΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΜΗΗΜΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

Ἐγκρίσει- εὐλογία τῆς Ἱ. Συνόδου
Τόμ. Α', σελ. 320

Πωλεῖται παρὰ τῷ συγγραφεῖ (Πρέβεζαν)
καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα. Δρχ. 60.

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

49. Η ΕΥΛΟΓΙΑ

«Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλη-
θος ἰχθύων πολύ.» (Λουκ. ε' 6)

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ μόχθου, εἴτε δουλεύουν στὴ θάλασσα, εἴτε δουλεύουν στὴν ξηρὰ ἔχουν τοὺς ξεχωριστοὺς των παλμούς γύρω ἀπὸ τὴν ἀπόδοσι τῆς δουλειᾶς τους. Δὲν εἶναι οἱ μισθωτοὶ ἐκεῖνοι, ποὺ περιμένουν ἓναν κομμένο μισθὸ ἀπὸ τὸ Κράτος ἢ ἀπὸ μία ξένη ἐπιχείρησι. Αὐτοί, οἱ τελευταῖοι δηλαδή, σπανίως συνδέονται ψυχικὰ μὲ τὴ δουλειὰ τους, ὅπως συνδέεται λ.χ. ὁ γεωργὸς μὲ τὸ ἀλέτρι του, ὁ κηπουρὸς μὲ τὸ τσαπί του, ὁ ψαράς μὲ τὸ καΐκι του καὶ τὸ δίχτυ του. Τὸ μυστικὸ εἶναι ὅτι αὐτὴ ἡ κατηγορία τῶν ἀνθρώπων εἶναι παραγωγοὶ ἀγαθῶν ποὺ κρατοῦν στὰ πόδια τῆς τῆ ζωῆ. Ἐὰν φύγη ἀπὸ τὴ μέση ὁ ἀγρότης, ὁ τσοπάνης, ὁ ψαράς καὶ κάθε βιοπαλεστής ποὺ παράγει ὕλικά ἀγαθὰ, οὔτε σχολεῖα θὰ λειτουργοῦσαν, οὔτε Πανεπιστήμια θὰ ἐμόρφωναν ἐπιστήμονας εἰδικότητων, οὔτε τεχνικὲς Σχολές, οὔτε Τράπεζες, οὔτε Βιομηχανίες, οὔτε Γραφεῖα. Ἄς πάψουν τὰ ἀγροτικά, θαλασσινὰ χέρια νὰ δουλεύουν καὶ θὰ βλέπατε ἂν θὰ ὑπῆρχε μιὰ στρατιὰ γραφιάδων καὶ ἐπαγγελματιῶν τῆς καρέκλας ν' ἀπολαμβάνη καὶ νὰ φιλοσοφῇ. Πόσο πολύτιμο εἶναι τὸ ἀγαθὸ τοῦ ἀγρότου καὶ τοῦ θαλασσινοῦ, τὸ δείχνει μιὰ θεομηνία, μιὰ συμφορὰ σ' ἓναν τόπο. Τὰ πάντα παύουν νὰ λειτουργοῦν, ὅταν παύσῃ νὰ λειτουργῇ τὸ στομάχι. Στὴν Κατοχὴ χρυσὸς προσεφέτερο γιὰ μιὰ ὀκὰ ψωμιοῦ καὶ προῖκες ὀλόκληρες ἐξηνεμίζοντο νὰ κρατηθοῦν οἱ ἄνθρωποι ἔστω καὶ μιὰ ἡμέρα στὰ πόδια τους μὲ τὴν ἐλπίδα μιᾶς καλλιτέρας αὔριον. Οἱ ἀγρόται καὶ οἱ θαλασσινοὶ εἶναι οἱ περισσότερον χρήσιμοι ἄνθρωποι ἐπάνω στὴ γῆ. Τίποτε δὲν ἔχανε ἡ ἀνθρωπότης ὅταν ζοῦσε σὲ μιὰ περίοδο ἀγνοίας τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας. Καὶ ἦθος ἀνώτερο εἶχε, καὶ ἀπλότητα, καὶ υγεία σωματικὴ καὶ ψυχικὴ καὶ μὲ ζεστὴ καρδιὰ ἐπλησίαζε τὸν εὐεργέτη Θεὸ γιὰ τ' ἀγαθὰ ποὺ ἐχάριζε στὸν ἄνθρωπο. Τοῦ ἦταν, πάντα τοῦ εἶναι, ἀρκετὴ ἡ Ἁγία Γραφή καὶ τὸ ψωμάκι μὲ τὸ λάχανο, τὸ ψαράκι, ποὺ τοῦ δίνει ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα· ἡ Γραφή, γιὰ νὰ ζῆ ὁ ἄνθρωπος στὸ φῶς τῆς ἀλήθειας καὶ νὰ μορφώνη χαρακτῆρες, ἔχοντας ἔτσι τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφαλείας ἀνεπτυγμένο, καὶ ἡ φυσικὴ τροφή ποὺ τοῦ δίνει ὁ προσωπικὸς του κόπος ὅταν δουλεύῃ στὴν ξηρὰ ἢ στὴ θάλασσα. Αὐτὰ τὰ ἀναπτυσσόμενα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπείθαρχα καὶ χωρὶς τὴν ὑποταγὴ τους στὴν ἀνώτερη σκοπιμότητα τοῦ ἀγαθοῦ, πέφτουν στὴ διάθεσι τῶν κακοποιῶν δυνάμεων καὶ εἶναι ἱκανοὶ οἱ πέντε-δέκα ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας νὰ αἵματοκυλίσουν, νὰ

ἀφανίσουν τὴ ζωὴ. Ἀλλὰ καὶ οἱ πονηροὶ μορφωμένοι ἢ συσσωρευταὶ μαμμωνᾶ ἔχουν πάντα τὸ σατανικὸ κέφι νὰ ἐκμεταλλεύωνται τὸν ἀγρότη, τὸν ψαρά, τὸν ἄνθρωπο τοῦ μόχθου, νὰ ζοῦν στὴν ὑλικὴ εὐμάρεια αὐτοὶ ποὺ σὰν πάψη τὸ ροζασμένο ἐργατικὸ χέρι τοῦ γεωργοῦ, τοῦ κηπουροῦ, τοῦ δενδροκόμου, τοῦ ψαρά ποὺ θαλασσοπνίγεται, μεταβάλλονται σὲ διακονιαρέους στὴν μισοσαπισμένη πόρτα τους γιὰ νὰ τοὺς δοθῇ, στὴν ἀνάγκη, ἓνα ξεροκόμματο ψωμιοῦ, γιὰ νὰ κρατηθοῦν στὰ πόδια τους.

Μεταξὺ τῶν ἀγροτῶν καὶ γενικὰ τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἰδρωκοποῦν νὰ φέρουν τ' ἀγαθὰ στὸ σπίτι καὶ στὴν ἀγορὰ, ὑπάρχει κατὰ κανόνα ἡ εὐσυνειδησία καὶ ἡ τιμιότης, γιὰτί, εἴπαμε, συνδέονται ψυχικὰ μὲ τὴ δουλειά τους καὶ χαίρουν ἐπάνω στὴν παραγωγή. Ἐνῶ ὅλοι οἱ μισθωτοί, ἡ βιομηχανοὶ, ἡ οἱ ἐξυπνοὶ ἐγκέφαλοι, τῶν ὁποίων τὸ κορμὶ δὲν ἔσκυψε, οἱ πλάτες δὲν ἐπόνεσαν, οἱ παλάμες καὶ τὰ δάχτυλα δὲν παρουσιάζουν ἐπιφάνεια κατειργασμένου δέρματος, δύσκολα θεωροῦν τὴ δουλειά τους καθῆκον. Δὲν ἔχουν, ἐκτὸς σπανίων ἐξαιρέσεων, ψυχικὰ καὶ ἠθικὰ δεθῆ, ὅπως ἡ κατηγορία τῶν παραγωγικῶν τάξεων, μὲ τὸ ἔργον ποὺ τοὺς ἀνετέθη. Σπανίως δὲ παρουσιάζουν τὴ φιλοτιμία, φιλεργία καὶ πνεῦμα θυσίας χάριν τῆς ἐπιχειρήσεως, τῆς κρατικῆς ὑπηρεσίας, τοῦ ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου, ποὺ ἀνήκει σ' ἄλλους. Ἐκτὸς δὲ ἐλαχίστων εὐσυνειδήτων ὑπαλλήλων ποὺ εἶναι καὶ τὰ θύματα τῆς πονηρίας τῶν ἄλλων, οἱ λοιποὶ σ' ὅλους τοὺς κλάδους ὅλων τῶν κατηγοριῶν, δὲν ἔχουν καμμιάν ὄρεξι νὰ δαπανήσουν ἐγκεφαλικά κύτταρα χάριν μιᾶς ὑπηρεσίας, ἔστω καὶ κρατικῆς, ἢ ἐπιχειρήσεως, ποὺ πλουτεῖ τοὺς ὀλίγους. Ἔτσι ἐξηγεῖται τὸ γιὰτί ξυπόλητοι, γδυτοὶ καὶ πᾶμπτωχοὶ γενικὰ κύριοι ἀπέκτησαν καὶ πλοῦτο, καὶ σπίτια, καὶ οἰκόπεδα καὶ αὐτοκίνητα καὶ ἀνέσεις ἀμέσως σὰν ἔγιναν ὑπουργοί, πρωθυπουργοὶ ἢ ἀπλοῖ βουλευταὶ ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ μεγαλοβιομηχανοὶ, ποὺ χρησιμοποιοῦν τὰ ἐργατικὰ χέρια σὰν ἄψυχες μηχανές. Μέσα σ' αὐτὸν τὸν κύκλο τῶν ἀνθρώπων ποὺ δὲν ἀνακατεύονται μὲ τὴ λάσπη καὶ μὲ τὸ κύμα τῆς θάλασσας ἀναπτύσσεται δύσκολα ἡ ἀρετὴ, γιὰτί οἱ μὲν ἐκμεταλλεύονται τοὺς δέ, οἱ δὲ τραβοῦν τὸν μαραθῶνιο δρόμο τῆς μιμήσεως καὶ πέφτουν ἀναίσθητοι στὴν ἀγωνιώδη προσπάθεια νὰ τοὺς φθάσουν. Οἱ πρῶτοι ἀφρίζουν ἀπὸ τὴ λύσσα τους ὅταν δημοσιεύεται ἡ πληροφορία πὼς θὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ ταλαιπωρημένος καὶ γελοιοποιούμενος νόμος τοῦ «πόθεν ἔσχες». Καὶ κατήντησε κωμωδία καὶ ἐμπαιγμὸς εἰς βάρος τῶν πτωχῶν ἐργατοῦπαλλήλων ἢ δῆθεν κοινωνικὴ πολιτικὴ τῶν ἐκάστοτε Κυβερνήσεων ἀπὸ τῆς ἄκρας δεξιᾶς μέχρι τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς. Κι' ἔχουμε ἔτσι τὴν κοινωνικὴ ἀδικία μὲ τοὺς γογγυσμούς, τὴν μείωσι τῆς ἀποδοτικότητος τῶν ἐργατῶν, τῶν ὑπαλλήλων ποὺ μισθοδοτοῦνται ἀπὸ τὸ κράτος καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις. Εἶναι περιττὸν νὰ κατεβῆ κανεὶς σὲ λεπτομέρειες μὲ συγκεκριμένα παραδείγματα

για κάθε κατηγορία ανθρώπων που ζούν από τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, χωρὶς νὰ παράγουν ψωμί, πατάτα, ρύζι, τυροκομικά, πουλερικά, κρέας, ψάρι, καὶ λοιπὰ ἀγαθὰ, πού ἀπαιτοῦν ἄμεσον σχέσιον τοῦ παραγωγοῦ μὲ τὴ ζωὴ τῆς ὑπαιθρου μποροῦσαν νὰ λείψουν ἐντελῶς.

Κυβερνήτης τῆς ζωῆς μας: ὁ Χριστός. Τροφοδότις πλουσία: ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα. Πέννες καὶ μελάνι, καὶ χαρτιά καὶ γραφεῖα, τὰ σύνεργα τῆς χειρονακτικῆς δουλειᾶς. Ἔτσι θὰ ἔλειπε τὸ κηφηνариό, ἡ ἐκμετάλλευσις, οἱ κοινωνικὲς ἐπαναστάσεις, αἱ νευρώσεις καὶ κάθε εἶδος ψυχασωματικῆς σακατέματος. Ὅπου φυσικὴ ζωὴ καὶ ἀπλότης ἐκεῖ ἢ ἡμερότης τῶν ἡθῶν, ἢ γαλήνη τῆς ψυχῆς, ἢ ὑγεία τοῦ σώματος. Συνετέθη ἓνας πολιτισμὸς νὰ θαμπῶνῃ τὰ μάτια ὄλων, νὰ ικανοποιῇ τοὺς λίγους καὶ νὰ σακατεῖ τοὺς πολλοὺς. Ἐνας πολιτισμὸς πού ἐφασκελοκουκούλωσε τὴ γῆ καὶ τὴ θάλασσα ὡς τροφοδοτριῶν τῶν ἑκατομμυρίων στομαχιῶν, καὶ τοὺς ἐργάτας πού ἱκετεύουν τοὺς ἔξυπνους γραφειοκράτας ἢ πονηροὺς ἐξουσιαστὰς γιὰ νὰ τοὺς προσέξουν λιγάκι... Ἐπαναλαμβάνομεν: Δὲν θὰ ἔχανε τίποτε ὁ πολιτισμὸς, οὔτε θὰ ἠδικεῖτο τὸ πνεῦμα ἀν κανὼν στὴ ζωὴ τοῦ κόσμου ἦτο ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἐπιχειρήσις ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα. Ἡ ἁγία Γραφή διδάσκει καὶ ἀνθρωπολογία, καὶ κοινωνιολογία, καὶ πρακτικὴ φιλοσοφία, καὶ θεωρία τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, καὶ ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητο τὸ θηρίο νὰ γίνῃ ἄνθρωπος μὲ Α κεφάλαιο καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ κρατηθῇ πραγματικὸς ἄνθρωπος κατὰ τὸ σοφὸ πρόγονό μας. Γιατί, τί καλὸ προέκυψε ἀπὸ τὴν ἀνάδειξιν τῶν πολιτιστικῶν στοιχείων; Ἐκατόμβες ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων προσφέρονται στὸ βωμὸ τοῦ ψευτοπολιτισμοῦ. Λίγοι ἀπολαμβάνουν, πολλοὶ κρατοῦν συνεχῆ νηστεία ἢ ὑποσιτίζονται. Ὅλοι καταβαίνουν στὴν πόλι, καὶ οἱ τῆς πόλεως πληθύνουν τὴ στρατεῖα τῶν διεφθαρμένων, τῶν ἀλητῶν, τῶν κλεπτῶν, τῶν διαρρηκτῶν, τῶν καταχραστῶν, τῶν σωματεμπόρων, τῶν ἀλκοολικῶν καὶ χασισοποτῶν, τῶν πορνῶν, τῶν ἀναρχικῶν, παρασιτικῶν, ἀντικειωνικῶν στοιχείων. Ρημάζει τὸ χωριό, ἢ ὑπαιθρος, ἢ θάλασσα, ἐξατμίζεται τὸ ἄρωμα τῶν παλαιῶν ὠραίων παραδόσεων, πού συγκρατοῦσαν σ' ἐνότητα τὴν Χριστιανικὴ Οἰκογένεια καὶ πληθύνονται τὰ ἐγκλήματα κατὰ τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας τοῦ πλησίον. Μιὰ ἐπιφανειακὴ γυαλάδα στὶς βιτρίνες, στοὺς δρόμους, στὶς ἀκρογιαλιές, στὰ θεάτρα. Ἐνα φοβερὸ δράμα στὶς οἰκογένειες, στὶς συναλλαγές, στὶς μεταξὺ μας σχέσεις. Ἐνα χαμόγελο στὸ σαλόνι καὶ ἄκρατο δηλητήριο στὴν καρδιά. Πολὺ προώδευσε ὁ κόσμος σὲ σπιρτάδα. Ζωηρὴ ἀνθιση ἐξυπνάδας. Ποικιλία μέσων καλοπεράσεως γιὰ ὅσους μποροῦν. Δίνομε αἷμα καὶ ἐξουδετερόνουμε ἀποστάσεις. Ντυνόμεθα, πηγαίνουμε στὸ θέατρο καὶ γινόμεθα φθισικοί. Βλέπουν τὰ μάτια μας, ἀκοῦνε τ' αὐτιά μας, ικανοποιεῖται τὸ λαρύγγι καὶ τὰ ὑπογάστρια

καὶ καταλήγουμε στὶς νευρολογικὲς κλινικὲς... Ζωὴ ἀπείθαρχη στὴν ἀνωτέρα σκοπιμότητα τῆς δημιουργίας, πολὺ τεχνητὴ σὰν συνταγὴ τῆς κουζίνας, καθαρῶς ὑλιστικὴ καὶ αἰσθησιακὴ τυποποιεῖ ἄνευ Χριστοῦ ὁ λεγόμενος πολιτισμὸς, ποῦ, ἐπὶ τέλους, δὲν εἶναι μὲν πηγὴ δυστυχίας γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος, ὅπως εἶπε ξένος σοφὸς, εἶναι ὅμως ἓνας βρόχος στὸ ἐλάφι ποῦ λέγεται ἄνθρωπος. Τέτοια ἐξωτερικὴ, ἐπιφανειακὴ εὐτυχία εἶναι ἀπάτη καὶ πρόκλησις κατὰ τῶν ἀπλοϊκῶν ἀνθρώπων τοῦ ἀγροῦ καὶ τῆς θάλασσας.

Ὁ Χριστὸς αὐτοὺς ἐπρόσεξε, αὐτοὺς ἐπλησίασε, σ' αὐτοὺς ἐκάθισε δίπλα παρήγορος, ἐνισχυτὴς τους. Ἐνας ψαράς ἢ ἀγρότης ἢ τσοπάνης τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ κάμπου ποῦ ζῆ μετ' αὐτὸ κῦμα τῆς θάλασσας, τὸ θυμάρι τοῦ ἀγροῦ καὶ τὸ ἀρνί του καὶ ἔχει γιὰ θέατρο, καὶ κινηματογράφο τὰ δάση μετ' αὐτὰ πουλιά, τὸν οὐρανὸ μετ' ἄστρα καὶ τὰ προϊόντα τοῦ μόχθου του, εἶναι ἀγνότερος καὶ ἀθωότερος καὶ καλοπροαίρετος στὴν ἀγνοιά του, ὠφελιμώτερος δὲ στὴν κοινωνία καὶ στὴν πατρίδα, τῆς ὁποίας κρατεῖ γερὸ τὸ κορμί, καθαρὸ τὸ αἷμα. Ἀρκεῖ νὰ μείνῃ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τὰ ρεύματα τοῦ ψευτοπολιτισμοῦ, ποῦ διαφθείρει καὶ τὸν στερεώτερο χαρακτῆρα. Αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἐπλησίασεν ὁ Χριστὸς κερδίζοντας τὶς μεγάλες ἀλήθειες στὴν ξηρὰ καὶ στὴ θάλασσα. Τὸ πλουσιώτερο ὑλικό, παρμένο ἀπὸ τὴ γῆ καὶ τὴ θάλασσα καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ Γραφεῖα καὶ τὴ ζωὴ τῶν πόλεων, ἔγινε εἰκόνα, καὶ παραβολὴ καὶ παράστασις, καὶ μέσον γενικὰ μιᾶς ἐποπτικῆς διδασκαλίας ποῦ ἐμόρφωνε τὸ ἦθος τῶν ἀκροατῶν καὶ ξεκαθάριζε στὰ μυαλά τους τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλασσον, τὸ πρόσκαιρον καὶ τὸ αἰώνιον, ἀξιολογοῦσε δὲ μετ' αὐτὴν τετραγωνικὴ λογικὴ ὑγιοῦς ἀνθρώπου σῶμα καὶ ψυχὴ, σύμφωνα μετ' αὐτὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ποῦ εἶναι ὁ κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

Ὅταν εὐρέθη στὴν παραλία τῆς Γεννησαρὲτ ὁ Ἰησοῦς ἐπλησίασε τοὺς ψαράδες, ποῦ κατακουρασμένοι καὶ ἄυπνοι μάζευαν καὶ τακτοποιοῦσαν τὰ δίχτυα μετ' αὐτοὺς τὸν μελαγχολίασεν ἰακωβὸς καὶ ἰωάννην, τὰ παιδιὰ τοῦ Ζεβεδαίου, ψάρευαν τὴ νύχτα ἐκεῖνη. Τὸν διατάσσει νὰ τραβήξῃ τὸ πλοιάριό του στὴν παραλία, ὥστε νὰ πλευρίσῃ. Ἔτσι ἔγινε. Ὀχλὸς πολλὸς ἀπ' τὶς πρώτες ὥρες τῆς αὐγῆς ἀκολουθεῖ τὸν Ἰησοῦν. Διψᾷ νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθεια, νὰ θεραπεύσῃ τοὺς ἀρρώστους του, νὰ ξεκουραθῇ ψυχικά, νὰ ζεσταθῇ κοντὰ στὰ παρήγορα, τὰ πάντα γλυκὰ καὶ αἰσιδόξα λόγια τοῦ Κυρίου. Μπαίνει στὸ πλοῖο, ἀποτραβιέται λιγάκι στὸ βάθος τῆς θάλασσας, τὸ χρησιμοποιεῖ γιὰ ἄμβωνα καὶ λαλεῖ τ' ἀθάνατα ἐκεῖνα ῥήματα τὰ γεμάτα ἀπὸ πνεῦμα καὶ ζωὴ, ἐνῶ ἡ πρωὶνὴ αὔρα μετήγγιζε στὶς καρδιὰς των τὶς θεῖες δωρεές τοῦ λόγου. Ὁ λόγος κλειδώνεται, τὰ πλήθη ἀποσύρονται στὶς δουλειὰς τους μετ' ἐπιπλέον δροσιὰ καὶ κέφι, καὶ ὁ Ἰησοῦς

στραφείς πρὸς τὸν Πέτρο τοῦ λέγει : «Ἐπανήγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν». Μὰ ἡ θάλασσα δὲν ἀπέδωσε τίποτε, οὔτε σὲ βάθος οὔτε σὲ πλάτος. Ὁ πεπειραμένος ψαράς τὸ διεπίστωσε καὶ εὐλαβικῶς τὸ ἀναφέρει : «Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν!». Ἡ ἱστορία ἀπαναλαμβάνεται. Πόσες φορές ὁ ψαράς ἢ ὁ ἀγρότης δὲν διαψεύδεται στὶς ἐλπίδες τους, στὶς προσδοκίες του καὶ δὲν δοκιμάζει τόσες ψυχικὲς κυμάνσεις στὴ ζωὴ του, ὅταν ὕστερα ἀπὸ τὰ ξεροβόρηα, τὶς βροχές, τοὺς παγερούς καιρούς, τὰ ἡλιοκαύματα τὰ θαλασσοπνίγματα, δὲν κατορθώνει νὰ ἐξασφαλίσῃ τοῦ κόπου τὸν ἄμητο; Καὶ πόσες φορές δὲν γεμίζει μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ δὲν ζῆ μὲ τὴν πεποίθησι πὼς ὁ ἄγιος Θεὸς θὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ τὸ ψωμὶ τῶν παιδιῶν του; Ἐκτὸς ὠρισμένων ἀνωμάτων καὶ διεστραμμένων τύπων, οἱ ἀγρόται, οἱ θαλασσινοὶ εἶναι θεοφοβούμενοι ἄνθρωποι καὶ εὐσεβεῖς. Τὸ χωράφι καὶ ἡ θάλασσα γίνονται ναὸς προσευχῆς. Γι' αὐτὸ καὶ τηροῦν πάντα ὅτι πατροπαράδοτο πῆραν, τὸ παραδίδουν στὰ παιδιά τους, ποτὲ δὲ δὲν ἀπελπίζονται στὴ ζωὴ τους, ὅταν ἡ γῆ ἢ ἡ θάλασσα τοὺς ἀρνηθῆ ἄμοιβῆ. Καὶ αὐτὴ τους ἡ ἐλπίδα εἶναι γέννημα τῆς πίστεως τῶν στὸ Θεό. Γι' αὐτὸ καὶ συνεχίζουν τὴ δουλειά τους ὥσπου νὰ κλείσουν τὰ μάτια.

Ὁ Πέτρος, παρὰ τὸν μάταιο κόπο τῆς νύκτας καὶ τὴν πείρα τοῦ πολυχρονίου ψαῤῃ, ὑπήκουσε στὴν προσταγὴ τοῦ Χριστοῦ, πού τόσο κοντὰ τὸν ἐπλησίασε καὶ τὸν ἄκουσε παίρνοντάς καὶ τὴν τιμὴ νὰ τὸν δεχθῆ στὸ ψαροκαϊκὸ του : «Ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου, χαλάσω τὸ δίκτυον». Γιατί; Ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο ψαράς; Δὲν ἔζησε στὴ θάλασσα. Δὲν ὑπῆρξε ἐρευνητὴς τῶν βυθῶν, ὠκεανογράφος, οὔτε ἡσυχολόγος ποτὲ νὰ μάθῃ ποιὰς ζῶνες τῆς θάλασσας ἔχουν ψάρια, τί εἶδους ψάρια, καὶ σὲ ποῖο βάθος βρίσκονται αὐτὰ τὰ ψάρια. Γιατὶ ὑπήκουσε τυφλὰ αὐτὸς ὁ πεπειραμένος ψαράς, ἀφοῦ ἄλλως τε, στὸ μέρος πού θᾶρριχνε τὰ δίκτυα, μόλις τὰ ἀπέσυρε χωρὶς νὰ πιάσῃ μαρίδα, «Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν». Οὐδέν!... Τώρα πὼς τὰ ξαναρίχνει; Ποιὰ μυστηριώδης δύναμις, ποιὰ ἔλξις τραβοῦσε σὲ ἀπόλυτη πειθαρχία τὴν ψυχὴ τοῦ Πέτρου; Τί εἶδους πειθῶ ἐξασχοῦσε ἢ προσταγὴ τοῦ Κυρίου ἐπάνω σ' ἓναν ἐλεύθερο ἐργάτη τῆς θάλασσας πού, τὸ πολὺ-πολὺ θὰ μπορούσε νὰ χαμογελάσῃ γιὰ τὴν ἄγνοϊαν τοῦ Ἰησοῦ, πού τὸν διέτασσε νὰ «χαλάσῃ τὰ δίκτυα εἰς ἄγραν;» Τί νὰ ἀγρέψουν δηλαδὴ; «Οὐδὲν ἐπιάσαμεν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς». Κανεὶς δὲν μπορεῖ ν' ἀπαντήσῃ στὸ ἐρώτημα αὐτό, ἐὰν δὲν παραδεχθῆ τὴ θεϊκὴ ἀκτινοβολία τοῦ Ἰησοῦ, ἐὰν δὲν πιστεύσῃ στὴ θεότητά του. Ὁ Θεὸς ἐφ' ὅσον ἐξετάζει καρδιὰς καὶ νεφρούς, ἐρευνᾷ καὶ βλέπει καὶ τὰ βάθη τῶν ὠκεανῶν. Ἐφ' ὅσον στὴν παντοδυναμία του τὰ πάντα ὑποτάσσονται, καθόλου παράδοξον καὶ ὁ πλοῦτος τῆς θαλάσσης θαυματουργικῶς νὰ προσφέρεται.

Ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ δὲν ὑπόκειται στοὺς φυσικοὺς νόμους. Ὅπου Θεὸς βούλεται νικᾶται φύσεως τάξις. Ἀποτέλεσμα τῆς ὑπακοῆς : «Καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ· διερρήγγυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν». Μυστήριον πρᾶγμα. Κι' εἶναι γεγονός ἱστορικό. Δὲν εἶναι μῦθος. Δὲν εἶχαν περάσει δυὸ ὄρες, ποὺ εἶχαν ἀποσυρθῆ τὰ ἴδια τὰ δίχτυα. Πῶς εἶδε αὐτὸ τὸ πλῆθος τῶν ἰχθύων ὁ Ἰησοῦς ; Εἰδικὸ ραντάρ γιὰ τὸ μπουλουῦκι τῶν χιλιάδων ψαριῶν δὲν ὑπῆρχε. Τὸ βάθος τῆς θαλάσσης εἶναι σκοτεινόν. Λοιπόν ; Δὲν ὑπάρχει λοιπόν. Ὑπάρχει μιὰ ζωντανή πραγματικότης ὅτι πρόκειται περὶ θαύματος, ποὺ θὰ ἰσχυροποιούσε ἀκόμη περισσότερο τὴν πίστι τῶν τριῶν ἐκείνων Ψαράδων, τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος ἐψάρεψε γιὰ νὰ ψαρέψουν μὲ τὸ δίχτυ τοῦ λόγου τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως καθαρὰ εἶπε στὸν Πέτρο, ποὺ μὲ ὀρθάνοιχτα μάτια καὶ κατάχλωμος ἀπὸ τὸ καταπληκτικὸ αὐτὸ φαινόμενο εἶχε βουβαθῆ : «Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωογῶν».

Περιουσία ποὺ ἀποκτᾶται μὲ τίμιον ἰδρώτα καὶ κάτω ἀπὸ τὸ μάτι τοῦ Θεοῦ εἶναι εὐλογημένη. Καὶ ἡ εὐλογία δὲν βγαίνει ἀπὸ τὸ πολὺ ἢ λίγο, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ γιατί εἶναι μεταδοτική. Πλεονέκτες τοκογλύφοι, ἄρπαγες, κλέφτες, ἀπατεῶνες, καταχρασταὶ καὶ κατὰ τὴ λαϊκὴ νεώτερη γλῶσσα («κομπιναδόροι») δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι μεταδοτικοί, κοινωνικοί. Ὁ,τι ἀποκτᾶται μὲ ἀτιμίες καὶ κλεψές, δὲν μπορεῖ καὶ νὰ διαθεθῆ χάριν τῶν ἀναγκῶν τῶν ἄλλων ἢ γιὰ νὰ χαροποιήσῃ τοὺς ἄλλους. Ὁ,τι ὅμως ἀποκτᾶ ὁ ἄνθρωπος μὲ τιμιότητα καὶ προσωπικοὺς κόπους καὶ μόχθους, χωρὶς ν' ἀδικήσῃ κανένα, δίνει μιὰ ξεχωριστὴ χαρὰ στὸν κάτοχο. Καὶ τὴ χαρὰ τοῦ αὐτῆ τὴν ἐκδηλώνει καὶ στὸν πλησίον του. Ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος τῆς νύχτας, ὅσα καὶ ἂν μαζέψῃ, ντρέπεται καὶ νὰ τὰ φανερώσῃ ἀλλὰ καὶ ζήτημα εἶναι ἂν μπορῆ καὶ ὁ ἴδιος μὲ ἡσυχὴ συνείδησι νὰ τ' ἀπολαύσῃ. Ὁ Πέτρος μὲ τοὺς συντρόφους του «κατένευσε τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ, τοὺς ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἐπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά». Χωρὶς κανεὶς νὰ γίνεται πλούσιος μὲ τὴν τιμιότητά του, γιατί ποτὲ τίμιος ἄνθρωπος μὲ ἀνώτερα χριστιανικὰ αἰσθητάματα δὲν γίνεται ἢ δὲν μένει πλούσιος, πάντως ὅμως ποτὲ δὲν θὰ πεινάσῃ· κι' ὄχι μονάχα δὲν θὰ πεινάσῃ ἀλλὰ, θὰ εἶναι σὲ θέσι νὰ ἰκανοποιῆ ἐκτάκτους ἀνάγκας ἄλλων ἐμπεριστάτων ἀδελφῶν. Αὐτὴ ἡ ἐκτακτος εὐλογία ἀνῆκε ὀλοκληρωτικὰ στὸν Πέτρο ἅπαξ καὶ ἡ «σεμπριά» ἐληξε μὲ τὸ «οὐδὲν ἐπιάσαμεν». Καὶ ὅμως ! «Κατένευσε τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἐπλησαν ἀμφοτέρα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά». Γεμάτοι ἀγάπη καὶ ἀλληλεγγύη, δεμένοι ἀδελφικὰ στὴ χαρὰ καὶ στὴ λύπη, στὴν εὐτυχία καὶ τὴ δυστυχία οἱ ἀγαθοὶ ἐκεῖνοι ψαράδες τῆς Ναζαρετ διδάσκουν ἐμπράκτως τοὺς ὁμοτέχνους των τίς ἴδιες ἀρετὲς ποὺ

ζούσαν οἱ ἴδιοι, ἀσφαλῶς στή στεργιά καὶ στή θάλασσα. Κανείς δὲν μπόρεῖ νὰ νοιώσῃ τὸν ἄλλον παρὰ ἐκεῖνος τοῦ περπάτησε τὸν ἴδιο δρόμο στή ζωή: Ὁ γεωργός, τὸν γεωργό· ὁ τσοπάνης τὸν τσοπάνη, ὁ ψαράς τὸν ψαρά, στήν κοινὴ προσπάθεια πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς των.

Αὐτὸ τὸ πρωτοφανὲς στὰ ἀλιευτικὰ τους χρονικὰ ἐπροκάλεσε «θάμβος» τόσο στὸν Πέτρο ὅσο καὶ στοὺς Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη, πράγμα ποὺ φανερώνει τὸ ὅπως ἔκτακτον τοῦ πράγματος, ποὺ εἶναι καθ' ἑαυτὸ θαῦμα. Καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο ἐλύγισε τὴν καρδιά τοῦ Πέτρου καὶ τσάκισε τὰ γόνατά του σ' ἓνα ἰδιότυπο τρόπο προσευχῆς: «Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, Κύριε». Στὴν προσευχὴ του ἐπικαλεῖται κανείς τὸ Θεὸ νὰ βρεθῆ κοντά του· ὁ Πέτρος τὸν διώχνει; Εἶναι ἡ δυνατωτέρα ὁμολογία τῆς θεότητας τοῦ Χριστοῦ ὁ τρόπος τῆς δημοσίας αὐτῆς ἐξομολογήσεως τοῦ Πέτρου. Πόση διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ τοῦ «ἀπελθε» τῶν Γεργεσηνῶν καὶ τοῦ «ἐξελθε ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι ἐγώ, Κύριε!» Ἐκεῖ ὕλισμός, ζωτικὸς φόβος, ἀποφυγὴ τοῦ ἐλέγχου τῆς ἀνομίας των. Ἐδῶ φῶς ἀποκαλύψεως θείας, συναισθήσεως τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν, μὲ τὸ καθρέφτισμα στή Θεότητα τοῦ Κυρίου. Ἄν ὑπῆρχε τέτοια συναισθησι, κατὰ τὴ φρικτὴ στιγμὴ τῆς μεταλήψεως τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἀσφαλῶς λίγοι, πολλοὶ λίγοι, θὰ ἐγγίζαμε τὰ χεῖλη μας στήν ἁγία λαβίδα. Ἐκεῖ ὁ Χριστὸς ἐπάνω στὸ καίχι τοῦ Πέτρου καὶ ὄχι στὰ σπλάγγνα του, προκαλεῖ δέος στήν εὐσεβῆ ψυχὴ, ἐδῶ αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ αὐτὸ τὸ Αἷμα τοῦ Θεανθρώπου λαμβάνεται πρὸς (νῆψιν) ψυχῆς, πρὸς ἄφeson ἁμαρτιῶν, πρὸς ζωὴν αἰώνιον» καὶ ἡμεῖς, οἱ περισσότεροι τοῦλάχιστον, ἀναισθητοὶ πρὸ τοῦ φρικτοῦ Μυστηρίου καὶ ἀνέτοιμοι δὲν νοιώθουμε τὸ ἱερὸν ρῖγος νὰ διατρέχῃ τὸ κορμὶ τῆς ψυχῆς μας ὅπως διέτρεξε μπροστὰ στὸ θαῦμα τὸ τοῦ Πέτρου. Λίγοι, πολλοὶ λίγοι καὶ κατόπιν εἰλικρινοῦς ἐξομολογήσεως ἐφώναξαν: «Ἄνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι ἐγώ, Κύριε». Γι' αὐτὸ, δὲν παρατηρεῖται βελτίωσις ἠθικὴ· γι' αὐτὸ καὶ παραμένουν τὰ ριζώματα τῶν παθῶν μας γιὰ νὰ μᾶς κολάζουν περισσότερο μετὰ τὴ θεία Κοινωνία. Γι' αὐτὸ, δὲν ἀκούσαμε ποτὲ κατὰ τὴ θεία μετάληψι τὸ «μὴ φοβοῦ» γιατί ποτὲ δὲν προσήλθαμε μὲ φόβο, ἀλλὰ τυπικὰ καὶ ἀπὸ συνήθεια, ἐνῶ οὐράνια φωτιὰ μπαίνει στήν καρδιά μας, στὸ εἶναι μας ἢ νὰ μᾶς ἀγίασῃ ἢ νὰ κάψῃ ἐπταπλασίως τὸ καμίνι τῆς αἰωνίας κολάσεως γιὰ μᾶς. «Μὴ φοβοῦ» εἶπε στὸν Πέτρο· «ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔση ζωγρῶν». Ἴδου ἡ ἀπάντησις τοῦ Κυρίου: «ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔση ζωγρῶν». Θὰ ψαρεύῃς ζωντανούς ἀνθρώπους μὲ τὴν τέχνη τοῦ λόγου καὶ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, στὸν ὁποῖον ἐπίστεψες. Τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξαν τὰ ἀόρατα, ἀλλὰ δυνατὰ σχοινιά ποὺ ἔδεσαν καὶ τοὺς τρεῖς κοντά του καὶ τόσο σφιχτά, ὥστε ὅλοι τους «καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅ-

**ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ**

“ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ,,

Εικόνα τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου.

Πνευματικός ἀνθρωπος εἶναι αὐτός, πού εἶναι τέλειος στήν ἀρετή· αὐτός, πού νικά καί ὑπερβαίνει τοὺς φυσικοὺς νόμους καί γενικά αὐτός, πού ξεχωρίζει ὅλως διόλου, στὰ φρονήματά του καί στή συμπεριφορά του, ἀπὸ τὰ συνηθισμένα ἀνθρώπινα μέτρα. Πνευματικός ἀνθρωπος εἶναι αὐτός, πού τὸν κατευθύνει τὸ Πνεῦμα· καί πού δὲν ζῆ πλέον γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ ζῆ μέσα του ὁ Χριστός. Πνευματικός ἀνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος, πού ἐδέχθηκε μέσα του τὴν ἀστραποβολή τοῦ ἁγίου Πνεύματος κί ὁ νοῦς του ἔχει καταυγασθῆ ἀπὸ τὸ φῶς του.

Ὁ θεῖος Παῦλος ὠνομάτισε κί ἔχαράκῃσεν πνευματικῶν ἀνθρώπων, αὐτοὺς πού κατοικεῖ μέσα τους τὸ θεῖον Πνεῦμα· τοὺς στολισμένους μὲ πνευματικὰ χαρίσματα, καί πού προχωροῦνε ὄχι μονάχα πέραν ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς νόμους, ἀλλὰ καί πέραν ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη λογική, μὲ τὴν ἀνωτερότητα τῶν λογισμῶν τους. Ὁ πνευματικός ἀνθρωπος ἀνακρίνει τὰ πάντα, χωρὶς ν' ἀνακρίνεται ὁ ἴδιος ἀπὸ τίποτα. Ἐνας πνευματικός ἀνθρωπος κατέχει καί γνωρίζει τὰ πάντα. Ζέρει καλὰ καί τὴν πρόσκαιρην ἐδῶ ζωὴ μας, καί τὴν παντοτεινὴ καί ἀθάνατην ἐκεῖ. Γιατί ἔχει τὸν νοῦ τοῦ Χριστοῦ· καί ξέρει καλὰ τί τὸν περιμένει, κί ὅτι θὰ σωθῆ· κί ὅτι οἱ ἄπιστοι θὰ κολασθοῦνε καί θὰ τιμωρηθοῦνε.

Ὁ πνευματικός ἀνθρωπος κατέχει τὴν ἀλήθεια· γιατί ἔχει πάρει ἀπὸ τὸν Θεὸ πνεῦμα γνώσης, γιὰ νὰ μπορῆ νὰ ὠφελῆ τὸν καθένα πού τὸν πλησιάζει, καί μὲ τὸ παράδειγμά του, καί μὲ τὴν προτροπή, τὴν διδασκαλία καί τὴν προσταγή νὰ ἐξομοιωθοῦνε κί αὐτοί. Ὁ πνευματικός ἀνθρωπος, κατὰ πρῶτιστο λόγο, ξέρει καλὰ ὁ ἴδιος καθετὶ τὸ πνευματικὸ κατὰ δεύ-

παντα, ἠκολούθησαν αὐτῶν». Ἐτσι θὰ τοὺς δοθῆ ἓνα ἄλλο στερεώτερο καί πολυτιμότερο πλοῖο : ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Μιὰ ἄλλη θάλασσα : ἡ θάλασσα τοῦ κόσμου. Ἐνα ἄλλο δίχτυ : τὸ δίχτυ τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου. Καί θὰ συλλάβουν ἄλλου εἶδους ψάρια νὰ γεμίσουν τὸ πλοῖο τοῦ Χριστοῦ : Ἀνθρώπους πού κυλιόνται στὰ βρώμικα νερὰ τῆς ἁμαρτίας...

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκλήρῳ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

τερον, ἐφαρμόζει τελείως αὐτὰ πού ξέρει· καί κατὰ τρίτον μπορεῖ μὲ σεμνότητα καὶ θεοπρέπεια, νὰ κάνη φανερά καὶ νὰ διδάξη τ' ἀπόκρυφα μυστήρια τῆς ἀλήθειας. Ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ἔχει παρρησία στὸ Θεὸ κι' ὅτι τοῦ ζητήσει, τοῦ τὸ δίνει. Καί μ' ἕνα λόγῳ, ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος, γίνεται εἰκόνα τοῦ Θεοῦ.

Περὶ ἐπιπορκίας.

Ἐπιπορκία! Λέξη, πού ἐκφράζει ἀσεβεία. Λέξη, πού φανερώνει ἀνευλάβεια στὸ Θεό. Λέξη, πού σημαίνει παράβασιν ὄρκου καὶ ἀπεικονίζει τὴν ἠθικὴ διαφθορά. Λέξη, πού εἶναι δηλωτικὴ δόλου καὶ ἀπάτης. Λέξη, πού σημαίνει ἀδιαντροπιὰ κι' ἀναισχυντία. Λέξη, πού μαρτυρεῖ τὴν καταφρόνηση καὶ τὴν ἀθέτηση ἱερῶν καθηκόντων. Λέξη, πού φανερώνει ψυχὴ πονηρὴ, καρδιὰ πωρωμένη καὶ νοῦ διεστραμμένο.

Ὁ ἐπίορκος εἶναι ἀσεβής· γιατί ἀφοῦ ἐπικαλέσθηκε τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆ θεία του δικαιοσύνη, γιὰ νὰ στηρίξη καὶ νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀλήθεια τῶν λεγομένων του, παραβαίνει ὕστερα τὸν ὄρκο του, χωρὶς νὰ λογιᾶζῃ οὔτε τὴν εὐσέβεια πού ὀφείλει στὸ Θεό, οὔτε καὶ τὴν δικαιοσύνη του πού ἐπικαλέσθηκε. Ὁ ἐπίορκος εἶναι ἀνευλαβής, γιατί φέρνει στὰ χεῖλη του τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸν σκοπὸ ν' ἀποκρύψῃ τοὺς πονηροὺς του λογισμοὺς, καὶ νὰ ξεγελάσῃ ἔτσι καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὶς ἀνόσιες ἐπιθυμίες του.

Ὁ ἐπίορκος εἶναι ἄπιστος· γιατί ἀθετεῖ τὸν ὄρκο του κι' ἀρνιέται τὴν ὕπαρξη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν θεία του δικαιοσύνη· γιατί ἄνθρωπος πιστὸς δὲν τολμᾷ νὰ παροργίσῃ τὸν Θεό καὶ νὰ καταφρονήσῃ τὴν θεία τιμωρία πού κρεμιέται ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Ὁ ἐπίορκος εἶναι διεφθαρμένος κι' ἀνήθικος· γιατί κανένας ἠθικὸς ἄνθρωπος δὲν τολμᾷ ν' ἀθετήσῃ, ὄχι ἀπλῶς τὸν ὄρκο πού ἔκανε, βάζοντας μάρτυρα κι' ἐκδικητὴ τὸν Θεό, ἀλλὰ καὶ τὸν λόγῳ τῆς ἰδικῆς του τιμῆς.

Ὁ ἐπίορκος εἶναι δόλιος κι' ἀπατεώνας, γιατί ἐμπαίζει καὶ τὰ θεία καὶ τ' ἀνθρώπινα, γιὰ νὰ ἐξαπατήσῃ αὐτοὺς πού τὸν ἐμπιστεύονται. Εἶναι καὶ ἀναίσχυντος, γιατί δὲν ντρέπεται νὰ ψευδολογᾷ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ὁ ἐπίορκος εἶναι ἀνερευθρίαστος καταφρονητὴς τοῦ ἱεροῦ του χρέους· γιατί ἀρνιέται τὴν ὑποχρέωση νὰ τὸ φυλάξῃ. Ὁ ἐπίορκος εἶναι πονηρὸς μεταπράτης, πού ἐμπορεῦεται καὶ καπηλεύεται τὴν εὐλάβεια πρὸς τὸ θεῖο τῶν πιστῶν, γιὰ νὰ τοὺς κατακλέψῃ. Ὁ ἐπίορκος ἔχει πώρωση· γιατί ἀναισχυντεῖ κι' ἀδιαφορεῖ γιὰ τὴ φοβερὴ ἠθικὴ του κατάπτωση. Ὁ ἐπίορκος ἔχει διεστραμμένο νοῦ·

γιατί οί στοχασμοί του εἶναι λοξοὶ καὶ σκοτεινοὶ καὶ τὰ διαβούλια του βρωμερὰ καὶ πονηρά.

Τὸν ἐπίορκο τὸν μισεῖ ὁ Θεός· γιατί ξεχειλίζει ἡ καρδιά του ἀπὸ ἀσέβεια· κι' ὅπως λέει ὁ σοφὸς Σειράχ «ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ οὐκ ἀποστήσεται μάστιξ». Γιὰ τοὺς ἐπίορκους ὁ Θεὸς εἶπε, μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτη Ζαχαρία: «Εἶπε Κύριος πρὸς με' τί ὄρας; Καὶ εἶπον: Ὅρῳ δρέπανον, μῆκος πηχῶν εἴκοσι καὶ πλάτος πηχῶν δέκα. Καὶ εἶπε πρὸς με. Τοῦτο τὸ δρέπανον εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὀμνύοντος ἐν τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψεύδει, καὶ καταλύσει καὶ συντελέσει αὐτόν». Νά, ποιά εἶναι ἡ τιμωρία πού περιμένει τοὺς ἐπίορκους. Ὁ ἐπίορκος βαδίζει στὴν καταστροφή του καὶ παρασέρνει σ' αὐτὴ καὶ τὸ σπίτι του· καὶ τὶς φοβερὲς συμφορὲς πού θὰ ἐπακολουθήσουνε, θὰ τὶς δοκιμάσουνε τὰ παιδιὰ του καὶ ὅλοι οἱ δικοί του.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔλεγαν, δὲν θὰ ξεφύγῃς τὸν Θεό, ἂν ἐπιορκήσῃς, «Θεὸν ἐπιορκῶν μὴ δόκει λεληθῆναι» (Μένανδρος). Καὶ ὁ Λυκούργος στὸ λόγο του κατὰ Λεωκράτους λέει: «Τοὺς Θεοὺς ἂν ἐπιορκήσῃς τις, οὐτ' ἂν λάθοι, οὐτ' ἂν ἐκφύγοι τὴν ὑπ' αὐτῶν τιμωρίαν· ἀλλ' εἴ μὴ αὐτός, οἱ παῖδες γε καὶ τὸ γένος ἅπαν τοῦ ἐπιορκήσαντος μεγάλους ἀτυχήμασι περιπίπτει». Οἱ ἐπίορκοι, δηλαδή, δὲν θὰ ξεφύγουνε τὴν τιμωρία τοῦ Θεοῦ. Κι' ἂν γλυτώσῃ ὁ ἴδιος, θὰ τὸ πληρώσουνε τὰ παιδιὰ του καὶ οἱ δικοί του.

Ὁ θεῖος Πατέρας Χρυσόστομος, λέγει γι' αὐτοὺς πού ὀρκίζονται κι' ἐπιορκοῦν, πὼς οἱ τέτοιο εἶναι πεθαμένοι ζωντανοί. «Οὐχ' οὕτως κευτεῖ ξίφος, ὡς ὄρκου λύσις· οὐχ' οὕτως ἀναιρεῖ μάχαιρα, ὡς ὄρκου πληγὴ. Ὁ ὁμόσας, κἂν δόξῃ ζῆν, ἤδη τετελεύτηκε καὶ τὴν πληγὴν ἐδέξατο· καὶ καθάπερ ὁ τὸ σπαρτέον λαβὼν, καὶ πρὶν τὴν πόλιν ἐξελθεῖν καὶ τὸν δήμιον ἰδεῖν ἐφιστάμενον, τέθηκεν ἅμα τῷ τῆς θύρας ἐξελθεῖν τοῦ δικαστηρίου, οὕτω καὶ ὁ ὁμόσας ἐπὶ ψεύδει, κἂν ζῆ τέθηκεν». Καὶ σ' ἄλλο πάλιν μέρος λέει τὰ διδακτικώτατα αὐτὰ λόγια: «Ὁ πιστούμενος τὸ ψεῦδος διὰ τοῦ ὄρκου, κακὸν παρεμπόρευμα τῆς ἀπανθρωπίας τὴν ἐπιορκίαν προσκτᾶται». Αὐτὸς πού βεβαιώνει μὲ ὄρκο μιὰ ψευτιά, ἀποκτᾶ μὲ τὸν ὄρκο του κακὸ ἐμπόρευμα τῆς ἀπανθρωπίας του, τὴν ἐπιορκία. Κι' ὁ σοφὸς Σολομώντας λέει: «Οἱ ἀδίκως ὀμνύοντες ἐν δόλῳ κατεφρόνησαν ὀσιότητος». Ὅσοι ὀρκίζονται δόλια, καταφρονοῦνε τὴν ὀσιότητα.

Ἄλλοίμονο καὶ τρισαλλοίμονο! Πὼς θὰ βαστάξουν τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ οἱ ἐπίορκοι κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Κυρίου;

Για τὴν βλασφημία.

Βλαστημία! Λέξη φοβερή· λέξη φρικτή· λέξη πού μᾶς προξενεῖ τὸν ἀποτροπιασμό· λέξη πού φανερώνει ἐπανάσταση ἐναντίον τοῦ Θεοῦ!

Ἡ βλαστήμια εἶναι ἔκφραση μίσους κατὰ τοῦ Θεοῦ· εἶναι ξεχείλισμα μοχθηρῆς καρδιάς, πωρωμένης ψυχῆς καὶ ζωγραφιὰ μιᾶς κακῆς καὶ διεφθαρμένης ψυχῆς. Ἡ βλαστήμια βγαίνει μέσα ἀπὸ μιὰ δαιμονικὴ ψυχὴ, πού ἐπαναστατεῖ κατὰ τοῦ Θεοῦ· εἶναι ἡ σιχαμερὴ εἰκόνα μιᾶς ψυχῆς πού τὴν σέρνουνε καὶ τὴν τραβοκοποῦνε τὰ δαιμόνια· εἶναι ἡ φωνὴ πού βγαίνει ἀπὸ τὴν ἄβυσσο τῆς ἀσέβειας· εἶναι ἡ ἠχὼ τῆς Κόλασης.

Ὁ βλάστημος ἀγανακτεῖ κατὰ τοῦ θεοῦ καὶ ξερνᾷ ἀπὸ τὴν μισαρή του καρδιὰ βληστήμιες, γεμάτες ἀπὸ μαύρη χολή! Ἀγανακτεῖ καὶ βρίζει τὸν πλάστη του, πού τὸν ἐπλάσε καὶ τὸν ἔφερε στὴ ζωὴ ἀπὸ τὸ μηδὲν κι' ἀπὸ τὸ τίποτα! Ἀγανακτεῖ, καὶ βρίζει αὐτὸν πού τὸν ἐφύλαξε κάτω ἀπὸ τὴν σκέπη τῆς θείας του χάριτος, γιὰ νὰ χαθῆ ἡ ὑπαρξὴ του. Βλαστημᾷ αὐτὸν πού τὸν ἐγέμισε ἀγαθὰ καὶ καλωσύνες. Βλαστημᾷ αὐτὸν πού τὸν ἐστεφάνωσε, μὲ τὴν συμπόνια του καὶ τοὺς οἰκτιρμούς του. Βρίζει τὸν ἀγαθὸ καὶ φιλόνητο Θεό, πού ἀνταμείβει μὲ τὶς πλούσιες δωρεές του τὴν μοχθηρία του. Βρίζει αὐτὸν ποῦχει γιομίσει τὰ σύμπαντα μὲ τὴν δωρεὰ καὶ συγκρατεῖ τὸν κόσμον ὀλόκληρον μὲ τὴν ἀγαθὴ του προαίρεση. Βρίζει αὐτὸν πού τρέμει ὀλάκαιρη ἡ Κτίσις, καὶ ἡ ὄρατὴ καὶ ἡ ἀόρατη. Βρίζει αὐτὸν πού ἀνυμνοῦνε οἱ ἀγγελικὲς δυνάμεις. Βρίζει αὐτὸν πού δοξολογᾷ ὅλη ἡ Πλάσις πού δουλεῖε στὸ θέλημά του.

Ὁ βλάστημος εἶναι ἀποστάτης κι' ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ· ἀποστάτησεν ἀπὸ τὸν Θεό, κι' ἔφυγε κι' ὁ Θεὸς μακριὰ του. Ὁ βλάστημος συντάχθηκε μὲ τὸ διάβολο καὶ μὲ τοὺς ὑπηρέτες του· γιὰτὶ ἔγινε στρατιώτης του κι' ἀγάπησε τὰ ἔργα του· κι' ἀγωνίζεται μαζί του ἐναντίον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὁ βλάστημος εἶναι ἐπίορκος, γιὰτὶ ἀθέτησε τὴν ὁμολογία πού ἔδωκε στὴ βάπτισή του, ὅταν ὑποσχέθηκε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νὰ συντάσσεται μαζί του· κι' αὐτὸς ἀρνήθηκε τὸν Χριστό.

Ὁ βλάστημος εἶναι σὰν μέλος τῆς κοινωνίας ἐπικίνδυνος, ἐπειδὴ δὲν φοβᾷται τὸν Θεό, κι' ἀπὸ τὴν ἔλλειψη τοῦ θεοῦ φόβου προέρχονται ὅλα τὰ κακά. Ὁ βλάστημος μπορεῖ νὰ παραβαίη καὶ τὸν ἠθικὸ καὶ τὸν πολιτικὸ νόμον, χωρὶς ἔνδοιασμό, ὅταν μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ· κι' αὐτό, ἐπειδὴ δὲν φοβᾷται τὸν Θεό. Ὁ βλάστημος εἶναι στὴν κοινωνία ἐπικίνδυνος, γιὰτὶ εἶναι πωρωμένη ἡ καρδιὰ του. Καὶ μιὰ πωρωμένη καρδιὰ χάνει

τὴν εὐαισθησία τῆς συνείδησης· κι' αὐτὸς ποὺ χάνει τὴν εὐαισθησία αὐτὴ γίνεται ἰκανώτατος γιὰ κάθε κακούργημα. Τοὺς βλάστημους πρέπει νὰ τοὺς καταδιώκη, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς, ἢ κοινωνίας· γιατί εἶναι σάπια μέλη καὶ εἶναι κίνδυνος νὰ μολύνουνε τὸν ἀέρα τῆς. Τοὺς βλάστημους πρέπει νὰ τοὺς καταδιώκη καὶ νὰ τοὺς καταδικάζη ἢ κοινωνία, γιὰ νὰ μὴ παροργίσῃ τὸν Θεὸ μὲ τὴν ἀνοχή τους, καὶ σύρῃ ἐπάνω τῆς τὴν ὀργή του. Μὲ κανένα τρόπο δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἀνέχεται, γιατί θὰ μολυνθῆ ἢ ἀκοή τῆς. Τὸν βλάστημο πρέπει νὰ τὸν διώχνουν καὶ νὰ τὸν κυνηγοῦν· γιατί εἶναι ὅλως διόλου ἄχρηστος. Καμιὰ ἐγγύηση δὲν παρέχει ὁ βλάστημος ἄνθρωπος πὼς θὰ κάμῃ τὸ χρέος του· γιατί οὔτε σθένος ἔχει οὔτε τὴν ἠθικὴν ἀνδρεία νὰ ἐπιμείνη στὴν ἐκπλήρωσή του. Ἄφοῦ ἀρνιέται τὸ χρέος του στὸ Θεό, φυσικὸ εἶναι ν' ἀρνιέται καὶ νὰ καταφρονᾷ καὶ τὸν θεῖο νόμο καὶ νὰ βρίζῃ καὶ τὸν νόμο καὶ τὸν νομοθέτη. Ποιὸς μπορεῖ νὰ ἐγγυηθῆ γι' αὐτὸν καὶ γιὰ τὸν ἠθικὸ του χαρακτήρα; Ποιὸς μπορεῖ νὰ στηρίξῃ ἐλπίδες σ' αὐτόν; Ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸν ἐμπιστεύεται; Πῶς εἶναι δυνατὸν αὐτὸς ποὺ μυκτηρίζει τὰ θεῖα νὰ σεβαστῆ τ' ἀνθρώπινα; Πῶς μπορεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ χρέος του στὴν κοινωνία, ἕνας ἄνθρωπος ποὺ ἀπαρνιέται τὸ κυριώτερον ἀπὸ τὰ χρέη του;

Ὁ βλάστημος δὲν ἔχει καμιὰ ἀρετὴ· γιατί, ὅπως λέγει ὁ Πλάτωνας, ἀρετὴ εἶναι εὐγένεια τοῦ ἤθους καὶ καλοπροαίρετη ψυχὴ καὶ σὲ λόγια καὶ σ' ἔργα. Κι' ὁ βλάστημος εἶναι ὀλοφάνερο πὼς δὲν ἔχει καὶ τὰ δυό. Εἶναι λοιπὸν ἄδειος ἀπὸ κάθε ἀρετῆ. Ἕνας τέτοιος λοιπὸν ἄνθρωπος σὲ τί μπορεῖ νὰ χρησιμέψῃ; Σὲ τίποτα. Πῶς μπορεῖ π. χ. νᾶναι καλὸς στρατιώτης ἕνας βλάστημος, ἀφοῦ δὲν ἔχει ἠθικὸ σθένος καὶ τὴν ἠθικὴ ἀνδρειοσύνη, ἀρετὲς δηλαδή, ποὺ μονάχα μιὰ θεοφοβούμενη καρδιὰ τὶς ἔχει; Πῶς μπορεῖ νᾶχη ἀρετῆ, χωρὶς μιὰ εὐάγωγη ψυχὴ καὶ χωρὶς εὐγένεια, χωρὶς δηλαδή τὴν πανοπλία τῆς ἀρετῆς; Γιατὶ εὐγένεια τοῦ ἤθους σημαίνει τελειότητα ἀρετῆς. Καὶ βέβαια ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νᾶχη τὴν ἀρετὴ τοῦ στρατιώτη, γιατί αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει καμιὰ ἀρετὴ δὲν μπορεῖ νᾶχη καὶ τὴν ἀρετὴ τοῦ στρατιώτη. Στρατιώτης βλάστημος, εἶναι τεῖχος ξεθεμελιωμένο κι' ἐτοιμόρροπο, ποὺ δὲν μπορεῖ ν' ἀντισταθῆ σὲ μιὰ ἔφοδο καὶ σὲ μιὰ ἐπιδρομή. Πῶς μπορεῖ ἕνας βλάστημος νᾶναι τίμιος ἐπαγγελματίας, τίμιος ὑπέρρετης, τίμιος ἐργάτης, ὅταν γίνεται ἄτιμος πρὸς τὸν Θεό; Πῶς μπορεῖ νὰ γίνῃ καλὸς φίλος, ἀφοῦ ἐχθρεύεται φοβερὰ τὸν Θεό; Πῶς μπορεῖ νᾶχη συνέπεια στὶς συναλλαγές του, ἀφοῦ δὲν φοβάται τὸν Θεό; Πῶς μπορεῖ νᾶναι καλὸς συνέταιρος αὐτὸς ποὺ δὲν σέβεται τίποτα; Γι' αὐτὸ ὁ βλάστημος εἶναι πρεπούμενο ν' ἀποκρούει

ται ἀπὸ κάθετι σὰν ἐπικίνδυνος.

Ὁ βλάστημος εἶναι κακὸς γιὸς· γιατί ὁ ἀχάριστος στὸ Θεὸ πῶς μπορεῖ νᾶναι εὐγνώμονας στὰ γονικά του. Τὰ βλάστημα παιδιὰ τους οἱ γονεῖς πρέπει νὰ τὰ διώχνουνε ἀπὸ τὰ σπίτια τους, γιὰ νὰ μὴν πέση ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπάνω τους. Ὁ βλάστημος οὔτε καλὸς σύζυγος μπορεῖ νὰ γίνη, οὔτε καλὸς πατέρας, γιατί τὸν συντροφεύει πάντα καὶ εἶναι συγκάτοικός του ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Ἀποφεύγεται τοὺς βλάστημους.

Γιὰ τοὺς βλάστημους ὁ Θεὸς διατάσσει στὸ Λευϊτικὸ (κδ', 16) νὰ τοὺς λιθοβολοῦνε. Θεία ἀπόφαση· καὶ γι' αὐτὸ καὶ δίκαιη· γιατί ὁ χειρότερος κακοῦργος εἶναι αὐτὸς ποὺ κακουργεῖ πρὸς τὸν Θεό· γιατί ἀφοῦ πρὸς τὸν Θεὸ εἶναι τέτοιος ἀπαίσιος, πῶς λοιπὸν θᾶναι καλύτερος καὶ θὰ συμποναῖ τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ εἶναι ἴσοι καὶ παρόμοιοι μαζί του; Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς παραγγέλλει νὰ μὴν ξεστομίζωμε ποτέ μας ἀπὸ τὰ χεῖλια μας λόγια ἀπερίσκεπτα καὶ χωρὶς σημασία, λόγια, ποὺ νὰ μὴν τᾶχωμε προτήτερα καλοσκεφθῆ μέσα στὸ νοῦ μας, γιατί θὰ πέσωμε σὲ λάθος καὶ θάμαστε ὑπεύθυνοι στὸ Θεό. Ἄν λοιπὸν θὰ λογοδοτήσωμε γιὰ κάποιον ἀσημαντολόγημά μας, ποῦ θὰ καταφύγη ὁ βλάστημος; Στὸν οὐρανὸ; Μὰ ἐκεῖ βρίσκεται ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ. Στὸν Ἄδη; Ναι, ἐκεῖ στὰ Τάρταρα τῆς Κόλασης! Γιατί ὁ Κύριός μας εἶπε: πῶς ὅποιος κακολογᾷ καὶ βλαστημᾷ τὸν ἀδελφὸ του, θὰ καταδικαστῆ στὴ γέενα τοῦ πυρός. Κι' ἂν τέτοιαν εὐθύνην ἔχει αὐτὸς ποὺ βλαστημᾷ ποιά θᾶναι ἡ τιμωρία ἐκείνου ποὺ βλαστημᾷ τὸν Θεό;

Ὁ αὐτοκράτορας Ἰουστινιανός, μὲ τὴν Νεαρά του ΟΖ', προστάζει νὰ ἐπιβάλλεται ποινὴ στοὺς βλάστημους. Καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας θεωροῦνε τὸν βλάστημο χειρότερο κι' ἀπὸ τὸν Σατανᾶ. Γιατί ὁ μὲν Σατανᾶς, ὅταν ἀκούη τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι παραπάνω ἀπὸ κάθετι, φρίττει καὶ τρέμει· ὁ βλάστημος ὅμως τὸν βρίζει ἄφοβα. Ὁ Μέγας Βασίλειος λέει γιὰ τοὺς βλάστημους ἀνθρώπους αὐτά: «αὐτὸς ποὺ κάνει μιὰν ἁμαρτία παραβαίνει κάποια θεῖα ἐντολή, ὁ βλάστημος ὅμως ἀσεβεῖ πρὸς τὸν ἴδιο τὸν Θεό.» Ἄν λοιπὸν οἱ παραβάτες τοῦ νόμου τιμωροῦνται, ὅπως ὀρίζει ὁ νόμος, πόσο περισσότερο πρέπει νὰ τιμωρῆται ὁ βλάστημος ποὺ βρίζει τὸν ἴδιο τὸν νομοθέτη; Ὁ ἀπόστολος Ἰούδας, ὁ Λεββαῖος ἢ Θαδδαῖος, λέει στὴν ἐπιστολὴ του πῶς ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ δὲν ἐτόλμησε νὰ βρῖση οὔτε τὸν Διάβολο. Καὶ νὰ τὰ λόγια του: «Ὅτε ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ τῷ διαβόλῳ διαλέγεται περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν· Ἐπιτιμῆσαι σοι Κύριος, διάβολε» (στ. 9.).

Ἡ Ἁγία Γραφὴ ἀναφέρει, πῶς ἡ Σαμάρεια πρόκειται νὰ

Πρὸς τὸ ἱστορικὸν Βυζάντιον καὶ τὸ Φανάρι

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΑΙ ΣΗΜΕΡΙΝΑΙ ΣΚΛΗΡΑΙ ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Ἐφέτος θὰ πενθῇ ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ

Ἡμέρες μεγάλων χριστιανικῶν ἑορτῶν. Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά, Θεοφάνεια. Ἡ σκέψις μας καὶ τὴν φορὰ αὐτὴ γυρίζει χρόνια τώρα πίσω πρὸς τὴν Πόλη καὶ περισσότερο ἴσως πρὸς τὸ Φανάρι. Ἀφίνουμε ν' ἀναπηδήσουν ὠρισμένες ἀναμνήσεις μας, πού ὅσο καὶ ἂν τὶς «ἐθόλωσε» τὸ πέρασμα τῶν χρόνων διατηροῦν ὡς τόσο πάντοτε μιὰ φωτερὴ ἀκτινοβολία. Ἐφέτος οἱ ἀναμνήσεις μας αὐτὲς τῶν μεγάλων χριστιανικῶν ἡμερῶν τῆς Πόλης εἶναι περιβεβλημένες ἀπὸ κάποια μελανὰ σύννεφα. Ἡ ἀκτινοβολία τους μόλις καὶ μᾶς ἀφίνει νὰ τὶς ὀραματισθοῦμε καὶ νὰ τὶς συγκρατήσουμε. Ζαναζοῦμε στὴν Πόλη καὶ πάλι μέσα ὅμως σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα θλίψεως καὶ μελαγχολίας. Ἀντιμετώπισε δύσκολα χρόνια σὸ παρελθὸν τὸ ἀπομακρυσμένο καὶ τὸ πρόσφατο ἀκόμη ὁ ἑλληνικὸς χριστιανικὸς πληθυσμὸς τῆς. Πόλεμοι καὶ συμφορὲς κατάφεραν πλήγματα δυνατὰ στὴν ὑπόστασί του. Ἔμεινε ὅμως ἀκλόνητη ἡ ψυχὴ του ἡ ἑλληνικὴ. Κατῶρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν του παράδοσιν καὶ τὴν συνέχειαν τὴν ἐθνικὴν τῆς φυλῆς του. Ὁ κατακτητὴς δὲν παρέλειψε νὰ δημιουργῇ εὐκαιρίας γιὰ νὰ πληττῇ τὸν ὀρθόδοξον χριστιανισμόν καὶ νὰ δημιουργῇ ὀλοένα ἀγῶνας τῶν πληττομένων. Τὴν φορὰ αὐτὴ τὰ πλήγματα ἦσαν περισ-

καταστραφῆ, ἐπειδὴ ἀντιλόγησε πρὸς τὸν Θεὸν τῆς. Κι' ἐπληρώθηκεν ἡ προφητεία τοῦ προφήτη Ὡση (1γ', 16). Στὶς παροιμίαις πάλιν ἀναγράφεται: «Φιλάνθρωπον πνεῦμα σοφίας καὶ οὐκ ἀθώωσει βλάστημον ἀπὸ χειλέων αὐτοῦ». Καὶ ὁ Κύριός μας κατηγορηματικὰ ἐκήρυξε, ὅτι «πᾶσα ἀμαρτία ἀφεθήσεται· ἡ δὲ κατὰ τοῦ Θεοῦ βλαστημία οὐκ ἀφεθήσεται, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι».

Τελειώνοντας λοιπόν, κάνομε προσεκτικούς τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς στὶς σχέσεις τους με τοὺς βλάστημους. Οἱ Χριστιανοὶ ἔχουν ὑποχρέωση, νὰ μὴ συναναστρέφονται με βλάστημους. Ἄν τὸ κάνουν αὐτοί, ἴσως ν' ἀντιληφθοῦνε οἱ βλάστημοὶ τὴν ἐρημίαν τους καὶ τὴν ἐγκατάλειψίν τους καὶ νὰ διορθωθοῦν. Καὶ τὸ εὐχομαὶ ὀλόψυχα.

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

σότερον σκληρά και άπάνθρωπα. Ένα πρόγραμμα έξοντώσεως του έλληνικού στοιχείου άπό την Πόλη, που στάθηκε ή γενέτειρα και ή κοιτίς τής πνευματικής ζωής χιλιάδων όμογενών. Οί γιορτές που διανύουμε δημιουργούσαν την άτμόσφαιρα, κάτω άπό την όποία ανάσαινε ή χριστιανική ζωή και ξαναζούσε ή παράδοση ή θρησκευτική και ή φυλετική. Η άκτινοβολία τής άτμόσφαιρας αύτής τής έορταστικής άπλώνετο άκόμη και μεταξύ του έτεροδόξου πληθυσμού του παλιού Βυζαντίου. Είχε την γοητεία της ή όρθόδοξη έλληνική θρησκεία, και δέν ήταν δυνατόν νά μείνουν άδιάφοροι πρὸς αύτήν άκόμη και οί άλλόδοξοι κατακτητές. Μὲ την πρώτη εμφάνισι τὸ βράδυ τής παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων τῶν μικρῶν τροβαδούρων τῶν χριστιανικῶν συνοικιῶν, που έτραγουδοῦσαν τὰ κάλαντα, άλλαζε όλότελα ή μορφή τής Πόλης. Ἐλλά περισσότερο άκόμη ζούσε ή Πόλη με την πνοή και την γοητεία τής Πρωτοχρονιάς. Αύτήν την Πρωτοχρονιά φέρνουν στην σκέψι μας σήμερα οί γιορτές που διανύουμε. Ἦταν ή έποχή που ανάσαινε ή έλληνική ψυχή και σκοπούσε τὸ μύρό της παντοῦ χωρὶς κανένα κατατρεγμό. Ζωντάνευαν οί θρύλοι, ξαναζούσαν οί παραδόσεις και ή άτμόσφαιρα έπλημμύριζε άπό ένα άέρα χαρῆς και έλπίδος. Ὁ έορτασμός τής Πρωτοχρονιάς στην Πόλη, που τὸν ξαναφέρνουμε στη μνήμη μας και τὸν ξαναζούμε, αρχίζει άπό τις παραμονές. Κάθε έλληνικό σπίτι έτοιμαζότανε για τὸ τραπέζι τής «καλῆς βραδυᾶς» και για την παρασκευή τής Ἐίβασιλόπητας. Στις χριστιανικές συνοικίες, τὸς Πολίτικους μαχαλάδες, διαλαλούσαν άπό τὰ χαράματα τῶν παραμονῶν τὰ σισάμια, τὸ μαχλέπι και τὰ άλλα μυρωδικά. Ἐνοιγαν τὰ παράθυρα και σιγοκουβέντιαζαν οί Φαναριώτισσες κοκκῶνες και οί Ταταυλιανές νοικοκυράδες για τὰ ζυμώματα και τὰ άλλα γλυκά τής μεγάλης γιορτῆς. Ἐμοσχοβόλαγαν οί χριστιανικές συνοικίες και οί τουρκομαχαλάδες άκόμη άπ' την εύωδιά που έσκόρπιζαν οί φούρνοι με τὰ ψηνόμενα γλυκίσματα, τὰ κουλούρια και τις άίβασιλόπητες. Και στὸ μικρὸ παιδικὸ κόσμο ξυπνοῦσε ή άγωνία και φούντωνε ή λαχτάρα για την έπικείμενη άφιξι, μακριά άπό τὰ βάθη τής Ἐνατολῆς, του χιονισμένου λευκώγωνα άγιου τής Καισαρείας, που θά έφερνε τὰ δῶρα.

Τὸ θρησκευτικὸ αἶσθημα διάχυτο παντοῦ. Ἐπὸ ένωρις τής παραμονῆς χαρμόσυνες καμπάνες έσήμαιαν έορταστικά τὸν έσπερινὸ του Ἐγίου Βασιλείου και στις συνοικίες τις καθαρῶς χριστιανικές, ὅπως τῶν Ταταύλων—καθὼς θυμούμεθα τόσο ζωηρά άκόμη—ήχούσε τὸ ξύλινο σήμαντρο, που τὸ έσήμαινε δυνατά

ὁ κανδηλανάφτης τῆς ἐκκλησίας, ὑπενθυμίζοντας στοὺς χριστιανούς τὴν αὐριανὴ μεγάλη γιορτὴ.

— Ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Βασιλείου νὰ εἶναι βοήθειάααα σας.

Καὶ ἔσερνε τὴ φωνή του ὅσο ἦταν δυνατὸ περισσότερο ὁ κράχτης αὐτὸς τῆς ἐκκλησίας, συνοδεύοντας τὴν φωνή του μὲ δυνατώτερο χτύπημα τοῦ σημάντρου.

Κάθε σπῆτι τὴν ὥρα αὐτή, ποὺ ἐσκορπίζετο ἡ χάρις καὶ ἡ βοήθεια τοῦ ἑορτάζοντος ἁγίου ἀπὸ τὴν Καισαρεία, ἀναβε τὸ καντήλι στὸ εἰκονοστάσι. Ὡσὰν νὰ ἔμπαινε ἡ πνοὴ καὶ ἡ σκιά τοῦ ἁγίου ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη σὲ κάθε σπῆτι. Καὶ σὰν νὰ ἔφθαναν ἀπὸ μακρὰ οἱ καταβασίεις τοῦ ἑσπερινοῦ, ποὺ ἄρχιζε νὰ ψέλνεται τὴν ὥρα ἐκείνη στὶς ἐκκλησίες.

Τὸ σούρουπο κατόπιν εὔρισκε τὶς συνοικίαις τῆς Πόλης βυθισμένες σὲ μιὰ μυστηριακὴ γαλήνια ἀτμόσφαιρα. Σὲ λίγο θὰ ἄρχιζε ἡ παραμονιάτικη κίνησις. Δειλὰ δειλὰ ἐπρόβαλαν μερικὰ φῶτα ποὺ ἐφώτιζαν τὰ παραθύρια τῶν χριστιανικῶν σπιτιῶν. Ἄναβαν οἱ νοικοκυρὲς τὶς λάμπες. Τὸ ἠλεκτρικὸ δὲν ὑπῆρχε τότε οὔτε καὶ τὸ φωταέριο. Οἱ λάμπες τοῦ πετρελαίου ἐσκορπιζαν αὐτὲς τὸ φῶς τους. Καὶ ἦταν οἱ ἑορταστικὲς λάμπες τῆς πολυτελείας μὲ τοὺς πελωρίους χρωματισμένους καὶ εἰκονογραφημένους γλόμπους. Τὶς ἀναβαν τὴν παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιάς τὶς λάμπες αὐτὲς ἐπάνω στὸ πλούσιο τραπέζι τῆς «καλῆς βραδυᾶς», τὸ φωτισμένο καὶ μὲ πλῆθος κεριῶν. Ἀνάμνησις πλέον μιᾶς καλῆς εὐτυχισμένης ἐποχῆς γιὰ τοὺς Ἕλληνας ἡ «καλὴ βραδυὰ» καὶ τὸ τραπέζι ποὺ ἐστρώνετο μὲ πλούσιο περιεχόμενο καὶ μεγαλοπρέπεια. Ἀπὸ τὴν προπαραμονὴ οἱ νοικοκυραῖοι καὶ οἱ νοικοκυράδες πολλὰς φορὲς ἔκαμαν τὴν προμήθεια τῶν ξηρῶν καὶ τῶν νοπῶν καρπῶν, μὲ τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ γεμίση τὸ τραπέζι τῆς καλῆς βραδυᾶς. Μόλις ἀπλώνετο τὸ χειμερινὸ σκοτάδι ἄρχιζε, μαγικὰ θὰ ἔλεγε, καὶ ἡ ἑορταστικὴ κίνησις τῶν δρόμων. Ἡ πνοὴ τοῦ ἁγίου ποὺ γιόρταζε ἐσκορπίζετο σὲ πλεῖστες ἐκδηλώσεις, περισσότερο ὅμως σὲ κάθε ἑλληνικὴ χριστιανικὴ ψυχὴ. Σκορποῦσαν οἱ μικροὶ τραγουδιστὲς, ποὺ ἔψελαν τὰ πρωτοχρονιάτικα κάλαντα, κρατῶντας μεγάλα κουτιά στολισμένα μὲ χάρτινα κομψοτεχνήματα καὶ φωτισμένα μὲ κεριὰ καὶ ἀναγγέλλοντας ὅτι

Ἄη Βασίλης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καισαρεία
κρατᾷ κόλλα καὶ χαρτί...

Μόνον χαρτὶ φέρνει ὁ ἅγιος ἀναρωτιόταν ὁ κόσμος τῶν παιδιῶν μὲ κάποια ἀνησυχία καὶ ἀγωνία! Ἐπεσήμαιναν τὰ πλουσιόσπιτα οἱ τραβαδοῦροι αὐτοὶ τῶν συνοικιῶν καὶ μπαίνοντας εὔρισκαν κάθε περιποίησι καὶ στοργή. Ἄλλὰ καὶ τὰ φτωχό-

σπιτα είχαν άνοιχτά τήν πόρτα και τὸ τραπέζι τους, γιά νά δεχθοῦν τὰ μηνύματα τῆς Πρωτοχρονιάς και νά φιλέψουν ἔστω και στό πόδι τοὺς τραγουδιστές των.

Τὸ Φανάρι εἶχε μιὰ δική του ἑορταστική ἀτμόσφαιρα και κίνησι τήν παραμονή τῆς πρωτοχρονιάς. Τήν ἑώρταζε και ἡ κορυφή τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο δὲν ἔμενε αὐτὸ ἀδιάφορο πρὸς τήν μεγάλη χριστιανική αὐτὴ ἑορτή. Οἱ κληρικοὶ τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς ἑώρταζαν και αὐτοὶ γύρω ἀπὸ ἕνα μεγάλο τραπέζι τῆς καλῆς βραδυᾶς. Μαθητές τῆς Μεγάλης Σχολῆς τοῦ Γένους ἤρχοντο νά ψάλλουν τὰ πρωτοχρονιάτικα κάλαντα. Δὲν περίμεναν τήν ἀφιξι τοῦ ἀγίου ἀπὸ τήν Καισαρεία μὲ τὰ πρωτοχρονιάτικα δῶρα. Οἱ κληρικοὶ τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς περίμεναν στό κοινὸ τραπέζι τους τήν ἐπίσκεψι και τήν συμμετοχὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Παράδοσις παληὰ ἢ συνεστίασις τοῦ πατριαρχικοῦ κλήρου κάθε βαθμοῦ μὲ τὸν ἀρχηγὸ τῆς Ὀρθοδοξίας. Μιὰ οἰκογένεια πραγματική στό μεγάλο μοναστήρι τοῦ Φαναριοῦ. Ἀπὸ ἑνωρίς, ὕστερα ἀπὸ τὸν πανηγυρικὸ ἑσπερινὸ πού ἐψάλλετο στόν πατριαρχικὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὁ Πατριάρχης ἐδέχετο τὴς εὐχές τοῦ ἀνωτέρου κλήρου και σὲ μιὰ συγκέντρωσι κατόπιν στήν μεγάλη αἴθουσα τῆς Παναγίας, πού δὲν ὑπάρχει πλέον σήμερα, ὕστερα ἀπὸ μιὰ μεγάλη πυρκαϊὰ, ἐδέχετο τοὺς κληρικοὺς και ἄλλους ὀφφικιοῦχοὺς τῶν Πατριαρχείων και μαζί μὲ τὴς εὐχές του γιά ἕνα εὐτυχισμένο και χριστιανικὸ καινούργιο χρόνο, διένεμε μεταξωτὰ μαντηλάκια μὲ πολύτιμο χρυσὸ περιεχόμενο, ὡς πρωτοχρονιάτικο δῶρο. Στὸ τραπέζι τῆς καλῆς βραδυᾶς τῶν Πατριαρχείων κατηγοῦντο οἱ τίτλοι και οἱ βαθμοί. Ἐκυριαρχοῦσε τὸ οἰκογενειακὸ πνεῦμα και ἡ χαρὰ μὲ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη ἑξομοιωμένο σὲ ἐκδηλώσεις μὲ τὸν τελευταῖο διάκονο τῆς σειρᾶς.

Τὰ χρόνια πού ἐπέρασαν δὲν παρέσυραν βέβαια κάτω ἀπὸ τὸν ὀδοστρωτῆρα τους ἦθη και παραδόσεις, πού τὰς κρατοῦσε βαθεῖα θεμελιωμένες τὸ χριστιανικὸ πνεῦμα. Ἡ θρησκεία δὲν ἔπαυσε νά ἀντιμετωπίζει κάθε ἐναντιότητα στή ζωὴ και τήν ἐκδήλωσι τοῦ ἑλληνικοῦ χριστιανισμοῦ τῆς ἱστορικής Πόλης. Καὶ ἕως πέρυσι ἀκόμη μὲ χαμηλωμένο τὸ φῶς τῆς καντήλας, πού ἔκαιε στό εἰκονοστάσι κάθε ψυχῆς, ἐξακολουθοῦσε πάντα ὁ ἑορτασμοὸς τῆς Πρωτοχρονιάς και τῆς παραμονῆς της. Ἡ

ἐλπίδα μιᾶς καλλίτερης αὔριον ἀναβε αὐτὴ τὰ κεριά, πού ἦταν ἀρηὰ ἀρηὰ πλέον ἀραδιασμένα ἐπάνω στοῦ τραπέζι τῆς «καλῆς βραδυᾶς» κάθε σπιτιοῦ καὶ κρατοῦσε ἀμετάβλητη τὴν παράδοσι τῆς βραδυᾶς αὐτῆς στοῦ Φανάρι, τὸ κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐφέτος τραγικὲς συνθήκες κρατοῦν τὸν χριστιανικὸ ἑλληνικὸ κόσμο τῆς βασιλίδος δέσμιο. Ἀραίωσε κατατρεγμένος καὶ διωγμένος ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς του. Καὶ τὴν χαρὰ γιὰ τὴν ἑορταστικὴ αὐτὴ μέρα τῆς Πρωτοχρονιάς τὴν ἔχει ἀντικαταστήσει στοῦ κέντρο τοῦ Φαναριοῦ ἓνας φοβερὸς βραχνᾶς. Τὰ κάλαντα ἴσως νὰ μὴ ἀκουσθοῦν καὶ διόλου κατὰ τὴν ἑφτερινὴ παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιάς. Καὶ φθάνοντας ὁ ἅγιος ἀπὸ τὴν Καισαρεία δὲν θὰ συναντήσῃ παλιὰ γνώριμά του γηραιὰ πρόσωπα. Κλεισμένα πολλὰ σπίτια καὶ ρημαγμένα ἀπὸ ἓνα μισαλλόδοξο φανατισμό. Θ' ἀκούσῃ ἴσως τὶς καμπάνες πού θὰ σημάνουν πρὸς τιμὴ του τὸν ὄρθρο τῆς μεγάλης, διπλᾶ ἑορταστικῆς, ἡμέρας καὶ θὰ φύγῃ ἴσως σὲ ἄλλες χῶρες μὲ μελαγχολία, ἀφίνοντας ὅμως τὴν εὐχὴ του γιὰ καλλίτερη αὔριον. Μὲ τὴν μελαγχολία τοῦ ἁγίου αὐτοῦ τῆς Ἀνατολῆς τυλιγμένη καὶ ἡ σκέψις μας γυρίζει καὶ τὴν φορὰ αὐτὴ χρόνια πίσω πρὸς τὴν Πόλη. Ἡ ἐλπίδα γιὰ τὴν καλλίτερη αὔριον δὲν θὰ ἔχῃ σβύσει βέβαια ὀλοτέλα ἀπὸ τὴν ψυχὴ τὴν ἑλληνικὴ. Γιατὶ ἡ παράδοσις ἢ χριστιανικὴ καὶ ἢ φυλετικὴ κρατεῖ πάντοτε τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ μὲ ἀναμμένη τὴν φλόγα τῆς ἐλπίδας ἔστω καὶ ἂν ἀγριώτεροι ἄνεμοι ἀπειλοῦν νὰ τὴν σβύσουν.

Ἡ θεία εὐλογία, ἡ χριστιανικὴ, θὰ τὴν διατηρῇ ἄσβεστη, παρ' ὅλες τὶς σκληρῆς, τὶς θλιβερῆς ἀντιξοότητες, ὅπως οἱ σημερινῆς τοῦ ἑλληνικοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου τῆς θρυλικῆς πρωτεύουσας τῆς παλιᾶς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

Ἡ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ»

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Εἶναι βαρύτερον φορτίον ἢ διακυβέρνηση τοῦ λαοῦ.

Ὁ Μωϋσῆς, ὁ Θεόπτης, ὁ Θεοφώτιστος καὶ Θεόσταλτος αὐτὸς προφήτης, ποὺ ἦταν ἀφοσιωμένος ὀλοκληρὸς στὸ Θεό, μ' ὄλο τὸν φωτισμό του καὶ μ' ὄλη τὴν κατάλαμψή του ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὸν ἐσκέπασε μ' ὄλην ἀκόμη τὴ βοήθειά καὶ τὴν στήριξή του ἀπὸ τὴν θεία χάρη καὶ τὴν θεία δύναμη ποὺ καταξιώθηκε, καὶ μ' ὄλη τὴν βοήθεια τῶν μεγάλων του κατορθωμάτων καὶ θαυμάτων, τὸ ἤξερε καὶ τὸ παραδεχότανε, πὼς μονάχος του δὲν μπορεῖ νὰ βαστάξῃ τὸ βαρύτερο φορτίο τῆς ἀρχηγίας τοῦ λαοῦ, ποὺ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς τὸν διώρισεν ἀρχηγό του κι' ὄδηγό του. «Οὐδυνήσομαι μόνος φέρειν ὑμᾶς». Δὲν θὰ μπορέσω μονάχος μου νὰ σᾶς πάρω ἐπάνω μου. (Δευτ. α' 9). Ἀντιλήφθηκε καλά, πὼς μιὰ τέτοια φροντίδα καὶ κηδεμονία εἶναι ἐπάνω ἀπὸ τὴν δύναμιν ἑνὸς μονάχα ἀνθρώπου κι' ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἰκανότητές του. «Πῶς δυνήσομαι μόνος φέρειν τὸν κόπον ὑμῶν»; Πῶς θὰ μπορέσω νὰ βαστάξω μονάχος τὸ βᾶρος καὶ τὴν εὐθύνη σας; (αὐτ. 12). Γι' αὐτὸ λόγιασε πὼς συμφέρει καὶ πὼς εἶναι χρήσιμο, καὶ μάλιστα ἀπαραίτητο, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ φέρῃ σὲ καλὸ τέλος τὴν ἀρχηγία τοῦ λαοῦ ποὺ τοῦ ἀνέθεσε ὁ Κύριος, νὰ διαλέξῃ καὶ νὰ πάρῃ κοντά του, σὰν βοηθοὺς του καὶ συνεργάτες του, κι' ἄλλους ἰκανοὺς κι' ἄξιους ἄνδρες ἀπὸ τοὺς περίγυρά του. «Καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς, καὶ κατέστησα αὐτοὺς ἡγεῖσθαι ἐφ' ὑμῶν Χιλιάρχους καὶ Ἑκαντοντάρχους». Καὶ πῆρα μερικοὺς ἀπὸ σᾶς,

πού ἦτανε σοφοὶ καὶ φωτισμένοι καὶ φρόνιμοι ἄνθρωποι καὶ τοὺς διώρισα ἀρχηγούς σας, Χιλίάρχους κι' Ἑκατόνταρχους (Αὐτοθ. 15). Ἔτσι ἐσκέπτονταν κι' ἔτσι ἐνεργοῦσεν, ὁ Θεόπτης, ὁ Θεοφώτιστος καὶ Θεόπεμπτος Μωϋσῆς.

Ἄλλὰ ποιὸς βρίσκεται ἀνάμεσά μας, πού δὲν ἔχει τὴν ἰδέα πὼς αὐτὸς εἶναι ὑπεράξιος, καὶ πὼς αὐτὸς εἶναι ἱκανὸς μὲ τὸ παραπάνω μάλιστα, γιὰ νὰ κυβερνᾷ τοὺς ἄλλους; Καὶ ποιὸς ὑποπτεύεται, ὅπως εἶναι τὸ σωστὸ καὶ τὸ φρόνιμο, πὼς ὁ ἑαυτὸς του εἶναι κατώτερος ἀπὸ τὴν ἐξουσία κι' ἀπὸ τὸ ἀξίωμα πού ἔχει; Ποιὸς τὸ καταδέχεται νὰ μοιράζῃ μ' ἄλλους τὴν ἐξουσία του; Ποιὸς ἔχει τὴν συγκατάβαση καὶ ποιὸς δέχεται νὰ περιορίσῃ κάπως τὰ μεγαλεῖά του καὶ τὰ δικαιώματά του; Ἐγὼ νομίζω, πὼς λίγοι, πολὺ λίγοι· ἢ γιὰ νὰ ἐκφρασθῶ καλύτερα, πὼς δὲν βρίσκεται κανεὶς πού νὰ σκέπτεται ὅπως ὁ Μωϋσῆς· νὰ αἰσθάνεται δηλαδή, πὼς εἶναι περιορισμένη ἡ δύναμη τοῦ ἀνθρώπου· καὶ νὰ συλλογιέται, φρόνιμα καὶ συνετά, πόσο μεγάλη εἶναι ἡ δυσκολία καὶ πόσον μεγάλο εἶναι τὸ βᾶρος τῆς διακυβέρνησης ἑνὸς λαοῦ!

Πρέπει νὰ ἐκλέγωνται οἱ ἄριστοι,

Ὁ Μωϋσῆς ἔχει στὰ χέρια του, θεόδοτην, ὅλη τὴν ἐξουσία κι' ὅλη τὴ δύναμη. Κι' ἂν χρειάζεται γιὰ νὰ κυβερνήσῃ τὸν λαὸ βοηθοὺς καὶ συνεργοὺς καὶ συνεργάτες αὐτὸς ἄς τοὺς διαλέξῃ· ἐπειδὴ αὐτὸς καὶ κανένας ἄλλος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν δύναμη νὰ διορίζῃ. Κι' ὅμως ὁ Μωϋσῆς, κι' ἀξίζει νὰ τὸ στοχασθοῦμε αὐτὸ πολὺ καλά, καὶ στὴν ἀνάγκη αὐτὴν πού παρουσιάστηκε δὲν θέλει νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἐξουσία καὶ τὴν πληρεξουσιότητα πού εἶχε. Δὲν θέλει νὰ γίνῃ ἡ ἐκλογή μὲ τὴν ἀπλὴ προσταγή του. Θέλει, σὲ μιὰ τέτοια ἐκλογή, νὰ συντρέξουν ὅλες οἱ φυλές· «Λαὸ τοῦ Ἰσραὴλ, ἀκουσέ με· ἡ ἀνάγκη τῷ φερε καὶ τὸ ἀπαιτεῖ, νὰ χρειάζεσθε

ἐκτὸς ἀπὸ ἐμένα, κι' ἄλλους ἐπιστάτες, καὶ διαιτητὲς καὶ ὀδηγούς. Ποιὸς ὅμως νὰ διορίσω διὰ τὸν σκοπὸν αὐτό; Τὸ ξέρω βέβαια κι' ἐγὼ αὐτὸ πολὺ καλὰ μὲ ἀκρίβεια. Μὰ καὶ σεῖς, ἀπὸ τὴν καθημερινή σας πεῖρα, κι' ἀπὸ τίς καθημερινές σας συναναστροφές ξέρετε ἴσως πολὺ καλύτερα κι' ἀπὸ ἐμένα, ποιοί, ἀνάμεσα στὶς φυλές σας, εἶναι οἱ ἀξιώτεροι καὶ οἱ καταλληλότεροι. Προτείνετε τοὺς λοιπὸν σ' ἐμένα κι' ἐγὼ θὰ συμμορφωθῶ στὴν ὑπόδειξή σας, καὶ θὰ σᾶς τοὺς διορίσω γιὰ ὀδηγούς σας: «Δόστε ἑαυτοῖς ἄνδρας... εἰς τὰς φυλάς ὑμῶν, καὶ καταστήσω ἐφ' ὑμῶν ἡγουμένους ὑμῶν». (Δευτερ. α', 13).

Ἡ συνάθροιση λοιπὸν τῶν διαφορῶν φυλῶν βρῆκε καὶ διάλεξε τοὺς κατάλληλους καὶ τοὺς πρότεινε στὸ Μωϋσῆ· κι' ὁ Μωϋσῆς τοὺς διώρισε: «καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν... καὶ κατέστησε αὐτοὺς ὑγεῖσθαι ἐφ' ὑμῶν Χιλιάρχους καὶ Ἐκαντοντάρχους κλπ». (Δευτερ. 15). Ποιὰς τάξης ὅμως καὶ τὴν λογῆς ἀνθρώπους ἐπρότεινε ὁ λαός, κι' ὁ Μωϋσῆς κατόπιν τοὺς διώρισε; Ἀνθρώπους ἄραγες πλούσιους; ἀνθρώπους ποὺ εἶχανε δύναμη; ἀνθρώπους ποὺ ἦταν ἐπίσημοι καὶ κομποφαναταγμένοι, ἢ ποὺ εἶχανε τὸ προτέρημα μιᾶς ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς. Ὁχι! Ἐπρότειναν ἄνδρες, ποὺ ἢ ἀξιοπρέπειά τους ἦταν ἐπίσημη μὲ τὴν σοφία τους, μὲ τὴν ἐμπειρία τους καὶ μὲ τὴν τέλεια σύνεσή τους. «Καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς, καὶ κατέστησα αὐτοὺς ἡγεῖσθαι ἐφ' ὑμῶν» (Δευτ. α', 15). Νά, πὼς πρέπει νὰ γίνωνται οἱ ἐκλογές! Νά, πὼς πρέπει νὰ γίνωνται οἱ ψηφοφορίες, οἱ ἀρχαιρεσίες καὶ οἱ προβιβασμοὶ στὰ διάφορα ἀξιιώματα! Ἀπὸ τὸ μέρος μὲν αὐτῶν ποὺ ἐκλέγονται χρειάζεται, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν συγκατάθεση αὐτῶν ποὺ εἶναι κυβερνητὲς, καὶ ἢ ἐπιδοκιμασία τοῦ λαοῦ· αὐτοὶ δὲ ποὺ ἐκλέγονται νάχουνε καὶ ἰκανότητα καὶ ἀξιοπρέπεια. Καὶ μ' ἓνα λόγο, οἱ ἐκλογές νὰ γίνωνται, ὅπως ἔλεγον οἱ σοφοὶ ἀρχαῖοι Ἑλληνας: «ἀριστίνδην καὶ οὐχὶ πλουτίνδην».

Ὁ κριτὴς εἶναι τοποτηρητὴς τοῦ Θεοῦ ἐπάνω στὴ γῆ.

«Ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐστίν». (Δευτ. 17). Κάθε κριτὴς ποῦ κάθεται ἐπάνω σὲ μιὰν ἔδρα καὶ βγάζει ἀποφάσεις, εἶναι σὰν ἓνας τοποτηρητὴς τοῦ Θεοῦ. Ὅταν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος καταπιάνεται κι' ἐπιχειρεῖ νὰ δικάσῃ, πρέπει νὰ μοιάζῃ, ὅσο τὸ μπορεῖ περισσότερο, μ' αὐτὸν ποῦ ἀντιπροσωπεύει καὶ ποῦ τὴν ἐξουσία του μεταχειρίζεται καὶ τὸ ἔργο του πραγματοποιεῖ.

Ὁ Θεὸς εἶναι φύση αὐτοκυριαρχημένη κι' ἀνεπηρέαστη ἐντελῶς ἀπὸ πάθη. Πρέπει λοιπὸν κι' ὁ κριτὴς, ὅταν κρίνῃ, ν' ἀπογυμνώνεται ἀπὸ κάθε πάθος καὶ νά'ναι ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε συναίσθημα κι' ἀπὸ κάθε ψυχικὴ διάθεση, ποῦ ζυπνᾷ μέσα του, εἴτε ἡ ἀγάπη, εἴτε ἡ ἔχθρα, εἴτε ἡ φιλία καὶ οἰκειότητα, εἴτε ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ ἔλλειψη κάθε γνωριμιᾶς κι' ἐπαφῆς καὶ ἡ ἀπέχθεια.

Ὁ Θεὸς λογαριάζει τοὺς ἀνθρώπους ἴσους ὅλους ἐμπρὸς του. Ἐπειδὴ εἶναι ὅλοι δημιουργήματά του κι' ἐμπρὸς στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ κανένας δὲν εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ του, οὔτε μεγάλος οὔτε μικρός· ὅτι «οὐ θαυμάζει πρόσωπον, οὐδ' ἐστὶ προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ» (Ρωμ. 10. 11). Πρέπει λοιπὸν κι' ὁ κριτὴς νὰ λογιᾶζῃ σὰν ἴσους κι' αὐτὸς ἐκείνους ποῦ κρίνει· καὶ νά'χῃ τὰ ἴδια μέτρα καὶ νὰ βγάλῃ τὴν ἴδια ἀπόφαση γιὰ τὶς ἴδιες ὑποθέσεις, τόσο γιὰ τὸν μικρό, ὅσο καὶ γιὰ τὸν μεγάλο καὶ τρανό, καὶ γιὰ τὸν καθένα γενικά, ποῦ γιὰ ὅποιον-δήποτε λόγον ἀντιδικεῖ μ' ἄλλον. «Οὐκ ἐπιγνώσῃ πρόσωπον ἐν κρίσει. Οὐ μὴ ὑποστείλῃ πρόσωπον ἀνθρώπου» (Δευτ. α', 17).

Θέλεις νὰ μάθῃς τὸ γιατί; Μὰ τ' ἀκουσες· «ὅτι ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐστίν». Συλλογίσου το αὐτὸ καλά, κριτὴ μου, καὶ φρίξε. Εἶσαι κριτὴς ἐπιτροπικά, κι' ἐπειδὴ ὁ Θεὸς σὲ διώρισε καὶ σὲ καταξίωσε. Ἄλλὰ τὴν ὥρα ποῦ κάθεται στὴν ἔδρα σου καὶ κρίνεις, ἔχεις τὴν ἴδια ὥρα κι' ἐσὺ κριτὴ σου, αὐτὸν ποῦ σὲ διώρισε νάσαι

κριτής τῶν ἄλλων. Σὺ βέβαια, εἶσαι ὁ κριτής αὐτοῦ
ποῦ κρίνης. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς εἶναι κοντά σου καὶ σὲ παρα-
κολουθεῖ καὶ σ' ἐφορεύει. Κι' ὁ Θεὸς εἶναι ἀλάθητος
κριτής καὶ τῶν δυό σας· κι' ἐσένα ποῦ τὸν κρίνεις, κι'
ἐκείνου ποῦ κρίνεται. Ἐκεῖνος ποῦ τὸν κρίνεις ἐκείνη
τῆ στιγμῇ γίνεται ὑπόδικος καὶ κριτὸς μονάχα· ἐσὺ
ὅμως ποῦ τὸν κρίνεις, εἶσαι τὴν ἴδιαν ὥρα καὶ κριτής
καὶ κριτὸς. Καὶ μονάχα ὁ Θεὸς εἶναι πάντα του Κριτῆς
καὶ ποτέ του κριτὸς, ἔπως εἶσαι σύ, ποῦ ταυτόχρονα
καὶ κρίνεις καὶ κρίνεται.

Τὰ λάθη τὰ δικά μας τὰ ρίχνουμε συνήθως σ' ἄλλους.

Ἀλήθεια! Μὲ πόση προχειρότητα καὶ μὲ πόσην
εὐκολία συνηθίζουμε, ὅλοι μας, νὰ ρίχνουμε ἐπάνω σ'
ἄλλους τὰ λάθη μας!

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Δημιουργίας οἱ δυὸ πρωτόπλα-
στοὶ ἄνθρωποι, ποῦ ἔγιναν καὶ οἱ δυὸ τους καὶ οἱ πρῶτοι
φταῖκτες, ὁ Ἀδὰμ δηλαδὴ καὶ ἡ Εὐα, ἔρριψαν, ὅταν
ἐπιιάσθησαν κι' ὅταν ἀποκαλύφθηκεν ἡ παράβασή τους,
ἐπάνω σ' ἄλλον ὁ καθένας τὸ βάρος καὶ τὴν εὐθύνη τοῦ
λάθους. Κι' ὁ μὲν Ἀδὰμ τῶρριξεν στὴν Εὐα· «αὕτη
μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ ἔφαγον». Αὐτὴ μοῦ ἔδωκε
τὸν καρπὸ ἀπὸ τὸ δένδρο καὶ τὸν ἔφαγα· ἡ δὲ Εὐα,
στὸ φίδι· «ὁ ὄφεις ἠπάτησέ με». Τὸ φίδι μ' ἐξεγέλασε.
(Γεν. γ' 12-13).

Τὸ ἐλάττωμα αὐτό, σὰν ἰδίωμα προγονικό, ἀπλώ-
θηκε στοὺς ἀπογόνους των, κι' ἐγένηκε κοινὸ σ' ὅλους
σχεδὸν ποῦ πέφτουμε σὲ λάθος· ἐπειδὴ σημειώθηκε καὶ
σ' ἀνθρώπους ἐξαιρετικὸς καὶ ποῦ εἶχανε ὑψηλὲς ἀρετὲς
κι' ἀληθινὴ ἀγιότητα. Καὶ νά, ποῦ κι' ὁ Θεόπτης Μωϋ-
σῆς ἔπεσε σ' αὐτό!

Ὅταν παρακάλεσε τὸν Θεὸ νὰ καταξιωθῇ κι' αὐτὸς
νὰ περάσῃ τὸν Ἰορδάνην μαζὶ μὲ τὸν λαὸ καὶ δὲν τὸν
εἰσάκουσε, ἐξ αἰτίας τοῦ λάθους ποῦ εἶχε κάνει, ὅταν
ἀντιλόγησε στὸ Θεὸ γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ νεροῦ, ἔρριξε

κι' αὐτὸς τὴν αἰτία τοῦ λάθους του ἐκείνου στὸ λαό. Καὶ εἶπε στοὺς Ἰσραηλῖτες, πὼς ἐξ αἰτίας των ὁ Θεὸς καταφρόνησε τὴν δέησή του καὶ τοῦ ἀποστέρησε ἀπὸ τὴν χαρὰ καὶ τὴν ἱκανοποίησιν αὐτὴν. «Καὶ ὑπερεῖδε Κύριος ἕνεκεν ὑμῶν, καὶ οὐκ εἰσήκουσέ με». Ἐξ αἰτίας σας μὲ παράβλεψεν ὁ Κύριος καὶ δὲν εἰσάκουσε τὴν παράκλησίν μου. (Δευτ. 26). Ἄς ἔγινεν ὅμως κι' ἔτσι. Κι' ἄς ἔφταιζαν τότε καὶ οἱ Ἑβραῖοι πού καταφρονέθηκε ὁ προφήτης· γιατί μὲ τοὺς γογγυσμούς των ἐρέθισαν τὴν ψυχὴ του στὴν ἀπότομη κι' ἀγανακτησμένην ἐκείνη διαμαρτυρία του. «Μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάγομεν ὕδωρ;» Μήπως μπορῶ νὰ βγάλω νερὸ ἀπὸ τίς πέτρες αὐτές; (Ἀριθ. κ', 10). Ἄς εἶναι κι' ἔτσι, ὅπως εἶπα. Ποιὸς ἦτανε ὅμως ὁ κυριώτερος ἔνοχος τοῦ λάθους; Δὲν ἦτανε αὐτός, πού ἀντὶ νάχη τὸν νοῦ του νὰ κάμη ἐκεῖνο πού τὸν πρόσταξεν ὁ Θεός, ἐπρόσεξε περισσότερο στίς διαμαρτυρίες καὶ στὰ γογγύσματα τοῦ σκληροτράχηλου λαοῦ;

Κι' ὅμως ὁ προφήτης, πού ἦτανε ὁ κύριος κι' ἄμεσος φταίκτης, παρατρέχει τὸν ἑαυτὸν του, καὶ τὸ ρίχνει τὸ λάθος σ' ἐκείνους, στοὺς δευτερώτερους δηλαδὴ φταῖστες. Ἐδεήθηκα, λέει, νὰ διαβῶ κ' ἐγὼ τὸν Ἰορδάνη καὶ νὰ γνωρίσω τὴν πολυλαχταρισμένην αὐτὴν γῆ· «Διαβάς ὄψομαι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην, τὴν οὔσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου». Κι' ἐξ αἰτίας σας, ἀστόχησα αὐτὸ πού λαχταροῦσα καὶ δὲν εἰσακούσθηκεν ἐξ αἰτίας σας ἡ δέησή μου. «Καὶ ὑπερεῖδε Κύριος ἐμὲ ἕνεκεν ὑμῶν, καὶ οὐκ εἰσήκουσέ μου» (Ἀριθ. κ', 26).

Ἀπόδοση Θ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Ο ΠΟΙΜΗΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Μιά πολύ σπουδαία πλευρά τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου εἶναι ἐκείνη, πού ἀφορᾷ τοὺς νεοσσούς τῆς ἐνορίας. Ὁ Κύριος, πρότυπο τοῦ ποιμένος, δείχνει μέσα στοῦ Εὐαγγέλιου ἀπέραντη στοργή πρὸς τὸ παιδί. Εἶναι περιττὸ νὰ ὑπομνηθοῦν τὰ σχετικὰ χωρία, γιατί εἶναι ἕναυλα σὲ κάθε χριστιανικὴ ψυχὴ. Αὐτὴ, λοιπόν, τὴν ἀπεριόριστη στοργὴ τοῦ Χριστοῦ ὁ ἄξιος κληρικὸς τὴν μαρτυρεῖ καὶ μὲ τὴ δική του πολιτεία. Τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ παιδί, στὴ διάνοια καὶ στὴν καρδιά τοῦ καλοῦ ποιμένος, εἶναι ἀκοίμητο, πάντα μεγάλο, θερμό.

Μπροστὰ στὴ διαφύλαξι τῆς παιδικῆς ἀγνότητος καὶ τὸ χρέος τῆς ἔγκαιρης ἐποικοδομῆς τῆς νεανικῆς ψυχῆς, κανένας κόπος, καμμιά μέριμνα, καμμιά θυσία δὲν πρέπει νὰ παραμεληθοῦν. Τίποτε ἀπ' ὅσα ἡ Ἁγία Γραφή κ' ἡ Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας διδάσκουν κ' ὑπαγορεύουν, τίποτε ἀπ' ὅσα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο ἐπιτάσσει σχετικὰ μὲ τὶς ὑποχρεώσεις τοῦ ποιμένος ἀπέναντι σ' αὐτὸ τὸ πολυτιμότερο τμῆμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος δὲν εἶναι περιττό. Ἰδιαίτερα δὲ στοὺς σημερινούς καιρούς, ὅποτε οἱ κίνδυνοι γιὰ τὴν νεότητα εἶναι ὅσο καμμιά ἄλλη φορὰ φοβεροί, οἱ προσπάθειες τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ παιδί πρέπει νὰ εἶναι στοῦ ἔπακρο δυνατὲς καὶ πλήρεις.

Οἱ προσπάθειες αὐτὲς δὲν ἐξαντλοῦνται στοῦ συνηθισμένο πεδίο τῆς Κατηχήσεως. Ἀπλώνονται σὲ κάθε περίπτωσι, ὅπου ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ νὰ βρεθῆ, μὲ τὸ φῶς τῆς καὶ τὴν ἀγάπη τῆς, πλάι στοῦ παιδί.

Ποιὰ εἶναι ἡ εἰκόνα τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν, πού παρουσιάζει σήμερα ἡ δική μας Ἐκκλησία; Ἀπὸ ὠρισμένες ἀπόψεις, πρόκειται γιὰ μιὰ εἰκόνα ἀρκετὰ εὐχάριστη. Ἀπὸ ἄλλες, ὡστόσο, καὶ μάλιστα ὄχι ἀσήμαντες, πρόκειται γιὰ μιὰ εἰκόνα λίγο ἢ καὶ καθόλου ἱκανοποιητικὴ.

Ἄν ἐξετάσουμε τὴν Κατήχησι, θὰ μᾶς ἐντυπωσιάσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνοριακῶν σχολείων, τῶν κατηχητῶν καὶ τῶν μαθητῶν. Θὰ μᾶς χαροποιήσῃ τὸ ὅτι τὸ πρόγραμμά τῆς κ' ἡ ὀργάνωσίς τῆς εἶναι προῖον συνειδητοῦ ζήλου κ' ὅτι ἔχουν ἕνα συντονισμό, πού ὠφείλεται στὴν ἐποπτία καὶ τὴν διεύθυνσι τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὅμως, θὰ διαπιστώσουμε, ὅτι ἀρκετὰ ἀπομένουν ἀκόμη νὰ γίνουν, ὥστε τὸ κατηχητικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀπλωθῆ ὡς ἐκεῖ πού εἶναι τὰ πραγματικὰ ὅριά του, δηλαδὴ ὥστε νὰ περιλάβῃ ὅλα τὰ παιδιά, πού εἶναι γραμμένα στὰ ἐνοριακὰ μητρώα. Ἐπίσης ἀπομένουν ἀκόμη πολ-

λά να γίνουν, ὥστε τὸ πνεῦμα τοῦ ἑλληνικοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου νὰ ἀποβῆ βαθύτερα καὶ καθαρώτερα ὀρθόδοξο. Αὐτὴ ἡ τελειοποίησι ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι δύσκολο πρᾶγμα, γιατί εἶναι ταυτόσημη μὲ τὴν γενικώτερη θεολογικὴ ὠρίμανσι. Εἶναι ὑπόθεσις χρόνου, γιατί πρέπει νὰ προηγηθῆ μιὰ μεγαλύτερη δίψα πρὸς τὴν ὀρθόδοξο πνευματικότητα, πρὸς ὅ,τι, μέσα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι γνήσια ὀρθόδοξο, καὶ νὰ ἔλθουμε ἔτσι πιὸ κοντὰ πρὸς τὸ φῶς, τὴ χάρι τῆς Ἱερᾶς μας Παραδόσεως.

Ἄλλὰ, ὅπως εἶπαμε παραπάνω, ἡ Κατήχησις εἶναι ἓνα μέρος, δὲν εἶναι ὅλο τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι τῆς νεότητος. Λόγου χάρι, ἡ Ἐκκλησία ἔχει χρέος νὰ ἐμπνέῃ τὴν πολιτεία στὸν ἐκπαιδευτικὸ τομέα, ὥστε οἱ ἀξίες τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς βιώσεως, ὅπως τὶς προβάλλῃ ἡ ἔθνικὴ μας ἱστορία καὶ γραμματεία, νὰ εἶναι ἡ οὐσία καὶ τῆς σύγχρονης ἀγωγῆς στὴ χώρα μας. Μπορεῖ, ἐπίσης, νὰ κάνῃ πολλά, καθοδηγῶντας τὴν Πολιτεία στὸ νὰ λαμβάνῃ ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέτρα, ὥστε στὶς ἀντιχριστιανικὲς ἐπιρροές, πού παρουσιάζονται στὴ σύγχρονη κοινωνικὴ ζωὴ, νὰ εἶναι ὅσο παίρνει λιγώτερο ἐκτεθημένη ἢ νέα γενεὰ.

Μιὰ μεγάλη ὅμως κι' ἀπαραίτητη συμβολὴ ἐναπόκειται σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὰ χέρια τοῦ ἑφημέριου. Σὲ ὠρισμένα σημεία, ὁ ἑφημέριος εἶναι ὁ μόνος, πού μπορεῖ νὰ ἀνταποκριθῆ μέσα στὸ γενικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδιαιτέρα πρέπει νὰ λεχθῆ, ὅτι ὁ ἑφημέριος, μὲ τὴ γενικώτερη συμπαράστασι, πού ὀφείλει σὲ κάθε οἰκογένεια τῆς ἐνορίας του, μὲ τὴν πρέπουσα παρουσία του στὴ ζωὴ καὶ στὰ προβλήματα τῆς, εἶναι ὁ πρῶτος σύμβουλος καὶ παραστάτης τοῦ παιδιοῦ καὶ τοῦ νέου, πλάι στοὺς γονεῖς του.

Τὰ προσόντα κι' ὁ τόπος

Δὲν ἔχει σημασία πού ἔχει τάξει ἡ Ἐκκλησία τὸν ποιμένα, ἀλλὰ πῶς ὁ ποιμὴν ἐπιτελῆ τὸ ἔργο του ἐκεῖ ὅπου εἶναι τοποθετημένος. Ὁ Μέγας Βασίλειος γράφει κάπου: «Δὲν ἀναδεικνύει ὁ τόπος τὸν ἄνθρωπο, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος τὸν τόπο». Εἶναι δύσκολο νὰ ἐναρμονισθῆ μέσα μας ἡ ταπεινοφροσύνη μὲ τὴν πνευματικὴ ὄρεξι γιὰ ἔργο ὅσο τὸ δυνατόν εὐρύτερο. Δὲν μιλάμε ἐδῶ γιὰ τὴ φιλοδοξία καὶ τὴ φιλοῦλία, πού, ὅταν ὑπάρχουν, ἡ χάρις δὲν ἔχει πιὰ λόγο καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ δὲν ἰθύνει. Μιλάμε γιὰ τὸν πιστὸ καὶ ζηλωτὴ ποιμένα, πού ὀρέγεται νὰ προσφέρῃ ὅ,τι τοῦ περνᾷ ἀπὸ τὸ χέρι στὴν Ἐκκλησία καὶ στὴ δόξα τῆς κι' εἶναι φυσικὸ νὰ θέλῃ νὰ ἀξιοποιήσῃ τὰ τάλαντα, πού τοῦ δόθηκαν, σὲ ὅσο τὸ δυνατόν πλατύτερο πεδίο. Ὁ Θεὸς Ἐργοδότης κρίνει συχνὰ κατὰ διαφοροτικὸ τρόπο ἀπ' ὅ,τι ὑπαγορεύει ἡ ἀνθρώπινη λογικὴ. Ἐτσι, οἰκονομεῖ τὰ πράγματα, ὥστε νὰ τοποθετοῦνται

ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίᾳ σὲ ταπεινὲς καὶ μικρὲς θέσεις ἐργάτες μὲ μεγάλα πνευματικὰ προσόντα. Κι' ἡ ἀπόδοσις τους δὲν πηγαίνει χαμένη. Γιατί, ἂν ἄμεσα φαίνεται ὅτι τὸ πεδίο τῆς εἶναι μικρότερο ἀπὸ ὅ,τι θὰ μπορούσε νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ἀπόδοσις, ἔμμεσα, δὲν τὴ μειώνει καθόλου. Οἱ ἅγιοι ποιμένες, ποὺ δούλεψαν σὲ μικρὲς θέσεις, ὠφελοῦν τὴν Ἐκκλησίᾳ γενικὰ μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς ὑπακοῆς τους, ἀκτινοβολοῦν σὲ ὅλη τὴν Ἐκκλησίᾳ. Ὁ πιστὸς δοῦλος δὲν ρωτᾷ καὶ δὲν συζητῆ ποῦ στέλνεται νὰ ἐργασθῆ. Κυττάζει μόνο νὰ δουλέψῃ καλά, ἀνταποκρινόμενος στὶς ἀρετὲς τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς ὑπακοῆς, ποῦ εἶναι οἱ χρυσὲς βάσεις τοῦ κληρικοῦ ἔργου. Κι' ἡ πείρα του τὸν πληροφορεῖ, ὅτι, στὴν πραγματικότητα, πουθενὰ δὲν ὑπάρχει πεδίο περιωρισμένο. Γιατί καὶ μιὰ ψυχὴ νὰ κληθῆ νὰ ποιμάνῃ, ἡ ἀξία τῆς καὶ τὰ ἐνδεχόμενά τῆς εἶναι ἀπεριόριστα κι' ὅλα τὰ τάλαντα τῆς θείας χάριτος ἀξίζει νὰ χρησιμοποιηθοῦν γι' αὐτὴ. Ὁ καλὸς καὶ πιστὸς στὴν κλῆσι του ποιμὴν δὲν προσέχει ποῦ τοποθετήθηκε νὰ δουλέψῃ, ἀλλὰ πῶς θ' ἀνταποκριθῆ στὶς ἀπαιτήσεις τοῦ θείου Ἐργοδότη του.

Μὲ εὐσχήμονα τάξι

Κύριος ὑπεύθυνος κι' ἀρμόδιος γιὰ τὴν εὐσχήμονα τάξι, κατὰ τὴν ἀποστολικὴ σύστασι, μέσα στὸν Ναό, εἶναι ὁ ἐφημέριος. Ὁ ναὸς εἶναι ὁ τόπος τῆς λειτουργικῆς συνάξεως, ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ. Πρέπει ὅλα ἐκεῖ μέσα νὰ ἀποπνέουν τὸ βίωμα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, τὴν πραγματικότητα ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀνάμεσά μας. Ὁ φωτισμένος φόβος, ὁ βαθὺς σεβασμὸς, ἡ κατάνυξις κυριαρχοῦν στὶς ψυχές, ὅταν μπαίνουν καὶ στέκονται σ' αὐτὸν τὸν χῶρο. Ὅπως ὁ Μωϋσῆς διατάχθηκε νὰ λύσῃ τὰ ὑποδήματά του προκειμένου νὰ πλησιάσῃ στὴ φλεγόμενη βᾶτο, ἔτσι κι' ἐμεῖς, ἀκούοντας τὴ φωνὴ τοῦ Πνεύματος, ἀποβάλλουμε κάθε βιοτικὴ καὶ γήϊνη ἔγνοια, ζοῦμε μέσα στὸ κλίμα τῆς ἄνω ζωῆς, ὅταν βρισκώμαστε στὸν Ναό. Σ' αὐτόν, μὲ τὴ λατρεία, ἐνώνεται ἡ κάτω Ἐκκλησίᾳ μὲ τὴν ἄνω. Ζοῦμε ἔτσι, προοιμιακὰ, μέσα στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν ὁποία ἔχουμε κληθῆ.

Γιὰ μᾶς τοὺς ὀρθοδόξους, ὁ Ναὸς εἶναι ἓνα μὲ τὸν Παράδεισο. Κι' ἡ τάξις ποῦ ἐνδείκνυται νὰ ἐπικρατῆ μέσα ἐκεῖ πρέπει νὰ ἔχη παραδεισιακὴ εὐσχημοσύνη. Ἡ ἐξασφάλισις λοιπὸν αὐτῆς τῆς τάξεως ἔγκειται στὴ μέριμνα καὶ τὴν προσοχὴ τοῦ λειτουργοῦ.

Ὁ ἀγὼν κατὰ τῶν αἱρέσεων

Ἡ λύμη τῶν διαφόρων αἱρέσεων δὲν ἀπουσιάζει ἀπὸ τὴ χώρα μας. Οἱ αἱρετικοὶ προσπαθοῦν, μὲ κάθε ἀθέμιτο κι' ἀνόσιο τρόπο,

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

**Ο ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΩΡΑ·Ι·ΤΑΚΗΣ**

Ἐξεδήμησε εἰς Κύριον τὴν 22αν Νοεμβρίου 1964 ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὁ Μέγας Πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πατὴρ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ε. ΜΩΡΑ·Ι·ΤΑΚΗΣ, εἷς τῶν ἐξελχόντων κληρικῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

Ὁ ἐκδημήσας πρὸς Κύριον Κληρικός, υἱὸς ἱερέως, ἐγενήθη τὸ 1892 ἐν Χώρα τῆς Σάμου, ὅπου καὶ ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα. Τὸ ἔτος 1902, μεταβὰς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐξεκκολούθησε τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν ἐκεῖ Ἱερατικὴν Σχολὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Τὸ 1906 κατόπιν ἐπιτυχοῦς διαγωνισμοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν περιώνυμον

Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τ. Σταυροῦ, τὴν ὁποίαν διηθύβην ὁ σοφὸς θεολόγος καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν

νὰ παρασύρουν πρόβατα ἀπὸ τὴ μάντρα τῆς Ἐκκλησίας, ἀναπτύσσοντας μεγάλη δραστηριότητα γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό. Ὑπάρχουν ἐνορίες, πού εἶναι ἀντικείμενο ἰδιαιτέρας βουλίας τῆς αἰρέσεως, γιὰτὶ στὸ ἔδαφός τους βρίσκονται αἰρετικὲς ἐστίες. Οἱ ποιμένες τέτοιων ἐνοριῶν ἔχουν, λοιπόν, ἀνάμεσα στὰ ἄλλα βαρεῖα καθήκοντά τους καὶ ἐκεῖνο τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῶν αἰρετικῶν προσηλυτιστῶν. Τὸ καθήκον αὐτὸ ἐγκεῖται ἀφ' ἐνὸς στὴν πυκνότερη διαφώτισι τοῦ ποιμνίου ὡς πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπὸ τὴν πλάνη κ' ἀφ' ἑτέρου στὴν ἀκοίμητη παρακολούθησι τῶν προσηλυτιστικῶν ἐνεργειῶν, ὥστε νὰ σώζεται ἔγκαιρα κάθε ὑποψήφιο θῆμα τους. Γιὰ κάθε ψυχὴ, πού ξεστρατίζει ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία, ὁ ποιμὴν ἔχει νὰ δώσῃ ἰδιαιτέρο λόγο στὸν Θεό. Ἡ εὐθύνη του εἶναι μεγάλη καὶ φρικτὴ. Καμμιά μέριμνα, δὲν πρέπει νὰ παραλείψῃ, γιὰ τὴ διαφύλαξι τοῦ ποιμνίου του ἀπὸ τοὺς βαρεῖς λύκους τῆς πλάνης.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Χρυσόστομος Παπαδόπουλος. "Όταν τὸ 1909, λόγω τῶν ταραχῶν ἐκ μέρους τῶν Ἀραβορθοδόξων ἐναντίον τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, ἡ Σχολὴ ἐκλείσει τὰς πύλας της, ὁ Ἱεροσπουδαστὴς Μωραϊτάκης ἐξηκολούθησε τὰς θεολογικάς του σπουδὰς, ὡς ὑπότροφος τοῦ Παναγίου Τάφου, εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολήν, ἐξ' ἧς, ἀπεφοίτησε τὸ 1915 μὲ τὸν βαθμὸν ἀριστα, ἀνακηρυχθεὶς «Διδάσκαλος τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας».

Ἀπὸ τὸ 1915 μέχρι τοῦ 1919 διετέλεσε γραμματεὺς καὶ βιβλιοφύλαξ τοῦ ἐν Φαναρίῳ μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, συμπληρώσας κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Ἀθαν. Παπαδοπούλου Κεραμέως. Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα διετέλεσε καὶ καθηγητὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὰ σχολεῖα Μ. Ἐκπαιδευσεως. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1919 ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος καὶ συνοδικῆ ἀποφάσει ἀπεστάλη Ἱερατικὸς Προϊστάμενος τῆς ἐν Κισνοβίῳ τῆς Βεσσαραβίας Ἑλληνικῆς Κοινότητος. Ὁ αἰώνηστος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Μελέτιος Μεταξάκης, ἀνταμείβων τὰς ἀρετάς καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ ἐν Κισνοβίῳ, κατὰ μῆνα Μάιον τοῦ 1922 ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ ὄφρϊκιον τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἐν ἔτει 1926 ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν Κισνοβίου (παράρτημα τοῦ Πανεπιστημίου Ἰασίου), ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε μετὰ τριετῆς σπουδᾶς μὲ τὸν βαθμὸν ἀριστα, παρηκολούθησε δὲ συγχρόνως τὰ μαθήματα τῆς Νομικῆς Σχολῆς τῆς αὐτῆς πόλεως, λαβὼν ἀργότερον καὶ τὸ δίπλωμα τῆς Σχολῆς ταύτης.

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1932, προαχθέντος τοῦ προϊσταμένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας Βουκουρεστίου Ἀρχιμανδρίτου Τιμοθέου Εὐαγγελινίδου εἰς Μητροπολίτην Αὐστραλίας, μετατίθεται εἰς τὴν θέσιν ταύτην ὁ πατὴρ Μωραϊτάκης διοριζόμενος συγχρόνως συνοδικῆ ἀποφάσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τακτικὸς ἀποκρισάριος παρὰ τῆ Ρουμανικῆ Ἐκκλησια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ὁ πρωτοπρεσβύτερος Κωνστ. Μωραϊτάκης τὸ 1939 ἔλαβε μέρος εἰς τὰς ἐν Βουκουρεστίῳ γενομένας συζητήσεις διὰ τὴν αὐτοκεφαλοποίησιν τῆς Οὐγγρικῆς Ἐκκλησίας, ἐκφρασθείσης αὐτῷ διὰ τὰς ὑπηρεσίας του ταύτας διὰ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος τῆς εὐαρεσκείας τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Συνοδικῆ ἐπίσης ἐντολῇ ἀντεπροσώπευσε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰς τὰς κηδεῖας τῆς Βασιλίσσης τῆς Ρουμανίας Μαρίας καὶ τῶν Πατριαρχῶν Μύρωνος καὶ Νικοδήμου.

Ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία διὰ τὴν δρᾶσιν καὶ τὰς πρὸς τὴν Ρουμανικὴν καὶ Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσίας τοῦ Ἑλληνο-

τούτου κληρικοῦ ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸ μέγα ἐκκλησιαστικὸν παράσημον «Τὸν Σταυρὸν τοῦ Πατριάρχου Μύρωνος».

Ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ ἐθνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ δρᾶσις τοῦ ἐκλιπόντος Κληρικοῦ ὑπῆρξε πολυσχιδῆς. Ἐξαιρετικὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν δραστηριότητα ἐπεδείξατο ὁ μεταστὰς κατὰ τὰ ἔτη τοῦ πολέμου, τῆς Γερμανικῆς κατοχῆς καὶ μετὰ ταῦτα. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου ὑπῆρξεν ὁ πνευματικὸς πατὴρ καὶ ἐμψυχωτῆς τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βουκουρεστίου, διδάσκων, νοουθετῶν, ἐμψυχῶνων καὶ γράφων ἄρθρα φλογερὰ εἰς τὰς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐκδιδομένας Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν ἐφημερίδα «Νέα Ἑλλάς», ἣτις ἐξεδίδετο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ τότε Γραμματέως τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου καὶ νῦν Δ/νοῦ Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων Ὑπουργείου Βορείου Ἑλλάδος κ. Κλεοβούλου Τσοῦρκα. Μὴ ὑπάρχοντος, λόγῳ τῆς ἐμπολέμου καταστάσεως, ἐπαρκοῦς προσωπικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον Βουκουρεστίου, ἐδίδαξε τὰ θρησκευτικὰ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα.

Σπουδαιότατον ἔργον τοῦ πατρὸς Μωραϊτάκη ὑπῆρξεν ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ περικαλλεστάτου ναοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, τοῦ κατερειπωθέντος ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸ 1940 ἐπισυμβάντος ἐν Ρουμανίᾳ μεγάλου σεισμοῦ.

Τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ δράσεως τοῦ πατρὸς Μωραϊτάκη δέον νὰ μνημονευθῶσι καὶ δύο διαθῆκαι, αἵτινες τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ ἐγένοντο: 1ον) τῆς Αἰκατερίνης Γκίκα-Λέκα, δι' ἧς ἐκληροδοτήθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν Βουκουρεστίου ὀλόκληρος ἡ μεγάλη περιουσία τῆς καὶ 2ον) τοῦ Γεωργίου Παρθένη, δι' ἧς ἐκληροδοτήθη πολυκατοικία ἐξ 23 διαμερισμάτων εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις νοσοκομεῖον «Εὐαγγελισμὸς» καθὼς καὶ ἑτέρα ἀκίνητος περιουσία εἰς τὸ χωρίον του καὶ τὴν Καλαμάταν.

Τὸ 1948 ὁ πατὴρ Μωραϊτάκης ἀπηλάθη ἐκ Ρουμανίας, ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας. Ἐνα μῆνα ἀκριβῶς μετὰ τὴν ἐκ Βουκουρεστίου ἀπέλασίν του ὠρίσθη μέλος τῆς τριμελοῦς ἀντιπροσωπείας, ἣτις ἐξεπροσώπησε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰς τὰς ἐορτὰς τῆς 500ετηρίδος τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1948 διορίζεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν ἐκκλησιαστικὸς Σύμβουλος τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας Βηρυτοῦ καὶ ἱερεὺς τῆς ἐκεῖ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἀριστος γνώστης τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ὁμιλῶν καὶ γράφων τὴν Ἀγγλικὴν, τὴν Γαλλικὴν, τὴν Ρουμανικὴν, τὴν Ρωσικὴν καὶ τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσαν καὶ ἐπιφορτισμένος μὲ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ὀλοκλήρου τῆς Μ. Ἀνατολῆς, καὶ ἐν τῇ νείᾳ ταύτῃ θέσει πλουσιωτάτη ὑπῆρξεν ἡ ἐθνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ δρᾶσις αὐτοῦ.

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α' κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1950 ἀπένειμεν αὐτῷ τὸ Ὀρφικίον τοῦ Μεγάλου Πρωτοπρεσβυτέρου τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου.

Εἰς τὴν ἐν Βηρυτῶν θέσιν του ὑπηρέτησε μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1960, διὰ τὴν ὑπηρετήσῃ ἐν συνεχείᾳ τὴν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν Ἀμερικῆς, κατόπιν προτάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρα, ὡς σύμβουλος ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς· ἀσθενήσας ὅμως περιορίσθη ἀργότερον εἰς τὴν θέσιν Ἐφημερίου ἐν Νέα Ὑόρκη.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ, κοινοτικὴ καὶ ἐθνικὴ καὶ ἐνταῦθα δρᾶσις του ὑπῆρξε πλουσιωτάτη παρὰ τὴν κλονισθεῖσαν πλέον ὑγίαν του, κηρύττων τὸν θεῖον λόγον, διδάσκων καὶ δημοσιεύων ἄρθρα καὶ μελέτας εἰς τὸν «Ὀρθόδοξον Παρατηρητὴν» καὶ ἄλλα Ἑλληνικὰ καὶ ξένα περιοδικά.

Ὁ ἐκλιπὼν ἔχαιρε μεγάλης ἐκτιμήσεως καὶ συνεδέετο μετὰ πλείστων Ἑλλήνων καὶ ξένων Ἱεραρχῶν. Μεγάλως ἐξετίμα ἐπίσης αὐτὸν ἡ Βασιλομήτωρ τῆς Ρουμανίας Ἐλένη, ἡ ὁποία κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου καὶ τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς, τακτικώτατα ἐνημεροῦτο ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων.

Ὁ ἐκλιπὼν πρωτοπρεσβύτερος Κων. Μωραϊτάκης ἐδημοσίευσεν πλῆθος ἄρθρων καὶ μελετῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν Ρουμανικὴν καὶ τὴν Ρωσικὴν εἰς διάφορα Ἑλληνικὰ καὶ ξένα περιοδικά. Παρέμειναν ἀνέκδοτοι δύο αὐτοῦ μεγάλοι μελέται: «Ἡ Ἐκκλησία Κων/πόλεως ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ 1453-1482» καὶ ἡ μετάφρασις εἰς τὴν Ρουμανικὴν μετὰ πολυσελίδου εἰσαγωγῆς τῆς Λειτουργίας Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.

Ὁ πατὴρ Κωνστ. Μωραϊτάκης ἐτιμήθη δι' εἰκοσάδος Ἑλληνικῶν καὶ ξένων ἀνωτέρων παρασήμων, ὡς τοῦ Σταυροῦ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ταξιάρχου τῆς Ρουμανίας, τοῦ Ταξιάρχου τοῦ Παναγίου Τάφου, τοῦ Ταξιάρχου Πέτρου καὶ Παύλου, τοῦ παρασήμου τῶν Κέδρων τῆς Δημοκρατίας τοῦ Λιβάνου, τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Φοίνικος καὶ τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ Γεωργίου τοῦ Α' Ἑλλάδος καὶ ἄλλων.

Ὁ θάνατός του εἶναι πράγματι ἀπώλεια διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν πολλὰ εἰσέτι ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ ὁ ἐκλιπὼν διαπρεπὴς οὗτος Κληρικός.

Τοῦ ἀοιδίμου πρωτοπρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Μωραϊτάκη αἰωνία ἡ μνήμη!

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Έ γ κ υ κ λ ι ο ι

Α'

Τὸ βοήθημα τῶν Χριστουγέννων

Περίληψις: «Περὶ παροχῆς βοηθήματος εἰς τοὺς συνταξιούχους τοῦ TAKE ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων 1964».

Πρὸς 1) Τὰς Διευθύνσεις, Τμήματα, Ὑπηρεσίας καὶ Γραφεῖα τοῦ TAKE 2) Ἄπαντα τὰ Τοπικὰ TAKE.

Κοινοποιούμεν ὑμῖν κατωτέρω ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ὑπ' ἀριθμ. 190717/2117 RONEO 177 τῆς 2.12.64 ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν «Περὶ παροχῆς βοηθήματος εἰς τοὺς συνταξιούχους Ν.Π.Δ.Δ. ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων 1964» πρὸς γνώσιν σας καὶ ἐκτέλεσιν, κατόπιν τῆς ἀπὸ 10.12.1964 ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE, δι' ἧς διεπιστώθη ἡ οικονομικὴ δυνατότης τοῦ Ταμείου περὶ χορηγήσεως τοῦ βοηθήματος καὶ ἐνεκρίθη ἡ καταβολὴ τούτου εἰς τοὺς συνταξιούχους τοῦ TAKE.

Σχετικῶς γνωρίζομεν ὑμῖν:

1) Αἱ ἀποδείξεις καταβολῆς τοῦ βοηθήματος ὑπόκεινται εἰς τέλος χαρτοσήμου (10/ο) ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ δώρου + 20/οο ἢτοι 10/οο διὰ τὸν Ὁργανισμὸν Γεωργικῶν Ἀσφαλίσεων καὶ 10/οο διὰ τὸ ΤΕΒΕ).

2) Συνταξιούχοι τοῦ TAKE τυγχάνοντες καὶ συνταξιούχοι τοῦ Δημοσίου θὰ λάβωσι τὸ βοήθημα παρὰ τοῦ TAKE, ἐκ δὲ τοῦ Δημοσίου μόνον τὴν διαφορὰν, ἐφ' ὅσον τὸ ποσὸν τοῦ βοηθήματος, ὅπερ θὰ εἰσπράξωσιν ἐκ τοῦ TAKE εἶναι μικρότερον ἐκείνου, ὅπερ δικαιοῦνται ὡς συνταξιούχοι τοῦ Δημοσίου.

3) Τὸ ὡς ἄνω βοήθημα θὰ καταβληθῆ βάσει τῆς ἐν τῷ συνταξιοδοτικῷ βιβλιαρίῳ ὑπ' ἀριθμ. 30 σχετικῆς ἀποδείξεως, δεόντως ὑπογεγραμμένης καὶ τῆς ὑποσημασθέντος ταύτης ὑπευθύνου δηλώσεως.

Τὰς ἀποδείξεις δέον νὰ πέμψητε ἡμῖν ἅμα τῇ καταβολῇ τῶν βοηθημάτων.

Ὁ Διευθύνων Σύμβουλος
Καθηγ. Π. ΣΤΕΡΓΙΩΤΗΣ

Ἀπόφασις

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν

Θέμα: «Περὶ παροχῆς βοηθήματος εἰς τοὺς συνταξιούχους Ν.Π.Δ.Δ. ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων 1964».

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τῆς ὑπ' ἀριθ. 180/28.11.1960 πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κυρωθείσης διὰ τοῦ Ν.Δ. 4242/62.

Ἀποφασίζομεν

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων 1964 παρέχομεν τὴν ἐγκρισίν μας διὰ τὴν χορηγήσιν εἰς ἅπαντας τοὺς συνταξιούχους τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) τοὺς λαμβάνοντας σύνταξιν ἢ βοήθημα ὑπὸ τύπον συντάξεως, ἐπιδόματος ἴσου πρὸς τὸ ποσὸν μῖας μηνιαίας συντάξεως ἢ βοηθήματος μετὰ τῶν πάσης φύσεως συνταξιοδοτικῶν ἐπιδομάτων.

Τοῦ βοηθήματος τούτου δικαιούνται οἱ λαμβάνοντες σύνταξιν ἢ βοήθημα ὑπὸ τύπον συντάξεως ἐφ' ὅσον ἔχει διαταχθῆ ἢ θὰ διαταχθῆ ἢ πληρωμὴ τῆς συντάξεως μέχρι τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1964.

Τοῦ βοηθήματος τούτου, οἱ συνταξιούχοι περὶ ὧν ἡ παρούσα, θὰ δικαιωθῶσιν ἐκ μιᾶς καὶ μόνον πηγῆς εἴτε λόγῳ μισθοῦ εἴτε λόγῳ συντάξεως κατὰ κυρίαν ἀσφάλισιν λαμβανομένης.

Συνταξιούχοι λαμβάνοντες καὶ σύνταξιν ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου ἢ ἐτέρου Ταμείου ἢ κατέχοντες οἰανδήποτε ἑμμίσθον θέσιν, δικαιούνται τοῦ ἐν λόγῳ ἐπιδόματος κατ' ἐπιλογὴν των ἐκ μιᾶς μόνον πηγῆς.

Ἐν προκειμένῳ διευκρινίζεται ὅτι συνταξιούχοι Ν.Π.Δ.Δ. τυγχάνοντες καὶ συνταξιούχοι τοῦ Δημοσίου θὰ λάβωσιν τὸ δῶρον παρὰ τοῦ παρ' ᾧ συνταξιοδοτοῦνται Ν.Π. μὴ ὑφισταμένη ἐν τῇ συγκεκριμένῃ ταύτῃ περιπτώσει εἰς τὸν συνταξιούχον τῆς εὐχερείας ἐπιλογῆς τῆς πηγῆς ἀπολήψεως τοῦ δώρου. Ἐν ἡ περιπτώσει τὸ δῶρον ὅπερ καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Ν.Π. εἶναι μικρότερον τοῦ παρεχομένου ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, τότε ὁ συνταξιούχος θὰ εἰσπράξῃ παρὰ τοῦ Δημοσίου μόνον τὴν διαφορὰν.

Εἰς περιπτώσιν λήψεως συντάξεως, βοηθήματος ἢ μερίσματος ἐξ Ἐπικουρικοῦ Ὁργανισμοῦ οὐχὶ κατὰ κυρίαν Ἀσφάλισιν, ἀλλὰ ὡς ἐπικουρικῆς τοιαύτης, οἱ περὶ ὧν ἡ παρούσα συνταξιούχοι θὰ δικαιωθῶν ἐπιδόματος καὶ ἐκ τοῦ Ἐπικουρικοῦ των Ταμείου.

Τὸ διὰ τῆς παρούσης παρεχόμενον βοήθημα θὰ καταβληθῆ τὴν 18ην Δεκεμβρίου 1964.

Τὸ ὑπὸ τῆς παρούσης ἀποφάσεως παρεχόμενον ἐπίδομα ἀπαλλάσσεται πάσης κρατήσεως ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου καὶ Τρίτον φόρου ἢ τέλους, ἐξαιρέσει τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος καὶ τελῶν χαρτοσήμου.

Ἡ διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ βοηθήματος τούτου ἀπαιτηθευμένη δαπάνη θὰ βαρύνῃ τὸ κεφάλαιον καὶ ἄρθρον τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τῶν Ν.Π.Δ. Δικαίωσιν διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν συντάξεων, πρὸς τοῦτο δὲ παρεχόμεν διὰ τῆς παρούσης τὴν σχετικὴν ἐγκρίσιν ἡμῶν.

Τέλος, τίθεται ὑπ' ὄψιν ἡ διάταξις τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 7 τῆς ὑπ' ἀριθ. 180/60 πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, κυρωθείσης διὰ τοῦ ἄρθρου 36 τοῦ Ν.Δ. 4242/62, καθ' ἣν ἐν οικονομικῇ ἀδυναμίᾳ τοῦ εἰς πληρωμὴν ὑποχρέου Νομικοῦ Προσώπου, δύναται δι' ἡτιολογημένης ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου, ἐγκρινομένης ὑπὸ τοῦ ἐποπτεύοντος τοῦτο Ὑπουργοῦ, νὰ περιορίζεται τὸ ποσὸν τῶν ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ἐπιδομάτων ἢ καὶ νὰ μὴ καταβάλλονται ταῦτα.

Ὁ Ὑπουργὸς Μ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ

Β'.

Ἀντικατάστασις κληρικοσῆμων

Περίληψις: Ἀποσύρονται τῆς κυκλοφορίας τὰ Κληρικοσῆμα γάμων καὶ διαζυγίων ἔτους 1964, ἀντικαθιστάμενα διὰ τοιούτων ἀνευ ἐπισημάνσεως.

Πρὸς τὴν Ἰ. Ἀρχ/πὴν Ἀθηνῶν, τὰς Ἰ. Μητροπόλεις καὶ τὰ Τοπικὰ Τ.Α.Κ.Ε.

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν τὰ ἀκόλουθα:

1. Ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου προσεχοῦς ἔτους 1965 ἀποσύρονται τῆς κυκλοφορίας τὰ σήμερον κυκλοφοροῦντα ἔνσημα γάμων καὶ διαζυγίων τῶν κλάσεων δρχ. 80 καὶ 100 τὰ φέροντα τὴν ἐπισήμανσιν 1964.

2. Τά εἰς χεῖρας τῶν τοπικῶν TAKE ὡς καὶ παντὸς ἐτέρου διαχειριστοῦ κληρικόσημα τῶν ὡς ἐλέχθη κατηγοριῶν τοῦ ἔτους 1964 μέλλοντα νὰ ἀπομείνουν ὡς ἀδιάθετα, μετὰ τὴν κληρικοσήμανσιν πασῶν τῶν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1964 ἐκδοθεισῶν ἀδειῶν γάμων καὶ διαζυγίων, παρακαλοῦμεν ὅπως μᾶς ἐπιστραφῶσι παρὰ τῶν διαχειριστῶν Τοπ. TAKE ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Ἰανουαρίου 1965, τὰ δὲ Τοπικὰ TAKE ἐγγράψωσι τὴν ἀξίαν τῶν οὕτω ἐπιστραφησομένων, κληρικοσήμων εἰς τὸ δελτίον κινήσεως ἐνσήμων τοῦ μηνὸς καθ' ὃν θέλει πραγματοποιηθῆ ἡ ἐπιστροφή.

3. Διὰ τὴν κληρικοσήμανσιν τῶν ἀδειῶν γάμων καὶ διαζυγίων τῶν ἐκδοθησομένων κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος 1965 θέλουσι χρησιμοποιηθῆ ἀποκλειστικῶς ὡς ἐνσημα τῶν κατηγοριῶν τούτων, μὴ φέροντα οἰανδήποτε χρονολογικὴν ἐπισήμανσιν.

Ἀριθμὸν ἰκανῶν τῶν τοιοῦτων νέων ἐνσήμων γάμων καὶ διαζυγίων (ἄνευ ἐπισημάνσεως) ἀποστέλλομεν εἰς τὰ Τοπικὰ TAKE διὰ συστημένου ταχυδρομικοῦ φακέλλου καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως, μετὰ τὴν παραλαβὴν τούτων ὑπογραφῆ καὶ ἐπιστροφῆ εἰς ἡμᾶς τὸ ἐν ἐκάστῳ δέματι ὑπάρχον σχετικὸν «δελτίον παραλαβῆς», ἐγγραφομένης ἅμα τῆς εἰσαγωγῆς τούτων εἰς τὸ δελτίον κινήσεως ἐνσήμων τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἐ.ἔ. 1964.

Μετὰ τιμῆς
Ὁ Δ/νων Σύμβουλος
Καθηγ. Π. ΣΤΕΡΙΩΤΗΣ

Γ'.

Εἰσφορὰ ὑπαλλήλων Μητροπολιτικῶν Γραφείων

Περὶληψις: «Περὶ παρακρατήσεως ἀσφαλιστικῆς εἰσφορᾶς ὑπὲρ TAKE ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας τῶν ὑπαλλήλων τῶν Μητροπολιτικῶν Γραφείων

Πρὸς ἀπάσας τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις

Ἵπομνησκοντες τὴν ὑπ' ἀριθ. 88/19.6.63 ἐγκύκλιόν μας, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς καὶ αὐθις ὅπως ἀγαθυνθῆτε καὶ συστήσητε εἰς τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν σας ὅπως:

1) Ἀνελλιπῶς μᾶς ἀποστέλλη κατὰ μῆνα ἀντίγραφον τῆς μισθοδοτικῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων, ὡς τὸ διὰ τῆς ἀνωτέρω ἐγκυκλίου μας ἀποσταλὲν αὐτῇ ὑπόδειγμα, καὶ

2) Καταθέτῃ ἀμέσως εἰς τὸ ὑπ' ὑμᾶς Τοπικὸν TAKE, τὰς γινομένας ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας τῶν ὑπαλλήλων ὑπὲρ TAKE εἰσφορὰς.

Ταῦτα παρακαλοῦμεν, καθ' ὅσον ἔναι τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων δὲν συνεμορφώθησαν μὲ τὰς παρασχεθείσας διὰ τῆς ὡς ἄνω ἐγκυκλίου μας, ὁδηγίας.

Δὲν παραλείπομεν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι τὰ ἀνωτέρω ἀποβλέπουν εἰς τὸ συμφέρον αὐτῶν τούτων τῶν ἡσφαλισμένων ὑπαλλήλων, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐνημεροῦται δι' αὐτῶν ὁ ἀτομικὸς λογαριασμὸς καὶ ἀφ' ἐτέρου διὰ τῆς ἐμπροθέσμου καταβολῆς τῶν εἰσφορῶν ἀποφεύγεται ἡ ἐπιβολὴ τόκων ὑπερημερίας.

Μετὰ Σεβασμοῦ
Ὁ Διευθύνων Σύμβουλος
Καθηγ. Π. ΣΤΕΡΙΩΤΗΣ

‘Ο άπολογισμός του Τ.Α.Κ.Ε. 1963

Γ’

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Περὶ τῆς συστάσεως τοῦ Κλάδου τούτου προέβλεψε μὲν ὁ ἰδρυτικὸς τοῦ ΤΑΚΕ νόμος 4606/30, ἀλλ’ ἡ διάταξις αὕτη, ἐλλείψει μέσων οἰκονομικῶν παρέμεινε ἀνενεργὸς, θεωρηθεῖσα καθηργημένη, καθόσον μάλιστα εἰς μεταγενεστέρους νόμους, οὐδὲν περὶ τοῦ κλάδου ἀσθενείας ἀνεφέρετο.

Ἐκ νέου ὁ κλάδος οὗτος συνεστήθη διὰ τοῦ ν. 738/48 καὶ τοῦ, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου τούτου, ἐκδοθέντος Β. Δ/τος ἀπὸ 3.12.48. Ἡ περιθάλψις συνίστατο, κατ’ ἀρχάς, εἰς τὴν παροχὴν νοσοκομειακῆς καὶ σανατοριακῆς περιθάλψεως εἰς τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ἡσφαλισμένους, εἰς θέσιν Ββ τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» Ἀθηνῶν. Οὐδεὶς πόρος εἰδικὸς ἐθεσπίζετο, τότε, ὑπὲρ τοῦ ἐν λόγῳ Κλάδου, αἱ δαπάναι δὲ λειτουργίας αὐτοῦ ἐβάρυναν, ἐξ ὀλοκλήρου, τὸν Κλάδον Συντάξεων.

Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἔτους 1950 ἡ περιθάλψις ἐπεξετάθη (48887/20.6.50 πράξις Ὑπουργ. Παιδείας) καὶ ἐπὶ τῶν συζύγων τῶν ἡσφαλισμένων καὶ τῶν συνταξιούχων.

Πρὸ τῶν δημιουργηθέντων νέων τοιούτων οἰκονομικῶν βαρῶν τὸ Δ. Συμβούλιον εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκη νὰ εἰσηγηθῇ, ἀφ’ ἐνός τὴν ἐπιβολὴν εἰσφορᾶς πρὸς 30/ο ἐπὶ τῶν καταβαλλομένων συντάξεων, ἀφ’ ἑτέρου δὲ τὴν αὐξήσιν ἀπὸ 30/ο εἰς 40/ο τῆς κειμένης εἰσφορᾶς ἐπὶ τῶν μισθῶν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἡσφαλισμένων. Διὰ τῶν πόρων τούτων ἐπετυγχάνετο, πράγματι, ἡ κάλυψις τῶν ἐλλειμμάτων ἀσθενείας, ἐνῶ, ταυτοχρόνως, διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς δαπάνας νοσηλείας καὶ τῶν συνταξιούχων, ἐπετυγχάνετο ἡ ἐπὶ τὸ δικαιώτερον κατανομὴ τῶν βαρῶν τοῦ Κλάδου νοσηλείας, ἐφ’ ὅλων τῶν ἐξυηρητομένων παρ’ αὐτοῦ.

Ὅπως ἀπροόπτως, ἠγέρθη τότε ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου, θέμα περὶ τοῦ νομοτύπου τῆς ὡς ἄνω γενομένης ρυθμίσεως τῶν εἰσφορῶν καὶ περὶ αὐτοῦ ἠρωτήθη τὸ Νομικὸν Συμβούλιον τοῦ Κράτους. Τοῦτο, διὰ τῆς ὑπ’ ἀριθ. 155/12.2.57 γνωμοδοτήσεώς του, ἀπεφάνθη ὅτι ἡ, διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν, πραγματοποιηθεῖσα, καθ’ ἃ ἐλέγχθη, ρυθμίσις τῶν εἰσφορῶν ἐγένετο ἄνευ ἐξουσιοδοτικῆς διατάξεως, κατόπιν δὲ τούτου, οἱ μὲν συνταξιούχοι ἔπαυσαν καὶ πάλιν νὰ εἰσφέρουν τι ὑπὲρ τῆς ἀσθενείας, ἡ μοναδικὴ δὲ εἰσφορὰ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἡσφαλισμένων περιορίσθη εἰς τὸ προῖσχῶσαν ποσοστὸν 30/ο ἐπὶ τοῦ μισθοῦ των.

Βραδύτερον, καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1960, ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου ἀπεφασίσθη ἡ ἐπέκτασις τῆς νοσοκομειακῆς περιθάλψεως καὶ ἐπὶ τῶν τέκνων τῶν ἡσφαλισμένων. Τὸ μέτρον τοῦτον, ὅπερ ἐλήφθη ἄνευ οἰασθήποτε ἀντιπαροχῆς, ἀπετέλεσε πράγματι ἀξίαν λόγου προσφοράν πρὸς τοὺς ἡσφαλισμένους καὶ τὰς οἰκογενεῖας των, διηύρυνεν, ὅμως, ἔτι πλέον, τὰ ἀνοίγματα τοῦ Κλάδου Ἀσθενείας.

Σημειωτέον, ὅτι τὸ Δ. Συμβούλιον εἰσηγήθη ἔκτοτε εἰς τὸ ἐποπτεῖον Ὑπουργεῖον τὴν ἐπαναφοράν τῆς εἰσφορᾶς τῶν συνταξιούχων, ἀλλὰ τὸ αἴτημα τοῦτο παραμένει ἀκόμη ἀνικανοποίητον.

Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ Κλάδου ἀσθενείας ἐμφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα. Ἐπ’ αὐτοῦ δύναται νὰ παρατηρηθῇ ἡ ἐπιτευχθεῖσα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐφαρμογῆς (1955—56) τῶν ἀναπροσαρμοσθεισῶν εἰσφορῶν οἰκονομικῆς ἐπάρκεια, ὅπως ἀντιθέτως καὶ ἡ ἀπὸ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς περιθάλψεως εἰς τὰ τέκνα (ἔτος 1960 καὶ ἐφεξῆς) διόγκωσις τοῦ σκέλους τῶν δαπανῶν καὶ τῶν ἀνοιγμάτων.

ΚΛΑΔΟΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Έτη	Έσοδα	Έξοδα	Έλλειμμα ή περίσσειμα
1948-49		165.153	— 165.153
1949-50		1.249.900	— 1.249.900
1950-51		2.248.757	— 2.248.757
1951-52	972.115	2.861.793	— 1.889.678
1952-53	1.558.294	3.442.499	— 1.884.205
1953-54	2.707.629	2.968.484	— 250.855
1954-55	2.584.178	2.839.529	— 255.351
1955-56 (18 μην.)	4.539.539	4.324.413	— 215.126
1957	3.055.288	3.123.858	— 68.570
1958	3.151.734	3.287.713	— 135.979
1959	3.514.500	3.719.013	— 204.513
1960	3.851.657	4.570.942	— 719.285
1961	4.748.253	5.955.533	— 1.207.280
1962	5.055.447	5.697.573	— 642.125
1963	5.216.697	7.246.912	— 2.030.215

Διὰ τοὺς ἀναφερθέντας λόγους τῆς οἰκονομικῆς στενότητος καὶ διὰ τὸ ὑποτυπώδες τῆς προστασίας περιοριζομένης εἰς τὴν παροχὴν νοσοκομειακῆς καὶ μόνον περιθάλψεως εἰς 3ην θέσιν καὶ διότι πᾶσα προσπάθεια βελτιώσεως καὶ ἐπεκτάσεως τῆς περιθάλψεως κρίνεται, ὑπὸ τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας τοῦ Ταμείου τόσον ἐκ λόγων πλήρους ὀργανώσεως, ὅσον καὶ τῆς ἐξευρέσεως τῶν ἀναγκαίων πόρων, ἀνέφικτος, τὸ Δ. Συμβούλιον κατέληξεν, ὅπως ζητήσῃ παρὰ τοῦ Κράτους τὴν ἐνταξίν τοῦ κλάδου τούτου εἰς τὸ σύστημα τῆς ὑγειονομικῆς περιθάλψεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Μόνον οὕτω πιστεύομεν ὅτι θὰ καταστῇ δυνατόν νὰ παρασχεθῇ καὶ εἰς τὸν ἐφημέριον ἢ ἐμπρέπουσα προστασία κατὰ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν του.

ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1963

1. Κατὰ τὸ ἔτος 1963 ἡ νοσοκομειακὴ περιθάλψις παρεσχέθη διὰ 4 Σανατορίων ἐξ ὧν 2 ἐν Ἀθήναις καὶ 2 ἐν Ἐπαρχίαις, 352 Νοσοκομείων καὶ Κλινικῶν, ἐξ ὧν 88 ἐν Ἀθήναις καὶ 264 ἐν Ἐπαρχίαις, 203 Φαρμακείων, ἐξ ὧν 58 ἐν Ἀθήναις καὶ 145 ἐν Ἐπαρχίαις, 102 Ἐργαστηρίων ἐξ ὧν 12 ἐν Ἀθήναις καὶ 90 ἐν Ἐπαρχίαις.

ὑπὸ ἐποψίν τόπου παροχῆς τῆς νοσηλείας ὁ ἀριθμὸς τῶν νοσηλευθέντων εἶναι:

Έτος	Περιπτώσεις ἐν συνόλῳ	Ἐν Ἀθήναις Περιπτώσεις ο/ο	Ἐν Ἐπαρχίαις Περιπτώσεις ο/ο
1954-55	1323	507	816
1955-56	2375	854	1521
(18 μην.)			
1957	1743	631	1112
1958	1863	634	1229
1959	1983	629	1354
1960	2492	723	1769
1961	3126	799	2327
1962	2954	813	2141
1963	3539	881	2658

Ἡ παρατηρούμενη αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νοσηλεύσεων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1960 ὀφείλεται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς περιθάλψεως εἰς τὰ τέκνα καὶ τὰ προστατευόμενα μέλη τῶν ἡσφαλισμένων.

Δέον νὰ παρατηρηθῇ, ἐπίσης, ὅτι ἡ αὐξήσις τῶν νοσηλευθέντων κατὰ τὸ ἔτος 1963 ὀφείλεται εἰς τὴν μετατόπισιν ἀριθμοῦ νοσηλεύσεων ἐκ τοῦ προηγηθέντος ἔτους, πρᾶγμα ὅπερ εἶχεν ὡς συνέπειαν καὶ τὴν ἀντίστοιχον αὐξήσιν τῶν δαπανῶν τοῦ ἔτους 1963.

2. Οἱ νοσηλευθέντες κατὰ τὸ ἔτος 1963 διακρίνονται περαιτέρω εἰς:

	Νοσ/θέντες ἐν Ἀθήναις	Νοσηλ/θέντες ἐν Ἐπαρχίαις	Σύνολον
Ἀμέσως ἡσφαλισμένοι	440	1059	1499
Ἐμμέσως (σύζυγοι)	314	1047	1361
Τέκνα	127	552	679
Γενικὸν Σύνολον	881	2658	3539

Ἐπομένως, ἐπὶ τῶν 3539 νοσηλευθέντων οἱ 679, ἧτοι ποσοστὸν 19,1 εἶναι τέκνα ἡσφαλισμένων, οἱ δὲ ὑπόλοιποι 2860, ἧτοι ποσοστὸν 80,9 εἶναι ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι.

3. Οἱ ἐν Ἀθήναις νοσηλευθέντες, ἐξ ἀπόψεως τόπου προελεύσεως ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Ἔτος	Νοσηλευθέντες ἐν Ἀθήναις	Ἐξ Ἐπαρχιῶν ἄτομα	ο/ο	Ἐξ Ἀθηῶν ἄτομα	ο/ο
1957	631	433	69	198	31
1958	634	467	70	167	30
1959	629	422	67	207	33
1960	723	482	67	241	33
1961	799	542	68	257	32
1962	813	571	70	242	30
1963	881	635	72	246	28

Παρατηρεῖται, ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις νοσηλευθέντες κατὰ ποσοστὸν ἐξ 72ο/ο προέρχονται ἐξ ἐπαρχιῶν. Ὁ δείκτης οὗτος, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς σταθερότητός του, ἀντιπροσωπεύει προφανῶς περιπτώσεις νοσησεων βαρείας μορφῆς καὶ ἐξ ἐκείνων αἰτινες δὲν δύναται νὰ τύχουν τῆς ἐνδεδειγμένης θεραπείας ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ.

4. Διάρκεια. Εἰς 3539 ἀνῆλθον αἱ νοσηλεύσεις τοῦ 1963, τὸ δὲ σύνολον τῶν διανυθεισῶν ἐν τοῖς θεραπευτηρίοις ἡμερῶν εἰς 51646. Ἄρα ἡ μέση διάρκεια εἰς 14,6 ἡμέρας.

Μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς φυματιώσεως (περιπτώσεις 23, ἡμέραι 1709) ἡ μέση διάρκεια ὑπολογίζεται εἰς:

Νοσηλεύσεις 3516, ἡμέραι 49.937, μέση διάρκεια 14,2.

Ἡ μέση διάρκεια, ἀνευ τῆς φυματιώσεως, ἐξελίθη ὡς ἑξῆς κατὰ τὰ κάτωθι ἔτη:

1954-55	ἡμέραι	19,7
1955-56	»	17,3
1957	»	16,3
1958	»	15,5
1959	»	15,3
1960	»	14,3
1961	»	13,7
1962	»	13,6
1963	»	14,2

(Συνεχίζεται)

Νέοι Συναξιούχοι

Ἀπὸ 1.12.1964 ἕως 23.12.1964 ἐχορηγήθησαν παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. αἱ κάτωθι συντάξεις καὶ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα.

Αἰδεσιμ. Παπαηλίου Γεώργιον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γόρτυνος, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δραχμαὶ 1142. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 29.412.

Αἰδεσιμ. Κατσιφῆν Ἀναστάσιον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θηβῶν, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1171. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 29.412.

Αἰδεσιμ. Παπαδόπουλον Γεώργιον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γρεβενῶν, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 725. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 24.102.

Αἰδεσιμ. Παπαδόπουλον Ἰωάννην, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Διδυμοτείχου, β' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1323. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 34.528.

Αἰδεσιμ. Παγωνίδην Βασίλειον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ξάνθης, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 801. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 33.309.

Πρεσβυτέραν Ζωὴν Δ. Ἰντζέ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νευροκοπίου, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 696. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 24.199.

Αἰδεσιμ. Γιαννακόπουλον Ἀνδρέαν, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, β' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1323. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 34.623.

Πρεσβυτέραν Μαρίαν Κ. Ἀλμπανίδου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωσίας, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 33.766.

Πρεσβυτέραν Εὐαγγελίαν Ἀλεξ. Κατσαροῦ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κερκύρας, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 29.125.

Πρεσβυτέραν Γαρυφαλιὰν Εὐστρ. Μανδαμαδιώτου, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σπάρτης, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 22.674.

Αἰδεσιμ. Δραγανῆγον Μάριον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κερκύρας, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 636. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 27.762.

Πρεσβυτέραν Ἀντιγόνην Γ. Τσίτζιφα, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 600. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 19.508.

Αἰδεσιμ. Ἡλιόπουλον Νικόλαον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 995. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 29.653.

Αἰδεσ. Γκριτζέλην Θεόδωρον, Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 725. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 24.108.

Αἰδεσιμ. Θεοδώρου Λάμπρον, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπακτίας, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 611. Ἐφ' ἅπαξ δρχ. 10.631.

Αἰδεσιμ. Λευτεριώτην Γαβριήλ, Ἱερᾶς Μητροπόλεως

Κορινθίας, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 801. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 24.297.

Αἰδεσιμ. Βογιατζῆν Θωμᾶν, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Κασσανδρείας, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 700. 'Εφ' ἄπαξ. δρχ. 24.102.

Αἰδεσιμ. Μητρόπουλον Γεώργιον, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως 'Ηλείας, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 1.003. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 24.003.

Αἰδεσιμ. Μπάλλαν Νικόλαον, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, γ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 914. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 20.368.

Αἰδεσιμ. Μακρίδην Παναγ., 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 700. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 24.102.

Αἰδεσιμ. Μάζωνάκην 'Ιωάννην, 'Ιερᾶς Μητροπόλεως 'Ιεραπύτνης, δ' μισθολογικῆς κατηγορίας. Σύνταξις δρχ. 940. 'Εφ' ἄπαξ δρχ. 24.492.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδεσιμ. Ἀρέστην Θεόδωρον. Μεσιὰ Παιονίας. 'Ενεγράφητε καὶ ἀποστέλλομεν τακτικῶς εἰς ὑμᾶς τὰ τεύχη.— Αἰδεσιμ. Παπαγιάννην Κων/νον, ἐφημέριον 'Ι. Ν. Ἀγίων Ἀποστόλων Θεσσαλονίκης. Ζητηθέντα φύλλα ἐστάλησαν.— Αἰδεσιμ. Κούρλαν 'Ιωάννην, Περιστέρι, Σιάλας Λακωνίας. Εὐχαρίστως σᾶς πληροφοροῦμεν ὅτι θὰ δικαιωθῆτε συντάξεως μόλις συμπληρώσητε πλήρη 35ετῆ ὑπηρεσίαν. Ἡ σύνταξις σας θὰ εἶναι 1190 δρχ. περίπου καὶ τὸ ἐφ' ἄπαξ βοήθημα 30.000 δρχ. περίπου.— Αἰδεσιμ. Παναγιώτην Παπαπαναγιώτην Τριπόταμα Καλαβρύτων. Γνωρίζομεν εἰς ὑμᾶς εὐχαρίστως ὅτι ἡ σύνταξις σας ὑπολογιζομένη ἐπὶ τοῦ ἀπὸ 1930 ἕως 31.12.62 (ὅτε συνεπληρώσατε τὸ ὄριον ἡλικίας) συνταξίμου χρόνου σας, καὶ τοῦ ἀναγνωρισθέντος ὡς τοιοῦτου, θὰ εἶναι 1323 δραχμ. τὸ δὲ ἐφ' ἄπαξ βοήθημα 35.000 δρχ. περίπου.— Αἰδεσιμ. Παπαθωμᾶν Κολοβόπουλον, Τρίκαλα - Βερροίας. Σᾶς ἀπητηρήσαμεν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς.— Ostkirchen Institut der Universitat Münster 44 Deutschland. Εὐχαρίστως πληροφοροῦμεν ὑμᾶς ὅτι ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τὸ Γ' τεύχος τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος «Θεολογία».— Αἰδεσιμ. Κατσούρην Γεώργιον, Κάρπην Γουμενίσσης Κιλίκης. Σᾶς ἀπεστείλαμεν ἀμφοτέρω τὰ ζητηθέντα βιβλία καὶ διεβιάσαμεν τὴν ὑπόμνησιν σας εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν.— The Ecumenical Review World Council of Churches 1211. Genova 20. Switzerland. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.— Περιεδικὸν «Ἀγγελιαφόρος» Μιχαὴλ Βόδα 28 Ἀθῆναι Τ. 109. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.— Αἰδεσιμ. Παπαδόπουλον Δημήτριον. Ἐφημέριον Μεξικατῶν— Ὑπάτης— Φθιώτιδος. Ζητηθὲν τεύχος σᾶς ἀπεστάλη.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως **Πολυκάρπου Συνοδινοῦ** (†), Περὶ τοῦ χρόνου καὶ τῆς καλῆς χρήσεως αὐτοῦ.—Παραμυθίας, Φιλικῶν καὶ Γηρομερίου **Τίτου**, Τὸ παρὰ τοῦ τεχθέντος Σωτήρος Χριστοῦ ἐπιτελεσθὲν ἔργον τῆς λυτρώσεως.—**Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Τὰ ἡγιασμένα ὕδατα (Α). — **Ἀνθίμου Θεολογίτη**, Ὁ Σαμουήλ. — **Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Καλύβα**, Ἡ εὐλογία. — Ὁρθοσκευτικὲς καὶ ἠθικὲς μελέτες τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατέρος ἡμῶν **Νεκταρίου Αἰγίνης**, «Γνώρισε τὸν ἑαυτό σου». Ἀπόδοσις **Θεοδόση Σπεράντσα**. — **Βασ. Ἡλιάδη**, Ὁ ἑορτασμός τῆς Πρωτοχρονιάς ἄλλοτε καὶ αἱ σημεριναὶ σκληραὶ συνθῆκαι τῆς Πόλης.—«Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» μέρος πέμπτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστασίαι ἀπὸ τὸ «Δευτερονόμιον», ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλαγάρω**. Ἀπόδοσις **Θ. Σπεράντσα**. — **Βασ. Μουστάκη**, Ὁ ποιμὴν καὶ τὸ παιδί.—**Μ.**, Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος **Κωνσταντῖνος Μωραϊτάκης**. Εἰδήσεις τοῦ TAKE.—Ἀλληλογραφία.

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν οἵτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν TAKE τῆς περιφέρειας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἑτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν («Ἐφημέριον») ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ **ΕΚΚΛΗΣΙΑ**
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθήναι - Τηλ. 227.689.

Τύποις : **ΤΣΙΡΩΝΗ** — Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα — Τηλ. 533.805

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: **Γ. Σ. Χρυσάφης**, Ἱασιωνίδου 22, Σούρμενα